

Stap 6

2. Koningsaanval - Koning in het midden: A

- 1) 1. Lxc6+ bxc6 2. The1+
- 2) 1. Lb6 Lh6+ 2. Pd2 (beter dan 2. Kxd1 Dxb6 3. Te1+ Le3 4. De5+) 2. ... Dxb6 3. Te1+ Le3 4. Dxb6
- 3) 1. ... Txe3+ 2. fxe3 (2. Kf1 Dd3+ 3. Kgl Te2 wint materiaal) 2. ... Dxe3+ 3. Kf1 Le2+ 4. Ke1 Ld3+ 5. Kd1 De2#
- 4) 1. La4+ b5 2. Pxb5
- 5) 1. ... Td1+ 2. Txd1 (2. Kxd1 Dd6+) 2. ... Dxc4
- 6) 1. Pxe6 Dxe5 (1. ... fxe6 2. Dh5+ g6 3. Dxc6+ hxc6 4. Lxc6#) 2. Pc7#
- 7) 1. The1+ Kf8 (1. ... Le6 2. Txe6+ fxe6 3. Lg6+) 2. Lh7 Db6 3. Td8+ Dxd8 4. De5+
- 8) 1. Pd6+ cxd6 2. Lb5 Pc6 3. Txc6
- 9) 1. Lxf7+ Kxf7 2. Dh5+ Kg8 3. Pe6 Db6 4. Dg6+
- 10) 1. Tb1 (1. De2 0-0) 1. ... Dxa2 2. Lb4
- 11) 1. ... Pb4 2. Tf1 Pd3+
- 12) 1. Pxe6 Db6 (1. ... fxe6 2. Dh5+ Ke7 3. Lg5+ Pf6 4. exf6+ gxf6 5. Lxf6+) 2. Pc7+

3. Koningsaanval - Koning in het midden: B

- 1) 1. Pxe6 fxe6 2. Dh5+ g6 3. De5
- 2) 1. Lxc6 hxc6 2. Pxf7
- 3) 1. Txe5+ Le7 (1. ... dxe5 2. Pf6+ Pxf6 3. Td8# of 1. ... Pxe5 2. Pf6#) 2. Txe7+ Kf8 3. Df5 Pe5 4. Df6 Th7 5. Te8+ Kxe8 6. Dd8#
- 4) 1. Txe6+ Lxe6 2. Lxb5+ Ld7 3. Te1+
- 5) 1. ... Lxf2+ 2. Kxf2 Pg4+ 3. Kel Pe3 4. Da4+ Ld7
- 6) 1. ... Pd5 2. Db3 Txe3+ 3. fxe3 Lh4+

- 7) 1. Pc7+ Pxc7 2. Txe7+ Kxe7 3. Df6+ Ke8 4. Td8#
- 8) 1. Pf5 gxf5 2. Dh5+ Kf8 3. Txf5+
- 9) 1. ... Pd5 2. exd5 Lh4+ 3. g3 Lxc3+ 4. hxc3 Dxc3#
- 10) 1. Pxf5 exf5 2. Pf6+ Dxf6 3. Dd8+ (3. Lb5+? Pd7) 3. ... Lxd8 4. Lb5#
- 11) 1. Tfe1 Le6 2. Pf6+! Dxf6 3. La4+! Pxa4 (3. ... Ke7 4. Dd6#) 4. Dd7#
- 12) 1. Lxc6 bxc6 2. Lg5+ f6 (2. ... Dxc5 3. Pxc6#) 3. Pe6+

4. Eindspel - Vrijpion: A

- 1) 1. Pc5 Lxc5 (1. ... Kf7 2. Kd3) 2. d7
- 2) 1. ... Txc3 2. bxc3 Le2 3. Tg1 d2
- 3) 1. h7 Lxh7 2. Th6+ Kf7 3. Txxh7
- 4) 1. Lf2! Lxf2 2. e7 Te3 3. a7
(*Junker Soest 1925*)
- 5) 1. ... Dxf3+ 2. Kxf3 Pe3 3. Kf2 h2
- 6) 1. Lg8+ Kh8 2. Le6 Dxe6 3. Tf8+ Kh7 4. e8D
- 7) 1. Lc2+ Kg8 2. Tf8+ Txf8 3. Lb3+
- 8) 1. Ta6+ Kg7 2. Te6! (*Kok 1934*)
- 9) 1. ... Lc1 2. Txc1 d2 3. Tf1 Te1
- 10) 1. ... Le6 2. Tc7 Pc4 3. Txc4 Lxc4+
- 11) 1. d7 Td8 2. Te8+ Txe8 3. Dg8+ Kxc8 4. dxe8D#
- 12) 1. Dd7 Dxd7 2. c8P+ Kc6 3. Pa7#

5. Eindspel - Vrijpion: B

- 1) 1. Lc6 Tb8 2. Txf8+ Txf8 3. e6 c4 4. e7
- 2) 1. Ld5 Dxd5 2. Dd8+
- 3) 1. ... e2 2. Lxf2 Le3 3. Ta1 gxf2+
- 4) 1. e5! Lxe5 2. e7 Pd6 3. b8D
(*Fritz 1957*)
- 5) 1. ... Pe3 2. Pxf5 Pd1
- 6) 1. a7 Lg2 2. d7 (2. Ld5? Lxd5 3. d7

- Kg6) 2. ... Td2 3. Ld5 (*Rinck 1906*)
- 7) 1. Ld5+ Kb6 2. La5+ Kxa6 3. Lxd8 ; 1. Lb5+ wint ook.
- 8) 1. Te2 Txe2 2. Le4 Txe4 3. f3+
- 9) 1. d7 Le7 2. Ld4+ Kxd4 3. Kxe7 Pe5 4. d8D+
- 10) 1. ... Txf3+ 2. Kxf3 Lxe4+ 3. Kxe4 b1D+
- 11) 1. Pb3+ Pxb3 2. Ld2+ Pxd2 3. d7
- 12) 1. Lg1! (1. c7? Pb6 2. Lg1 Pc8) 1. ... Lxg1 2. c7 Pb6 3. a7 (*Borelli 1956*)

6. Middenspel - Vrijpion: A

- 1) 1. Dh8+ Kxh8 2. g7+ Kg8 3. Lh7+ Kxh7 4. g8D#
- 2) 1. ... e3 2. Txf3 (2. Dxa6 Tg3) 2. ... e2
- 3) 1. ... Tb1 2. Txb1 c1D+ 3. Txc1 Dxc1+
- 4) 1. d7 Txd7 2. Te8
- 5) 1. De7+ Txe7 2. d7
- 6) 1. ... Txb3 2. axb3 Dxe4 3. dxe4 c2
- 7) 1. Lf7+ Kg7 2. Dxb6+ Kxh6 3. Lxe8
- 8) 1. Ld6 Txd6 (1. ... Dxd6 2. Dxb7) 2. Dxb7 Dxb7 3. e7
- 9) 1. Dxa4 bxa4 2. Txb8 Txb8 3. a6
- 10) 1. ... Txe5 2. Dxe5 c1D
- 11) 1. Tc8 Txc8 2. De7
- 12) 1. Tf8+ Kxf8 2. Tf1+ Kg8 3. e7+ Kh8

7. Eindspel - Pion tegen paard: A

- 1) 1. h7 (1. b6? Pf4+ 2. Kg4 Pd3 3. b7 Pe5+) 1. ... Kg7 2. h8D+! Kxh8 3. b6 Pf4+ 4. Kh6!
(*Klinkov 1965*)
- 2) 1. c6 Pf5+ 2. Kf2! (2. Kf4? Pd6 3. cxb7 Pxb7 4. a6 Pc5 ; 2. Kd3? Pd6 3. cxb7 Pxb7 4. a6 Pc5+) 2. ... Pd6 3. cxb7 Pxb7 4. a6 (*Grin 1990*)
- 3) 1. Kh8! (1. Kf6? Pf4! ; 1. Kf8? Pf4! ; 1. Kf7? Ph4! 2. g7 Pf5 ; 1. Kh7? Pf4! 2. g7 Ph5) 1. ... Pf4 2. g7 Pg6+ 3. Kg8 Pe7+ 4. Kf8! Pg6+ 5. Ke8
(*Heuücker 1937*)
- 4) 1. e6 Pe2+ 2. Kh2! (2. Kg4 Pc3 3. e7

- Pd5 4. e8D Pf6+ ; 2. Kf2 Pc3 3. e7 Pe4+ 4. Ke3 Pd6) (*Marwitz 1937*)
- 5) 1. c6 bxc6 2. e7 Pxe7 3. d6 Kf8 4. d7
(*Gunst 1923*)
- 6) 1. Ke5! (1. Kf7 Kf2 2. Ke8 Ke3 3. Kd8 Kd4 4. Kc7 Kc5) 1. ... Kf2 2. Kd4 Kf3 3. Kc5 Pa8 4. Kc6
- 7) 1. c6 Ke6 2. Kb5 (2. Kc5? Pf3 3. Kb6 Pe5 4. c7 Pc4+) 2. ... Pf3 3. Ka6 Kd6 4. Kb7 Pd4 5. c7 Pb5 6. c8D (*Mees 1946*)
- 8) 1. Kg1! (1. h6? Pf2+ 2. Kg2 Pd3 3. h7 Pf4+) (*De Feijter 1940*)
- 9) 1. e5 fxe5 2. f6 gxf6 3. b6 f5+ 4. Kh3
(*Kok 1935*)
- 10) 1. Kb8 Pd7+ 2. Kc8 Pb6+ 3. Kc7
- 11) 1. e6 (1. g6 fxg6 2. e6 Pd5 3. e7 Pxe7 4. f6 Pd5) 1. ... fxe6 2. g6 Ph5 3. g7 Pgx7 4. f6 (*Tavarini 1983*)
- 12) 1. a6 (1. f7? Pd7! 2. a6 Kb6 3. c5+ Kxa6 4. c6 Pf8!) 1. ... Kb6 2. c5+ Kxa6 3. c6 Kb6 4. f7 (*Ratz 1926*)

8. Eindspel - Pion tegen loper: A

- 1) 1. b6+ Kxb6 (1. ... Kb8 2. c5 Lb7 3. h5 (3. Kc3? d5) 3. ... La6 4. Kc3) 2. c5+ Kxc5 3. h5 (*Roberts 1927*)
- 2) 1. a5 Lf8 2. Kd5 Lh6 3. g5+ Lxg5 4. Ke4 Lh4 5. Kf3 (*Otten 1892*)
- 3) 1. Kd5 Le5 2. g3+ Kf5 3. g4+ Kf6 (3. ... Kf4 4. g5 Kf5 5. g6 Kf6 6. g7) 4. g5+ Kf5 5. g6 Kf6 6. g7 (*Rinck 1937*)
- 4) 1. f4! exf4 2. e4 fxe3 3. Ke2
(*Timchenko 1953*)
- 5) 1. f5 exf5 (1. ... Lxf5 2. a6) 2. Kf4 Lh3 3. Kg3 (*Moravec 1913*)
- 6) 1. Kd5! La5 (1. ... Ld8 2. b6! axb6 3. Ke6) 2. b6 axb6 3. Kd4! Ld2 4. h7 Lc1 5. Kc3 (*Leenhouts 1919*)
- 7) 1. f5 Kg3 (1. ... Kf3 2. g5 hxg5 3. h6 Lg8 4. f6 g4 5. h7 Lxh7 6. f7) 2. g5 hxg5 (2. ... Kg4 3. g6 Ld5 4. f6 Kxh5 5. f7) 3. h6 Lg8 4. f6 Kf4 5. h7 Lxh7 6. f7 (*Horwitz 1880*)

- 8) 1. Kd5 Lf1 2. Ke6 Lg2 3. Kf7! (3. Kf6? Ld5) 3. ... Ld5+ 4. Kf6
(Dall-Ava 1965)
- 9) 1. b4 axb3 (1. ... Lc4 2. b5 Le6 3. b6 Ld5 4. b7 Lxb7 5. f7+) 2. f7+ Kxf7 3. Kh7 Lb1+ 4. Kh8 (De Feijter)
- 10) 1. h6 Ld4 2. Kd5 Lxb2 3. c4! (3. h7? f5 4. c4 f4 5. Ke4 Kg4 6. c5 f3 7. c6 f2 8. c7 f1D) 3. ... bxc3 (3. ... f5 4. c5 f4 5. Ke4 Kg4 6. c6) 4. h7 c2 5. h8D+ (Troitzky 1928)
- 11) 1. d5 cxd5 2. Ke3 Lg2 3. Kd4; 1. c4! (Steven van Enk) 1. Ke3! (Troitzky 1924)
- 12) 1. f6 Lb3 2. e6 Lxe6 3. Ke5 La2 4. Kd6 (Destefani 1981)

9. Strategie - Klein plan: A

- 1) **1. ... exf5**
Zwart slaat uit het centrum (de regel is: sla naar het centrum!) maar het paard krijgt een goed veld op e6.
- 2) **1. La3**
Op een andere komt 1. ... d5.
1. ... Te8 2. Ld6 Dd8 3. Pe2 e5 4. Pg3
Met groot voordeel voor wit.
(Weisgerber-Van den Bosch, Bad Nauheim 1936)
- 3) Wit verzwakt de zwarte pionstructuur:
1. a5 cxb4 2. Pxb4 Df6 3. Pc6 Tb7 4. f3 bxa5 5. Txa5 en wit staat goed.
(Hemingway-Wade, Huddersfield 1953)
- 4) **1. f3**
Niet goed is 1. c5 dxc5 2. La3 b6. Na f3 komen de witte lopers tot leven. De rest van de partij is leerzaam.
1. ... h5
Na 1. ... exf3 speelt wit 2. Lxf3.
2. Pxe4 Pxe4 3. fxe4 Dxe4 4. Ld3 De7 5. e4 Kg7 6. Lf4 f6 7. Dd2 g5 8. Le3 h4 9. e5 dxe5 10. dxe5 Dxe5 11. Ld4 Da5 12. c5 Kh6 13. Lxf6 Dxc5+ 14. Ld4 Dd6 15. Txf8 Dxf8 16. Tf1 De7

- 17. Tf6+ Kh5 18. Le2+** en zwart gaf het op. (*Gligoric-Rabar, Zagreb 1939*)
- 5) **1. g5**
Allereerst om te verhinderen dat zwart met h6 de koningsvleugel dichthoudt. Wit bereidt niet alleen h4-h5 voor om lijnen te openen, maar ook wordt de weg vrijgemaakt voor de witte loper. Veld e6 wacht. **1. ... Kg8 2. h4.**
- 6) **1. ... Pxc4**
Zwart moet een witte loper onschadelijk maken. De zet kost geen stuk! Op 2. Dd3 volgt 2. ... Dh4. In de partij *Van Dongen-Van Beek, Leiden 1997* volgde minder sterk 1. ... Dc7 2. Dd3 g6 3. Pe3 Pc5 4. Pg4! f6 5. Dd4. Het matbeeld ♔♚ blijft ook na 5. Lxf6! in de stelling.
2. Lxh7+ Kxh7 3. Dd3+ Kg8 4. Dxc4 Pf6 en zwart staat eerder beter.
- 7) **1. ... e6**
Deze zet slaat de spijker op de kop. De witte druk is ineens schijn, pion c4 is moeilijk te dekken.
2. f5?
Ook na het betere 2. Da2 exd5 3. cxd5 Df7 heeft zwart voordeel.
2. ... exd5 3. fxe6 Pxc4. Wit geeft het op. (*De Gorter-Frank Erwich, Wijk aan Zee 1998*)
- 8) Het paard op f6 staat centraal maar doet te weinig, vandaar **1. ... Ph5**, op weg naar f4. In de partij *Harinck-Marc Erwich, Leiden 1996* sloeg zwart op d2 en gaf een deel van zijn voordeel weg.
- 9) **1. Lh4!**
Spanning handhaven. Wit hoeft 1. ... g5 2. Pxe5 hxe5 3. Lxe5 niet te vrezen. Wit wint dankzij 4. e5 het stuk met voordeel terug. Na 1. Lxf6 Dxf6 2. Pe5 De7 heeft onvoldoende compensatie voor de pion.
1. ... De8

Op andere zetten volgt 2. e5.

2. Lxf6 gxf6 3. Pd2 Kh7 4. Lf1 b5 5. Df3 f5 6. Df4 Pb3 7. Pxb3 cxb3 8.

Ld3 en wit staat beter dankzij de zwakke zwarte pionnen. (*Romanishin-Savon, Erevan 1976*)

10) **1. ... Dd8**

De gespeelde zet. Steven van Enk meldde dat 1. ... Tf7 ook goed is. Dat is te zacht uitgedrukt. De torenzet is nog sterker.

2. Dxd8

Ook na 2. Dd2 Dxd2 3. Lxd2 Td8 4. Le3 Td1+ of 2. Dxe6+ Tf7 3. De1 Td7 is zwart aan de winnende hand.

2. ... Txd8 3. Le3 Td1+ 4. Lg1 a6 Wit geeft het op. *Neikirch-Botwinnik, Leipzig 1960.*

11) **1. ... d5!**

Wit kan zich loswerken na 1. ... Ld8 2. a4 Ld7 3. axb5 Lxb5 4. Lxc3 Txc3 5. Lxb5 axb5 6. Ta7.

2. f3 d4 3. a4 Ld7 4. axb5 Lxb5 met voordeel. Vooral de druk over de c-lijn is hinderlijk voor wit. (*Levenfish-Boleslavsky, Kuibyshev 1943*)

12) Zwart verzwakt de zwarte pionstructuur:

1. Txc8 Dxc8 2. Pf5 exf5 3. Dxd5 Pc5 Op 3. ... Dc2 komt 4. Lxg7.

4. Lc4 De6 5. Dxe6 Pxe6 6. Td1 met beter spel voor wit. (*Flohr-Veltmander, Tartu 1950*)

10. Strategie – Klein plan: B

1) **1. ... e5**

Verhindert niet alleen e5 maar creeert ook een sterk veld voor het paard op e5. Wit kan de pion f4 niet handhaven.

2. fxe5

Na 2. g3 komt 2. ... Lh6 3. Lg2 exf4 4. gxf4 Ph5.

2. ... Pxe5 3. d3 Pfg4 4. De2

Ook na 4. Lxg4 Pxd4 5. Lc1 (5. De2 Tce8) 5. ... Pe3 staat zwart beter.

4. ... Pe3 5. Te1 f5 6. exf5 Pxf3+ 7. gxf3 Txf5.

(*Pickard-Lein, Dallas 1996*)

2) **1. a4**

Logisch, van de zwarte pionstructuur blijft niet veel over.

(*Pogrebysky-Levenfish 1939*)

3) **1. ... Pc8**

Zwart moet zijn paard activeren. Vanaf f5 valt het een pion aan.

2. Pf1 Pe7 3. Pg3 Lxg3 4. Txd3 Pf5 5. Th3 c5 met voordeel. Zwart speelt op een tweede witte zwakte.

(*Lein-Jansa, Borgarnes 1985*)

4) **1. d5**

Een logische zet, wit activeert zijn stukken. In de partij weigerde zwart het pionoffer. De stelling na 1. ... exd5 2. Pd4 g6 3. e6 Lc8 4. De5 lijkt prima voor wit. Dat is ook zo al moet wit ook op zijn e-pion passen. Na 4. ... Pc7 5. Lxf5 Pa6 6. Tb1 gxf5 7. Te1 f4 8. Dxf4 heeft wit meer dan genoeg voor zijn stuk.

1. ... Pb6 2. d6 nu is het witte voordeel onmiskenbaar.

5) Zwart staat na elke zet beter. De witte stukken staan elkaar in de weg. De 9-jarige Jankiel Ferrol koos voor het sterke **1. ... a5** waarbij de grootste kwetsbaarheid (de witte dame) wordt uitgebuit. Er dreigt damewinst. Na 2. a4 b5 3. axb5 Lxb5 dreigt weer a4.

6) **1. ... Dh4+!**

Zwart gaf een stuk weg in *Reisinger-Hoy, Duitsland 1992* met 1. ... Pxd4 2. Pxd4 Dh4+ 3. Df2

2. g3 Df6

Zwart heeft de f-pion verzwakt. De looper op b7 is daardoor veel actiever geworden.

- 7) **1. ... g5**
Zwart moet f4 tegengaan. Na 1. ... Tce8
2. f4 T5e7 3. Tcd1 moet zwart steeds
rekenen met f4.

2. f4

Wit heeft geen tijd voor 2. Pd1 Pxd5 3.
exd5 Dd4!

**2. ... gxf4 3. Dxf4 Tce8 4. Tf1 T5e7 5.
e5**

Anders komt Pd7-e5. Zwart sloeg de
pion en de rest was kinderspel.

(*Ligterink-Psakhis, Plovdiv 1983*)

- 8) **1. b4**

Wit houdt het paard op a6 op non-
actief.

1. ... Dc8 2. Lb2 Te6 3. Pb5 met
voordeel dankzij de beperkte mobiliteit
van de zwarte stukken.

(*Marjanovic-Forintos, Bär 1980*).

- 9) **1. ... Lc8**

Zwaktes van je tegenstander niet te
snel ruilen. Pion b4 kan zwart altijd
nog slaan. De looper komt op b7 ook
nog beter te staan.

**2. g5 hxg5 3. Lxg5 Lb7 4. Kh2 Txb4
5. b3 Tc8 6. Te3** en zwart won simpel.

(*Stolz-Boleslavsky, Groningen 1946*)

- 10) **1. ... b5!**

Het zou zonde zijn het paard uit het
centrum weg te moeten spelen (na 2.
Ld3 zou dat moeten). Zwart creëert
met b5 een sterk veld op d5. De
gedekte vrijpion kan geblokkeerd
worden.

2. c5 a6

- 11) **1. Pd1**

Op weg naar f5, waarna de witte
aanval niet te stoppen is.

**1. ... Tc8 2. Pe3 Tc7 3. Pf5 Tf8 4. Dd1
f6 5. f4 exf4 6. Dh5 Pe5 7. Dh7+**
(*Benko-Najdorf, Los Angeles 1963*)

- 12) **1. Pd3**

Met een pionoffer dwingt wit een ijzer-

sterk centrum af.

**1. ... exf4 2. e5 fxg3 3. hxg3 Dg5 4.
Pf4**

Zwart gaf een stuk op c4, maar hij zou
de partij sowieso niet kunnen redden.

(*Polugaevsky-Geller, Riga 1958*)

11. Strategie - Klein plan: C

- 1) **1. Tg3**

Wit moet veld d5 voor zijn paard
veroveren. Daarvoor is 1. b3 niet
handig vanwege 1. ... Lxb3!

1. ... Tg8

Armoede, maar de koning moet d6
blijven dekken. Weinig helpt 1. ... Lb5
2. c3.

2. f6+ en wit wint materiaal.

- 2) **1. ... Pxe4**

Het witte pionoffer is wel correct na 1.
... dxe4 2. Pg5 of 1. ... De7 2. e5.

2. Pxe4 De7!

Slaan is niet verplicht. Op 2. ... dxe4
volgt 3. Lc4 De7 4. Pg5 en wit staat
beter. Na de damezet is er van het witte
pionoffer weinig terecht gekomen.

- 3) **1. b4**

Wit wil d4 veroveren voor zijn paard.

1. ... Le7

De looper moet terug: 1. ... Ld4 2. Tb1
0-0 3. Pxd4 Dxd4 4. Le3

2. a3

In de vorige eeuw werd veel geofferd,
maar een positioneel pionoffer was er
niet bij. Zwart kan nu met 2. ... d4
voldoende tegenspel ontwikkelen.

Misschien daarom 2. Df2! In de partij
kreeg wit gelijk.

**2. ... f5 3. Tc1 Lb7 4. Le3 Dd8 5. Pd4
Pf8 6. 0-0** met goed stukpenspel. Het
paard op d1 gaat naar a5. (*Steinitz-
Sellman, Baltimore 1885*).

- 4) **1. e5**

Wit moet meer lijnen openen. Na 1.

Ph2 c6 2. f4 d5 sluit zwart de belangrijke aanvalsloper op b3 af.

1. ... De7 2. Tfe1 Tbe8 3. Dd2 dxe5 4. Txe5 Dd6 5. Dg5 Txe5 6. Pxe5 Db6 7. g4 Ld6 8. Pxf7 Txf7 9. Df5 g6 10. De6 Kg7 11. Dxf7+ Kh6 12. Le6 (*Aljechin-Duras, Sint Petersburg 1913*)

5) **1. Dxc5**

Wit speelt op veld d6. Moeilijke opgave, maar nu je het witte plan kent, voortaan een fluitje van een cent. De volgorde met 1. e5 is ook goed.

1. ... dxc5 2. e5 Lxf3 3. Txf3 Pd7 4. Pe4 Ke7 5. Tg3 Thg8 6. Td6 met groot voordeel (*Polugaevsky-Kotov, Moskou 1961*)

6) **1. Lc4**

Dit bescheiden zetje is het beste. Slaan op e6 versterkt het zwarte centrum en geeft de positie van het paard f5 op. Op c2 staat de looper te passief. De eventuele dubbele c-pion is niet zwak. (*Keres-Tarnovski, Helsinki 1952*)

7) **1. De3**

Kwetsbare punten bij de tegenstander aanvallen. Pion h6 is niet te dekken.

1. ... Kh8 2. Txxg7 Kxxg7 3. Tg1+ (*Bellon-Alonso, Cienfuegos 1996*)

8) **1. a4**

Wit gaat aanvallen (en winnen) op de koningsvleugel, behalve als hij teveel gestoord wordt aan de andere kant. Daarom sluit wit de damevleugel op het moment dat zwart niet *en passant* kan slaan (pion a5 is dan ongeneeslijk zwak) (*Gurgenidze-Polugaevsky, Tbilisi 1956*).

9) **1. f4**

Pion f5 is zwak maar moeilijk aan te vallen. Wit dreigt op e5 te nemen. Ook goed is 1. Lb2. Zwart kan niet 1. ... f4 antwoorden vanwege 2. Lg4.

1. ... e4

Of 1. ... Tgf8 2. Lb2 met de dreiging 3. Ld3 en op 1. ... exf4 komt 2. Lxf4

2. Lb2 Dg6 3. Lh5

- 10) Weer lastig, maar eenmaal gezien simpel. Wit staat in dergelijke stellingen altijd beter (meer bewegingsvrijheid voor zijn stukken), maar verder komen is een ander verhaal. Dat lukt hier met:

1. c5!

In de partij *Frank Erwich-Havelaar, Wijk aan Zee 1998* volgde minder sterk 1. Tcd1.

1. ... Td8 2. cxd6 Txd6 3. Txd6 exd6 4. Pb4 en de zwarte pionstructuur is kwetsbaar.

- 11) Activiteit verhogen is het motto. Het paard op f6 is kwetsbaar als het gepend kan worden over de lange diagonaal.

1. Pce2

Zoals uit de volgende zetten blijkt heeft het paard op g3 nog een aanvallende taak.

1. ... Dd7 2. Db2 De7 3. Pd4 Kg8 4. Pxc6 met winststelling.

(*Smyslov-Suetin, Moskou 1952*)

- 12) **1. ... Pe8**

Dit moet je weten. Een gedekte vrijpion moet door een paard geblokkeerd worden. Het paard op d6 staat heel goed. Het ondersteunt de opmars f5 (en soms b5). (*Jezek-Uhlmann, Praag 1956*)

12. Strategie - Klein plan: D

- 1) **1. ... Pe6**

Dwingt de pion naar voren zodat de lopers aan mobiliteit inboeten. Na 1. ... cxd4 2. cxd4 exd4 3. Lxd4 Pe6 4. Le3 Pc5 5. Lxc5 bxc5 heeft zwart een beter lopereindspel, maar het voordeel is veel minder groot dan in de partij.

2. d5 Pd8!

Op weg naar a5 om c4 aan te vallen.
Die pion is niet meer afdoende te dekken.

3. Kf2 La6 4. Ke3 Pb7 met beslissend voordeel.

(*Shipman-Fine New York 1945*)

2) **1. Lf1**

Zwart dreigde met 1. ... a5 het paard te ondermijnen. Wit blijft beter staan vanwege de actievere lichte stukken al is het voordeel na 1. ... Pb7! niet groot. Zwart speelde 1. ... Pe6? en verloor één van zijn 36 partijen.(*Eliskases-Capablanca, Semmering 1937*)

3) **1. f4**

De pionstructuur moet gebroken voordat zwart met Kd5 en e4 toeslaat.

1. ... Lf7 2. fxe5+ Kxe5 3. Pc5 met winnend voordeel.

(*Ludden-De Vreugt, Hoogeveen 1997*)

4) **1. ... h5**

Zwart creëert een verre vrijpion.

2. Ke3 g5 3. f4 exf4+ 4. gxf4 g4 5. f5 f6 6. Lf1 La4 7. Pc5 Lc1+ 8. Kd4 Ld1. Wit geeft het op.

(*Visier-Gligoric, Montilla 1978*)

5) **1. ... a6**

Lijnen openen om het paard op c4 te helpen. Alleen kan een stuk op een sterk veld niets uitrichten. Onnodig is 1. ... h6 2. a4 a6 3. Le3

2. bxa6 Txa6 3. Lg5 Tfa8 4. Pc1

Zwart staat goed. De witte pionnen zijn zwak en aan te vallen.

6) **1. ... g5**

Verdedig het sterke veld. Ook 1. ... Lh6 kan. De pionzet is minder flexibel maar de looper kan nu actief blijven op de lange diagonaal.

(*Podgorny-Pachman, kampioenschap Tsjechoslovakije 1954*)

7) **1. Kh1!**

De witte torens doen niets in deze stel-

ling en zwart is kwetsbaar over de f-lijn. Het veld voor de dubbelpion bezetten is een goed plan alleen komt het paard er niet: 1. Pe2 f5! 2. exf5 (of 2. Pg3 f4 3. Pe2 d6) 2. ... d5.

1. ... d6 2. f4 Le6 3. Lxe6 fxe6

Dit is een opgave bij hoofdstuk 9. Wit staat goed, maar hoe verder?

(*Larsen-Zuidema, Havanna 1964*)

8) Twee zetten maar, dus grote kans op de goede oplossing. Zwart heeft een zwakke b-pion, die moeilijk te dekken is en gemakkelijk door twee torens aan te vallen is. De zwakke oplossen met b3 moet daarom mogelijk zijn. Er zijn voor wit dan te weinig pionnen over om nog te winnen.

1. ... Kg7!

In *Timoshchenko-Kuzmin, Sovjet-Unie 1980* 'gokte' zwart mis met 1. ... Ke7 en dat kostte de b-pion: 2. Tb8 Ta4 3. Te4 Ta1 4. Tbx4.

9) **1. c4**

Zwart krijgt een mobiele meerderheid als hij c4 kan spelen.

(*Lasker-Tarrasch, Duitsland 1908*)

10) **1. Ph4**

Naar de rand, maar op weg naar het sterke veld f5.

1. ... Te5 2. g4 Pb4 3. Pf5.

Wit won in *Didishko-Kasparov, Minsk 1978*. De zwartspeler was toen 15 jaar.

11) **1. Ta1**

Andere zetten behouden minder

voordeel: 1. e5 Td8 of 1. Td1 Pa6 2. Td7? (beter 2. b5 Pb8 3. Ta1 a6 4. Tc1 axb5 5. Lxb5+ Kb7) 2. ... Pb8!

1. ... a6 2. Td1 Tf8 3. Td7 Kb8 4. e5 met gewonnen stelling. (*Smyslov-Matanovic, Monaco 1967*)

12) **1. ... Pc5**

Dankzij het paard op a5 kan zwart zijn paard naar d3 spelen. Een enorme ver-

betering van zijn activiteit.

2. Ke2

In het toreneindspel na 2. bxc5 Txc5 3. Pxc4 Txc4 heeft wit zwakke pionnen.

In de partij *Aaron-Botwinnik, Leipzig 1960* kwam het zwarte paard op bezoek met 2. ... **Pd3** en zwart won.

13. Mobiliteit - Insluiten: A

- 1) 1. ... Th6 2. Dg8 f5
- 2) 1. Pe5 fxe5 2. f3
- 3) 1. Tf1 De4 2. Tf4
- 4) 1. Pce2 Dxb2 2. Lc3
- 5) 1. Lxh7+ Pxh7 2. Pg6
- 6) 1. ... Txf3 2. Pxf3 Le8
- 7) 1. ... Lb4 2. Lxb4 b6
- 8) 1. ... Txd4 2. Pxd4 Pd8
- 9) 1. Pxd6 Lxd6 2. Te4
- 10) 1. ... Ld4+ 2. cxd4 Te8
- 11) 1. Pf4 Ld6 2. h3
- 12) 1. f5 Lxc4 2. Lg5

14. Mobiliteit - Insluiten: B

- 1) 1. ... Th8 2. Df5 Pc5
- 2) 1. ... Db8 en 2. ... Lb7
- 3) 1. Lg4+ Kb8 2. Lf5
- 4) 1. Txd6 (1. Tc6 Lf8!) Txd6 2. La7
- 5) 1. e5 Pxe5 2. Lg5 Pxf3+ 3. Pxf3
- 6) 1. axb4 Dxa1 2. Pb3
- 7) 1. b6 Dxb6 2. Dc3
- 8) 1. ... Lg7 2. Lxg7 Dxc5
- 9) 1. ... Pf6 2. f3 Ld5
- 10) 1. Pxf7 Kxf7 2. Lf4
- 11) 1. Txf7 Kxf7 2. Lg5 Dh5 3. g4
- 12) 1. Pg5 (1. Lg5 h6)

15. Mobiliteit-Insluiten (dame b2/b7): C

- 1) 1. Pc4 Db4+ 2. Ld2
- 2) 1. ... a5 2. La3 Tcb8
- 3) 1. Teb1 Dc2 2. Pe1
- 4) 1. Pc3 Pe5 2. Tb1
- 5) 1. a3 Db6 2. Pxe6

- 6) 1. h7+ Kh8 2. Dd4+ Kxh7 3. Tfb1
- 7) 1. a4 Db6 2. Tfb1 Dc6 3. Lb5
- 8) 1. Pa4 Db4 2. Ld2 Da3 3. Tf3
- 9) 1. ... Dd6 2. Lg5 f6 3. Le3 Tfb8
- 10) 1. Lxc5 Dxc3 (1. ... dxc5 2. Pa4) 2. Lb4
- 11) 1. Pa4 (1. Pdb5 Pb4 2. Tc1 Kd8) 1. ... Da3 2. Lc1 Db4+ 3. Ld2 Da3 4. Pb5
- 12) 1. a3 exd4 2. Lxd4 Pc5 3. Pd5 Dxd4 4. Pe7+ Kh8 5. Pxd4

16. Mobiliteit – Insluiten (dubbele aanval): D

- 1) 1. Pf7 Tb6 (1. ... Tf6 2. Pe5+ Kc5 (2. ... Kb4 3. Pd5+) 3. Pd7+ ; 1. ... Td4 2. Pe5+ Kc5 3. Pe6+) 2. Pe5+ Kb4 (2. ... Kc5 3. Pd7+) 3. Pd5+ (*Prokes 1950*)
- 2) 1. Pg4 Tf4 (1. ... Tc6 2. Pe5+ Kxc5 3. Pxc6) 2. Pe5+ Kxc5 3. Pd3+ Kc6 4. Pxf4 Kxc7 5. Kb3 (*Troitzky 1910*)
- 3) 1. Pf7 Dh4 (1. ... Df8 2. Pf4+ Kh4 3. Pg6+ ; 1. ... De8 2. Pf6+ ; 1. ... Dg8 2. Pf6+) 2. Pf4+ Dxf4 3. exf4 (*Becker 1921*)
- 4) 1. Pb7 Da2 (1. ... Dg8 2. Pc5+ Kd5 3. Pe7+) 2. Pd6+ Kd5 3. Pb4+ (*Pogosjants 1971*)
- 5) 1. Pf7 Dh2 (1. ... Df4 2. g4+ Kh4 3. Pg6+ ; 1. ... Dg7 2. g4+ Kh4 3. Pf5+ ; 1. ... Dh4 2. g4+) 2. g4+ Kh4 3. Pf5+ Kh3 4. Pg5# (*Kubbel 1924*)
- 6) 1. Pg6 Td8 2. Pf4+ Kd4 3. Pe6+ (*Blandford 1980*)
- 7) 1. Kb5! Te8 2. c4+ Ke4 (2. ... Ke6 3. Pg7+) 3. Pd6+ (*Mandil 1933*)
- 8) 1. Kc2 Tg3 (1. ... Te3 2. Pc7+ Ke7 3. Pd5+) 2. Pc7+ Ke7 (2. ... Kf6 3. Pe4+) 3. Pf5+ (*De Barbieri 1924*)
- 9) 1. Pa5+ Kc7 (1. ... Kb8 2. Kb6 Ta7 3. Pac6+) 2. Pd5+ Kb8 (2. ... Kd6 3. Pc4+ Kxd5 4. Pb6+ ; 2. ... Kd8 3. Pc6+ Kd7 4. Pb6+) 3. Pb6 Ta7 4. Pc6+ (*Rinck 1944*)

- 10) 1. h4 De6 2. Pcb6+ Kd3 3. Pf4+
(*Rinck 1933*)
- 11) 1. Kd1 c3 2. b3 c2+ 3. Kc1 (3. Kxc2?
Dc7) (*Lamoss 1968*)
- 12) 1. Pf3+ Ke4 2. Kg4 Ta5 (2. ... Ta6 3.
Pc5+) 3. Pf6# (*Bent 1967*)

17. Remise - Eeuwig schaak: A

- 1) 1. Tf2 Txf2 2. Dh5+ Kg8 3. De8+
- 2) 1. De6+ Kh8 2. Pg6+ hxg6 3. Dh3+
- 3) 1. ... Pg4 2. hxg4 Df2+ 3. Kh2 Dh4+ 4.
Kg1 Df2+
- 4) 1. Txf8+ Lxf8 2. Dg8+ (2. Pf6 Txc1#)
2. ... Kxg8 3. Ph6+ Kh8 4. Pf7+
- 5) 1. Tc8+ (1. Ta8+ Kd7 en wit heeft geen
schaak meer) 1. ... Kxc8 2. Pe7+ Kb8
3. Pc6+ Kc8 4. Pe7+
- 6) 1. Pe3 Le6 2. Pc2+ Kd5 3. Pb4+ Kd4
4. Pc2+
- 7) 1. e7 h2 2. e8P h1D 3. Pc7+ Ka7 4.
Pxb5+
- 8) 1. Db8+ Kb6 2. Da7+ Kc7 3. Db8+
- 9) 1. Dxc7+ Txg7 2. Txf8+ Tg8 3. Tff7
Ta8 4. Txh7+
- 10) 1. ... Df3+ 2. Tg2 Df1+ 3. Tg1 Df3+ 4.
Dg2 Pg3+ 5. hxg3 Dh5+ 6. Dh2 Df3+
7. Tg2 Dd1+
- 11) 1. ... Ta2+ 2. Kg1 Pf3+ (2. ... Td2=) 3.
Kf1 Td2 4. c7 Ph2+
- 12) 1. Dg8+ Kg6 2. De6+ Kh7

18. Remise - Pat: A

- 1) 1. ... g3+ 2. Dxc3 Dg1+ 3. Kxg1 pat.
- 2) 1. Df6+ Kg8 2. Dg7+ Kxg7 3. h6+
Kg8 pat.
- 3) 1. Ta8 Txa8 2. Da2+ Txa2 pat.
- 4) 1. De5+ Dg7 2. Db8+ Dxb8 pat.
- 5) 1. ... Lxe4+ 2. Dxe4 Dh2+ 3. Kxh2
Ta2+ 4. Kh1 Th2+ 5. Kxh2 pat.
- 6) 1. Ta8+ Kh7 2. Th8+ Kxh8 3. Dh6+
Dxh6 pat.
- 7) 1. ... Th1+ 2. Kxh1 Pg3+ 3. fxc3
Dxc2+ 4. Kxc2 pat.

- 8) 1. Dd8+ Kg7 2. Ph5+ gxh5 3. Dg5+
Dxc5 pat.
- 9) 1. ... Pf2+ 2. Lxf2 Dh3+ 3. Lxh3 pat.
- 10) 1. ... Td3+ 2. Dxd3 De3+ 3. Dxe3 pat.
- 11) 1. Tcg1 Lxg1 2. Txg6+ Txg6 pat.
- 12) 1. c8D+ (1. Lxf5 Dh8+ 2. Ke7 Kxc7)
1. ... Lxc8 2. Lxe4+ Dxe4 pat.

19. Remise - Verdedig tegen vrijpion: A

- 1) 1. Ld2 a1D 2. Lc3+ Dxc3 pat.
- 2) 1. Pe2 f1D+ 2. Pg1+ Ke3 pat.
- 3) 1. Tb3 Lf2+ 2. Ka8 e1D 3. Tb1 Dxb1
pat.
- 4) 1. Kh3 (1. Tg5+? Lxg5 2. Kh3 g1P+)
1. ... g1D 2. Tg5+ Dxc5 pat.
- 5) 1. b8D Lxb8 2. Lb1 cxb1D pat.
- 6) 1. Te2 d1D 2. Td2+ Dxd2 pat.
- 7) 1. Te3+ Kxe3 2. Kc3 b1D pat.
- 8) 1. Tg7+ Kf8 2. Tg5 f1D 3. Tf5+ Dxf5
pat.
- 9) 1. Pb5 Lxb5 2. Lh6 Kf6 3. Ld2 a1D 4.
Lc3+ Dxc3 pat.
- 10) 1. Pe3 e1D 2. Pc2+ dxc2 pat.
- 11) 1. Pe5 (1. Pa5 Le3 2. Pc4 Lf4) 1. ... d2
2. Pc4 d1T 3. Pb6+ en pat.
- 12) 1. Kf3 g1D 2. Th5+ Kg6 3. Tg5+ Dxc5
pat.

20. Remise - Vesting: A

- 1) Ja: Wit komt niet verder vanwege pat.
- 2) Ja: Wit speelt steeds Th4 en Tf4.
- 3) Ja: Wit komt niet verder vanwege pat.
- 4) Nee: Wit wint met 1. Kd7 c4 2. Kd6
Kc8 3. Ld5
- 5) Ja: Wit speelt Ke2 en Kd1
- 6) Nee: Wit wint met 1. Kd7 Kg8 2. Ke7
Kh8 3. Pf6 gxf6 4. Kf7
- 7) Nee: Wit wint met 1. Dh1 (met zwart
aan zet: ja! 1. ... h3)
- 8) Nee: Wit wint met 1. Le7! Kxe7 2. Kc7
Lf8 3. d6+ Kf7 4. d7 Le7 5. d8D
Lxd8+ 6. Kxd8
- 9) Ja: Wit speelt Th3 en Th1. Op 1. ... Tc4

komt 2. Kd2

- 10) Nee: Wit wint met 1. Ke7 Kc6 2. Kd8 Kb5 3. Pb8
- 11) Ja: De looper moet op de lange diagonaal blijven. Op 1. Tf7+ Kg8 2. Tf6 neemt zwart niet maar speelt 2. ... Kg7!
- 12) Ja: De dame kan niet ontsnappen. Zwart dekt d6 met Ke7 en speelt loper-zetten op de lange diagonaal.

21. Remise - Onvoldoende materiaal: A

- 1) 1. Ke2 (1. Kc2? Pe3+ 2. Kb3 Pd5 3. Kc4 Kd7) 1. ... Kd7 2. Kd3 b3 3. Kc3 Pd2 4. Kxd2 Kc6 5. Kc3 (*Pogosjants*)
- 2) 1. ... Pb3 2. La4 Kc1 3. Lxb3 Kb2 (*Leepin 1946*)
- 3) 1. Pf5+ Kf8 (1. ... Kxg6 2. Pe7+) 2. g7+ Lxg7 3. Pe7 Th8 4. Pg6+ (*Prokes 1941*)
- 4) 1. h6 (1. f5 Kf4 2. f6 gxf6 3. h6 Kg5 4. h7 Pf4+) 1. ... gxh6 2. Kh4 Pxf4 pat (*Prokes 1938*)
- 5) 1. f4 Lc7 2. f5 exf5 (2. ... e5 3. f6 Kb5 4. f7 Ld6 5. Kg7 Kc4 6. f8D Lxf8+ 7. Kxf8) 3. f4 Lxf4 4. Kg6 (*Wotawa 1937*)
- 6) 1. f6! gxf6 2. Kh6! (2. Kg6? Pd7) 2. ... Pd7 3. Kg6 (*Pogosjants 1976*)
- 7) 1. Kc3! (1. Kb3? Pe3! 2. Kb4 Pd5+ 3. Ka5 Pc7) 1. ... Pe3 2. Kd4! Pc2+ 3. Kc5 Ke5 4. Kb6 Pb4 5. Ka5 (*Kuzminich 1986*)
- 8) 1. Ke5 Lb3 2. g8P! f6+ 3. Pxf6 exf6+ 4. Kxf6 (*Richter 1960*)
- 9) 1. Pe4+ Pgxe4 (1. ... Pcx4 2. Lxe5+ Dxe5 (2. ... Kxe5 3. Pc4+) 3. Pg4+) 2. Lxe5+ Dxe5 (2. ... Kxe5 3. Pc4+) 3. Pg4+ (*Von Holzhausen 1912*)
- 10) 1. Pc6 Lxd7 2. Pe5
- 11) 1. Pa5! Kxa5 2. d8P! (*Comay 1990*)
- 12) 1. ... Kg6 2. Lxe5 Kh5 3. Kg2 Kg4 4. Kf2 f4

22. Remise - Verkeerde looper: A

- 1) 1. Kd1 (1. Pa1 La4 2. Kf1 Kd2) 1. ... La4 2. Kc1 Lxb3 3. Kb2
- 2) 1. bxa5 bxa5 2. Kf2 Lxf3 3. Ke3 en de koning bereikt de hoek.
- 3) 1. Lf2 Kf5 2. Lh4
- 4) 1. Kf4! (1. Kf5 Kg3 ; 1. c7 Lxc7+ 2. Kf5 h6) 1. ... Kh3 2. c7 Lxc7+ 3. Kg5 Lf4+ 4. Kxf4 h5 5. Kf3
- 5) 1. ... Pxf4+ (1. ... Pg1 2. Lg2) 2. gxf4 g5 3. fxg5 h6
- 6) 1. ... Pb8 2. b5 (2. Kc4 Pc6 3. Lb6 Pxb4) 2. ... Pc6+
- 7) 1. Tb4 cxb4 2. Kxd4 b3
- 8) 1. ... Tg3+ 2. Kxf4 Tg4+
- 9) 1. Ka4 Kd4 2. Ka3 Kc3 3. b5! (3. Ka4 Kb2 4. Ka5 Kb3) 3. ... axb5 pat.
- 10) 1. Pxc4+ Ka6 2. Pd6 Ld7 3. Pxb5 Kxb5 4. Kc3
- 11) 1. ... Tb4 2. Kg3 Pxe5 3. fxe5 Txg4+ 4. Kxg4 f6 5. exf6 Kg6
- 12) 1. f8D+ Lxf8 2. Pf7+ Kg8 3. Ph6+ gxh6 4. Ke3

23. Opening - Welke ontwikkelingszet?: A

- 1) a) 1. Dd6 Geen slechte zet. Wit staat beter omdat de dame van d6 moeilijk te verjagen is.
b) 1. Ld3 Een ontwikkelingszet, die het zwart niet moeilijk maakt.
c) **1. Pa4!**
Tweemaal met hetzelfde stuk spelen is hier heel goed. Wit dreigt met 2. Pb6 en 3. Pxc8 materiaal te veroveren. Zwart verdedigde zich tegen deze dreiging: 1. ... Pbc6? 2. Lb6 met damewinst. (*Hector-Vidarsson, Reykjavik 1996*)
- 2) a) 1. Pf3 Slecht, zwart wint met 1. ... Pe4 2. Lh4 Dxd4.
b) **1. e3**
De juiste zet. Wit pareert beide dreigingen (... Pe4 en ... Lxf2).

- c) 1. Pc3 Verhindert 2. ... Pe4 maar nu wint 2. ... Lxf2+.
- 3) **a) 1. ... Le6**
Deze zet wordt door de theorie aanbevolen. Wit kan zijn pion terugwinnen met 2. Lxe6 fxe6 3. Db3 maar na 3. ... Dd7 heeft zwart behoorlijk spel.
b) 1. ... Lc5 Zwart moet rekening houden met 2. Pg5 Ph6 3. Pxf7 Pxf7 4. Lxf7 Kxf7 5. Dh5+ waarna wit met beter spel zijn pion terugkrijgt.
c) 1. ... Lg4? De slechtste van de drie. Na 2. Db3 Dd7 3. Lxf7+ (maar niet 3. Dxb7? Tb8 4. Lxf7+ Kd8 5. Da6 Lxf3 6. gxf3 Tb6 7. Dc4 Pe5) 3. ... Dxf7 4. Dxb7 Tc8 5. Dxc6+ Ld7 6. Da6 Pf6 7. e5 Pe4 8. Te1 Pc5 9. e6 Pxe6 10. Pg5 gaf zwart het op.
(*Pytel-Castro, Dortmund 1977*)
- 4) **a) 1. ... e6**
De beste. De actie van b) levert nu niets op: 2. Pg6 fxe6 3. Dxe6+ Ke7.
b) 1. ... e5 Goede zet, behalve na 2. Pg6 fxe6? (beter is 2. ... Lb4+ al staat wit na 3. c3 fxe6 4. Dxe6+ Kf8 5. cxb4 exd4 6. 0-0 goed) 3. Dxe6+ Ke7 4. Pf5#
c) 1. ... Pgf6 Wit krijgt voordeel met 2. Pg6 Tg8 (2. ... Pc5 3. Dc4 fxe6 4. Dxc5 is ook beter voor wit) 3. Lf4.
- 5) **a) 1. Pf3?** Na 1. ... Pb4 is wit in grote problemen.
b) 1. a3? Wit loste na 1. ... Pd4 de problemen op door op te geven.
(*Kox-Welling, Eindhoven 1973*)
c) **1. e3**
Zwart heeft wel compensatie voor de pion na 1 ... Pb4 2. Lb5+ Ke7
- 6) **a) 1. ... dxe4** Gevaarlijk na 2. Pg5! (niet 2. Pxe5 Da5+).
b) 1. ... Ld6
De beste zet. Zwart handhaaft zijn centrum.
- c) 1. ... Lg4 Te actief. Zwart moet namelijk na 2. exd5 cxd5 3. h3 op f3 slaan en dat is zonde van de tijd en de looper.
- 7) **a) 1. ... Lxd2+**
De winnaar. Zwart heeft na 2. Dxd2 Pc6 3. Td1 e5! het beste van het spel.
b) 1. ... Dxd4 Te inhalig. Zwart is verloren na 2. Lxb4! De4+ 3. Le2 Dxb4 4. Dd6! Pc6 5. Lf3! Pxb4 (5. ... Dxe6+ 6. Ke2 Pd4+ 7. Dxd4) 6. 0-0-0!
(*Griffith-Brainin 1943*)
c) 1. ... Pc6 Bereidt wit niet te veel zorgen na 2. Lxb4 Pxb4 3. Pf3 Pc2+ 4. Dxc2 Dxf3 5. Tg1 0-0 6. Lg2.
- 8) **a) 1. ... h5**
Zwart staat altijd minder, maar dit is speelbaar. Zwart vervolgt met Pe7, g6 en Pf5.
b) 1. ... Dc7 Valt e5 aan, maar na 2. Ld4 staat de dame alleen maar kwetsbaar op de open c-lijn.
c) 1. ... f5 De stelling openen met een ontwikkelingsachterstand is geen goede strategie: 2. exf6 Pxf6 (beter 2. ... Dxf6 3. Ld4 Ph6 4. Dh5+ Df7 5. Dg5 en wit beter) 3. Dg6+ en mat.
(*Pulnikov-Oserov, Togliatti 1984*)
- 9) **a) 1. ... Pb4**
Een juiste beslissing. Na 2. Lc2 (2. Da4+ Ld7 3. Db3 Le6 4. Da4+ Dd7 of 2. Lb5+ c6) 2. ... Dxd1+ heeft zwart beslissend voordeel.
(*Guinari-Rastrelli Bologna 1925*)
b) 1. ... f6 Wit neemt het pionoffer niet aan en speelt 2. 0-0 Pgx5 3. Lxe5 fxe5 4. Lb5.
c) 1. ... Le6 Een passieve ontwikkelingszet. Zwart moet maar zien dat hij zijn pion terugkrijgt na 2. 0-0.
- 10) **a) 1. Te1** Zwart kan rokeren.
b) 1. Lxf6!
De pointe van deze zet is dat na 1. ...

Dxf6 2. Pxe6 volgt. Wit staat in alle gevallen beter: 2. ... Lxe6 3. Lxe6 fxe6 (3. ... Dxe6 4. Te1 of 3. ... 0-0 4. Ld5) 4. Dh5+. Zwart moet met de g-pion slaan en dat bleek in de partij *Sutovsky-Bykhovsky, Tel Aviv 1995* goed voor wit: 1. ... gxf6 2. Dg4 (Zwart kan nu moeilijk ontwikkelen.) 2. ... Lxd4 3. cxd4 h5 4. Dg7 Ke7 5. d5! Dg8 (5. ... exd5 6. Lxd5! Dxd5 7. Dxb8 Lh3 8. Dg7) 6. d6+ Kxd6 7. Dxf6 Ld7 8. Tfd1+ Kc7 9. Le2

c) 1. De2 Zwart kan rokeren.

11) a) 1. ... a6 Jaagt de loper naar een beter veld.

b) **1. ... Pe4**

De beste zet. Wit is nog niet volledig ontwikkeld. Verder staan er twee stukken ongedekt en er dreigt dus al winnend 2. ... Da5. Na 2. Da4 (2. Le3 Da5) 2. ... Lc5 3. Le3 Lxe3 4. Txe3 Df6 heeft zwart groot voordeel.

c) 1. ... Le6 Passieve verdediging is niet nodig.

12) **a) 1. c3**

De beste. Na 1. ... Le7 2. Da4 Ph6 3. Pe4 0-0 (3. ... Pf5 4. Td1 b5 5. Dc2) 4. Lxh6 gxh6 5. Tfd1 De8 6. Dxd7 Lxe4 7. Dxc7 Lc5 8. b4 Le7 9. Pd4 Lxg2 10. Kxg2 Dd8? 11. Pxe6 verkreeg wit beslissend voordeel. (*Quiteros-Miana, Argentinië 1975*)

b) 1. Te1 Verzwakt punt f2 zodat zwart met Lc5 altijd een tempo wint.

c) 1. De2 Een normale zet in zulke stellingen. De dame staat niet altijd gelukkig op e2 in verband met a5 en La6.

24. Dubbele aanval - Paard: A

- 1) 1. Dxb6+ Kxb6 2. Txd6+ Dxd6 3. Pf5+
- 2) 1. Dxc5 dxc5 (1. ... h5 2. Dc6 Df5 3. Tb8+ Kh7 4. Pe3) 2. Tb8+ Lf8 3. Pf6+
- 3) 1. Txf8+ Txf8 2. Txf8+ Dxf8 3. Pxd6+

- 4) 1. Txb4 Dxb4 2. Dxf8+ Kxf8 3. Pg6+
- 5) 1. Pf6+ Kf7 2. Dxb7+ Kxb7 3. Pe8+
- 6) 1. ... Txe2+ 2. Txe2 Lxe2 3. Kxe2 Pxc3+
- 7) 1. ... Th3 2. Dxb3 Pf4 3. Dg3 Pe2+
- 8) 1. ... Lxe4 2. fxe4 Dxe3
- 9) 1. Txc4+ Kxc4 2. Pd2+ Kc5 3. Pb3+
- 10) 1. ... Dxf4+ 2. Kxf4 g5+ 3. Kg4 Pe3+
- 11) 1. b4 Lb6 2. b5 Pa5 3. Pe7+
- 12) 1. ... Tg2 2. Dd4 Pf4+ 3. Dxf4 gxf4 4. Kxg2 e5

25. Uitschakelen verdediging -

Weg + mat: A

- 1) 1. ... Txf4 2. Dxf4 Dxe2 3. Txe2 Tb1+
- 2) 1. ... Df2 (1. ... Da6 2. Pg3)
- 3) 1. ... Pf2+ 2. Txf2 (2. Kg1 Pe4+) 2. ... Ld4 3. Dxd4 Te1+
- 4) 1. ... Lh6 2. Lxh6 Df2+ 3. Kh1 Df1+ 4. Txf1 Txf1#
- 5) 1. Txe8 (ook 1. Db5 wint) 1. ... Dxe8 2. Da4 Dxa4 3. Tb8+
- 6) 1. Pe7+ Txe7 2. Dxf6 Dxf6 3. Td8+
- 7) 1. ... Txa3 2. bxa3 Dxa1+ 3. Tb1 Te1+ 4. Df1 Txf1+
- 8) 1. ... Txd2 2. Txd2 Dxb3 3. Dxb3 Tc1+
- 9) 1. ... Dc1+ 2. Dd1 Tc2 3. h3 Dxd2
- 10) 1. Pf5 exf5 2. Dxc8+ Pxc8 3. Te8#
- 11) 1. ... Tdx8 2. Dxe8 h6
- 12) 1. ... Td1+ 2. Txd1 Dxc3

26. Dubbele aanval-Aftrekaanval: A

- 1) 1. Txd6 Txd6 2. Dxf8+ Kxf8 3. Lh6+
- 2) 1. ... Dg1+ 2. Kxg1 d1D+ 3. Dxd1 e2+
- 3) 1. Txe5 dxe5 2. Lxf6+ Kxf6 3. Pe4+ fxe4 4. Dxa5
- 4) 1. ... Txb2+ 2. Kxb2 Lxd5+ 3. Kh3 Lg2+ 4. Kxb2 Dxd4
- 5) 1. Txe7+ Kxe7 2. De4+ Kf8 3. Pe6+
- 6) 1. ... Pf3+ 2. gxf3 Dg6+ 3. Kh1 Pg3+
- 7) 1. Pd5 Dxe1 2. Pe7+ Kh8 3. Tf8#
- 8) 1. Pf7+ Txf7 2. Pe5
- 9) 1. Lxg7 Lxg7 2. Dh5 h6 3. Lh7+

- 10) 1. Pg6! hxg6 2. Dxd6
- 11) 1. e6 Dxc7 2. exf7+ Lxf7 3. Tf8#
- 12) 1. Txe6 Dxf6 2. Tc1+

27. Dubbele aanval - Dame: A

- 1) 1. Lxh7+ Kxh7 2. Dc2+ Kg8 3. Lc7
- 2) 1. Td8+ Kg7 2. f5 Lxf5 3. Dc5
- 3) 1. Pfxd5 Pxd5 2. Dh5 Pf6 3. Db5+
- 4) 1. ... Tc1+ 2. Pfl Txf1+ 3. Kxf1 Db5+
- 5) 1. Pxf5 Lxf5 2. Lxf5 Txf5 3. Dd5+
- 6) 1. ... De6 (1. ... Txh3+ 2. Kxh3 Df7) 2. Tf2 Txh3+ 3. Kxh3 Dh6#
- 7) 1. ... Pc5 2. Pxc5 De1+ 3. Df1 De3+
- 8) 1. Pd5 exd5 2. Txe7 Dxe7 3. Dxf5+
- 9) 1. ... d3 2. hxg4 dxe2 3. Dxe2 Dd4+
- 10) 1. Df6+ Dxf6 2. Txg8+ Kxg8 3. e8D+
- 11) 1. ... Dh3 2. gxh3 Pf2++ 3. Kg1 Pxh3#
- 12) 1. Le4 Da6 2. Txe7 Txe7 3. Db8+

28. Uitschakelen verdediging - Onderbreken: A

- 1) 1. h6+ Kh8 2. Le6 d5 3. De5+
- 2) 1. ... Lf2 2. Dxf2 Txe1 3. Txe1 Txe1+
- 3) 1. ... Tc1+ 2. Lxc1 Dh3+ 3. Th2 Df1#
- 4) 1. Pxf5+ gxf5 2. Te6+ fxe6 3. Df6#
- 5) 1. Te5 Lxe5 2. f6 Tg8 3. Lg7+
- 6) 1. Lf4 Txf4 2. Dh7+
- 7) 1. ... Ld2 2. Txe4 Lxc3 3. Kf1 fxe4
- 8) 1. T1b4 axb4 2. Dh6+ Kxh6 3. Lf8+ Kh5 4. Le2#
- 9) 1. Lc7 Dxc7 2. Txc5+ Dxc5 3. Db7+ Kxa5 4. Ta1#
- 10) 1. Le5 Txe5 2. Pe8 Pf5 3. Pf6+ Kh8 4. Dg8#
- 11) 1. ... Lf2
- 12) 1. ... Le3 2. Lxf7 Dxe4+

29. Uitschakelen verdediging - Blokkeren: A

- 1) 1. Ta1+ Ta2 2. Ta4+ bxa4 3. b4#
- 2) 1. ... a3 2. Dxa3 Th1+ 3. Kb2 Tb1#
- 3) 1. ... Ld2 2. Dxd2 Dg2+ 3. Ke1 Dg1#
- 4) 1. Th7 Lxh7 2. Dh8+ Lg8 3. Dh6#

- 5) 1. ... Lg1+ 2. Dxd1 Pg4+ 3. hxg4 Dh6+ 4. Lh4 Dxd4#
- 6) 1. De5+ Kf8 2. Df6 Dxe7 3. Dh8#
- 7) 1. ... f6+ 2. exf6 Te5+ 3. Kh4 Th5+ 4. Kg3 Th3#
- 8) 1. Dg8+ Lf7 2. Dd8 Txg4 3. Dd7#
- 9) 1. ... Te3 2. fxe3 Ph3 3. Pe4 Dg1#
- 10) 1. Td7 Lxd7 2. Dd6+ Te7 3. Dh6+ Ke8 4. Tg8#
- 11) 1. ... Te4+ 2. dxe4 La6
- 12) 1. Tg6 Pg3 2. Tg4+ Txg4 3. Ph3#

30. Penning - Mix: A

- 1) 1. ... Dxd5 2. cxd5 Te1+ 3. Kg2 Lf1+ 4. Kg1 Lh3#
- 2) 1. Pxe6+ Lxe6 2. Db4
- 3) 1. Pg6 Df6 2. Pe7+ Dxe7 3. Dxf5
- 4) 1. Txc5! (1. Pxc5? Txc5 2. Da3 Tc8) 1. ... Txc5 2. Da3 Tc8 3. Tc1
- 5) 1. Da4+ Dc6 2. Td8+ Kxd8 3. Dxc6
- 6) 1. ... Pvg5 2. fxg5 Txe3
- 7) 1. Pxe5 Lxe5 2. d4 cxd4 3. Txe5
- 8) 1. Lb5 Pc6 2. Pe2
- 9) 1. ... Pxb3+ 2. Pxb3 Lxa4 3. Td3 Db7
- 10) 1. Ld5 Txd5 2. Dxe6+ Td7 3. Txd4
- 11) 1. De4 Kh8 (1. ... Lxd5 2. Dxd5+ Kh8 3. Txe5) 2. f4
- 12) 1. ... Ld5 2. De2 Db1

31. Pionneneindspel - Sleutelvelden: A

- 1) 1. Kd7! (1. Kc7? a3 2. Kd6 Kd4!) 1. ... a3 2. Ke6! Kd4 (2. ... Ke4 3. Kf6!) 3. Kf5 Kc3 4. Ke4 Kb2 5. Kd3 Kxa2 6. Kc2 (*Grigoriev 1925*)
- 2) 1. Kg7 h5 2. Kf6! (2. Kg6? h4 3. Kg5 h3) 2. ... h4 3. Ke5 h3 4. Kd4 Kg2 5. Ke3 Kxh2 6. Kf2
- 3) 1. Kf4 Kd5 2. Ke3 Kc4 3. a4! (3. Kd2 Kb3 4. a4 Kxa4) 3. ... bxa4 4. Kd2 Kb3 5. Kc1 (*De Feijter 1932*)
- 4) 1. Kh8! (1. Kf8 Kf6 2. Kg8 Ke5 3. Kf7 Kd4 4. Ke6 Kc3 5. Kd5 Kb2 6. Kc4 Kxa2) 1. ... Kf6 2. Kh7! Ke5 3. Kg6

- Kd4 4. Kf5 Kc3 5. Ke4 Kb2 6. Kd3
Kxa2 7. Kc2 (*Kovalenko 1977*)
- 5) 1. Kf8 (1. Kh7? Kf5 2. Kg7 Ke4 3. Kf6 Kd3 4. Ke5 Kc2 5. Kd4 Kxb2) 1. ... Ke6 2. Ke8 Kd6 3. Kd8
- 6) 1. Kf4! (1. Ke3 Kc4 2. Kd2 (2. a4 Kb4 3. Kd4 Kxa4 4. Kc3 b5 5. Kb2 Kb4) 2. ... Kb3) 1. ... b5 (1. ... Kc4 2. Ke5 Kb3 3. Kd6 Kxa3 4. Kc6=) 2. Ke3 Kc4 3. a4 bxa4 4. *Kd2 (Iriarte 1975)*
- 7) 1. Kc4 Kb2 ((1. ... Ka4 2. Kd4 Kb5 3. Ke4 Kc6 4. Kf5! – 4. Kf4? h3=) Kd3 Kc1 3. Ke2 Kc2 4. Kf3 (*Moravec 1952*)
- 8) 1. Kb5 Kc3 2. Kc5 Kd3 3. Kd5 Ke3 4. Ke5 Kf3 5. Kf5 Kg3 6. h6! (*Selesniev 1914*)
- 9) 1. Kg7! h5 (1. ... Kd3 2. Kxh7) 2. Kg6 h4 3. Kg5 h3 4. Kg4 Kd3 5. Kxh3 Ke4 6. Kg4 (*Grigoriev 1938*)
- 10) 1. Kg5 (1. Kg7? h5 2. Kg6 h4 3. Kg5 Kc6 4. Kxh4 Kd7 5. Kg5 Ke8 6. Kg6 Kf8=) 1. ... Kc4 2. Kh6 Kd5 3. Kxh7 Ke6 4. Kg6 (4. Kg7? Kf5=) 4. ... Ke7 5. Kg7 Ke6 6. h4 Kf5 7. h5
- 11) 1. Kc6! (1. Kc5? Kb7 2. Kd6 Kc8! 3. Ke7 Kc7 4. Kf6 Kd6 5. Kg5 h3 6. gxh3 Ke7=) 1. ... Kb8 (1. ... Ka6 2. Kd6 Kb6 3. Ke6 Kc6 4. Kf5 h3 5. gxh3 Kd7 6. Kf6 Ke8 7. Kg7) 2. Kd7! (2. Kd6? Kc8=) 2. ... Kb7 3. Ke6 Kc7 4. Kf5 h3 5. gxh3 Kd7 6. Kf6 Ke8 7. Kg7 (*Moravec 1952*)
- 12) 1. Kd2 (1. Kxd3? Ke1 2. Kc2 (2. a4 Kd1) 2. ... Ke2 3. a4 Ke1!) 1. ... Kf2 2. a4 Kf3 3. Kxd3
- 32. Pionneneindspel - Sleutelvelden: B**
- 1) 1. Ke6! (1. Kxd5 Kf7 ; 1. Kxf5 Kd7) 1. ... Kd8 2. Kxd5 f4 3. Ke4 Ke7 4. Kxf4 Kf6 5. Ke4 Ke6 6. e3 (*Glaser 1939*)
- 2) 1. a3 (1. a4? Ka8 2. a5 Kb8 3. b6 axb6 4. axb6 Ka8 5. b7+ Kb8 6. Kb6 pat.) 1. ... Ka8 2. a4 Kb8 3. a5 Ka8 4. b6 axb6 5. axb6 Kb8 6. b7 (*Fahrni*)
- 3) 1. Kb5! (1. Kb6? Kb8 2. Ka5 Kc7 3. Kb5 Kc8=, Ook goed is 1. Ka5! Ka7 2. Kb5 Kb8 3. Kb6 Ka8 4. Kc7) 1. ... Ka7 2. Ka5 Ka8 3. Ka6 Kb8 4. Kb6 Ka8 5. Kc7 (*Verburg 1985*)
- 4) 1. Kh4 Kg7 2. Kg5! (2. e5? Kxh7= ; 2. h8D+? Kxh8 3. Kxh5 Kh7=) 2. ... Kxh7 (2. ... h4 3. Kxh4 Kxh7 4. Kh5 ; 2. ... Kh8 3. Kg6 h4 4. e5 en mat op e8.) 3. Kxh5 Kg7 4. Kg5 Kf7 5. Kf5 Ke7 6. Ke5 Kf7 7. Kd6 (*Herberg 1941*)
- 5) 1. g8P+ Kh7 2. Kc2 (2. Pf6+? Kg6 3. Kc2 Kxf6 4. Kxd2 Kf5=) 2. ... Kxg8 3. Kxd2 Kf7 4. Ke3 Ke6 5. Ke4
- 6) 1. Kf2! (1. b4? Kg4 2. Ke3 Kf5 3. Kd4 Ke6 4. Kc5 a5 5. bxa5 Kd7 ; 1. Kf3? Kh2! 2. b4 Kg1=) 1. ... Kg4 2. Ke3 Kf5 3. Kd4 Ke6 4. Kc5 Kd7 5. Kb6 Kc8 6. Kxa6 Kc7 7. b4 (*Leick 1948*)
- 7) 1. Kc2! (1. b3? Ke7 2. Kb2 a4! 3. b4 Kd6 4. Ka3 Kc6 5. Kxa4 Kb6= ; 1. Kb1? Ke7 2. Ka2 Kd6 3. Ka3 Kc6 4. Ka4 Kb6=) 1. ... a4! (1. ... Ke7 2. Kb3 Kd6 3. Ka4) 2. Kb1! (2. Kc3? a3! 3. b3 Ke7=) 2. ... a3 3. b3! (3. b4? Ke7 4. Ka2 Kd6 5. Kxa3 Kc6 6. Ka4 Kb6=) 3. ... Ke7 4. Ka2 Kd6 5. Kxa3 Kc6 6. Ka4 Kb6 7. Kb4 (*Dedrlé 1921*)
- 8) 1. e3 (1. e4? g5 2. e5 Kg8 3. Ke7 g4 4. e6 g3=) 1. ... g5 2. Kxg5 Kg7 3. Kf5 Kf7 4. e4 Ke7 5. Ke5
- 9) 1. a5! (1. Kh5? a5 2. Kg5 Kg8 3. Kf6 Kh7 4. Ke6 Kxh6 5. Kd6
- 10) 1. Kb4! Kg5 2. Kc5 Kf4 3. Kd4! Kf5 4. Kxd5 (*Moravec 1940*)
- 11) 1. a3 (1. a4? Kb7 2. b3 Kc7! 3. a5 bxa5 4. Kxc5 a4 5. bxa4=) 1. ... Kb7 2. a4 Kc7 3. a5 bxa5 4. Kxc5 a4 5. Kb4 a3 6. Kxa3
- 12) 1. Kb4 (1. c4? Kb6 2. Kb4 bxc4 3.

Kxc4 e3! 4. fxe3 Kc6=) 1. ... Kb6 2. c3 Kc6 3. c4 bxc4 4. Kxc4 Kd6 5. Kd4 e3 6. fxe3! (Naar *Herberg 1956*)

33. Pionneneindspel - Sleutelvelden: C

- 1) 1. Kf4 (1. Ke4 Kg4 2. Ke3 Kf5 3. Kd2 Ke4 4. Kc3 Kd5) 1. ... c3 (1. ... Kh4 2. Ke3 Kg4 3. Kd2 Kf4 4. Kc3) 2. Ke3 c4 3. Ke2 Kg4 4. Kd1 (1955)
- 2) 1. Kg2 (of ineens 1. b6 cxb6 2. Kg2 Kg6 3. Kf2 Kf6) 1. ... Kg6 2. Kf2 Kf6 3. Ke2 Ke6 4. Kd2 Kd6 5. b6 cxb6 6. Kc2 Kc6 7. Kb2 (*Guy 1941*)
- 3) 1. Kf5 Kg7 2. e7! (2. Ke4? Kf8 3. Kd4 Ke7 4. Kd5 f5) 2. ... Kf7 3. e8D+ Kxe8 4. Ke6 (4. Kxf6? Kd7 5. Kf5 Kc6 6. Ke4 Kc5 7. Kd3 Kd5)
- 4) 1. Kb2 Kc4 2. Ka3 b2 3. Ka2
- 5) 1. Kh8! (*Moravec 1952*)
- 6) 1. Kc2 Kd6 2. f6 gxf6 3. Kd2
- 7) 1. Txb6 Txf3+ 2. Kg2 axb6 3. Kxf3
- 8) 1. Ke6 Ke8 2. d3 Kf8 3. d4 Ke8 4. d5 Kf8 5. d6 exd6 6. Kxf6
- 9) 1. Kf2 b4 2. Ke2! (2. Txe4+ Kxe4 3. Ke2 b3 4. Kd2 Kd4 5. Kd1 Kd3 6. Kc1 Kc3 7. Kb1 b2) 2. ... b3 3. Kd1! (3. Txe4+ Kxe4 4. Kd2 Kd4 5. Kd1 Kd3)
- 10) 1. Kg3! (1. Kg4? Kc2! 2. Kf4 (2. Kf3 Kd3) 2. ... Kd3 3. Ke5 Kc4) 1. ... Kc2 2. Kf2! Kd3 (2. ... Kd2 3. Kf1) 3. Ke1 (*Grigoriev 1931*)
- 11) 1. g6 (1. Kg2 Kg4) 1. ... fxc6 2. f5 gxf5 3. Kg1 Kg5 4. Kf1 Kg4 5. Kg2 Kf4 6. Kf2 (*Mattisson 1918*)
- 12) 1. Kf2! c5 (1. ... Kd2 2. c5 Kd3 3. Ke1 Kd4 4. Kd2 Kxc5 5. Kc3) 2. Ke3 Kc2 3. Ke2 Kc3 4. Kd1 Kxc4 5. Kc2 (*Mandler 1949*)

34. Pionneneindspel - Wedren: A

- 1) 1. Kf7 (1. e4? Kg8=) 1. ... g5 2. e4 g4 3. e5 g3 4. e6 g2 5. e7 g1D 6. e8D+ Kh7 7. De4+ Kh6 8. Dh4#

(*Pogosjants 1976*)

- 2) 1. e6 (1. b6? c3 2. b7 (2. e6 c2=) 2. ... c2 3. b8D c1D 4. Dg8+ Kf2 5. Dg2+ (5. Dxf7+ Ke3=) 5. ... Ke1 6. Dg1+ Kd2 7. Dxc1+ Kxc1 8. Kg4 Kd2 9. Kf5 Ke3 10. Kf6 Ke4=) 1. ... fxe6 (1. ... c3 2. exf7 c2 3. f8D c1D 4. Dg7+ Kf2 5. Dg2+ (met dameruיל na 5. ... Ke1 6. Dg1+ of damewinst na 5. ... Ke3 6. Dg5+) 5. ... Ke1 (5. ... Ke3 6. Dg5+) 6. Dg1+ Kd2 7. Dxc1+ Kxc1 8. b6) 2. b6 c3 3. b7 c2 4. b8D c1D 5. Dh2+ Kf1 6. Dh1+ (*Kok 1992*)
- 3) 1. h6 (1. d6 a3 2. h6 a2 3. d7 a1D=) 1. ... gxh6 2. d6 a3 3. d7 a2 4. d8D a1D 5. Df6+ (*Kok 1992*)
- 4) 1. c8D h1D 2. Dc2+ Kf1 3. Dd1+ Kg2 4. De2+ Kg1 5. Kg3 (*Wayte 1881*)
- 5) 1. f6 b3 2. Kd1! (2. Kd2? e4 3. f7 e3+=) 2. ... e4 3. f7 e3 4. f8D (*Zinar 1986*)
- 6) 1. d7 (1. Kc8? f3 2. d7 f2 3. d8D f1D=; 1. Kc7? g3 2. d7 g2 3. d8D g1D 4. Db8+ Ka6=) 1. ... g3 (1. ... f3 2. Kc7 f2 3. d8D f1D 4. Db8+ Ka6 5. Db6#) 2. Kc8 g2 3. d8D g1D 4. Da5# (*Schaffler 1979*)
- 7) 1. h7! (1. Kg7? g3!) 1. ... g3 (1. ... c3 2. Kg7! c2 3. h8D c1D 4. Dh6+) 2. Kg8! g2 3. h8D g1D 4. Dg7+ (*Richter 1957*)
- 8) 1. g7 g2 2. g8T+ (Fout is 2. g8D+? Kh3 3. Kf3 g1D 4. Dgx1 pat.) 2. ... Kh3 3. Kf3 (*Frink 1926*)
- 9) 1. Ke4! (1. h6 d3 2. h7 d2 3. Ke2 Kc2 4. h8D d1D+=) 1. ... Kc4 2. h6 d3 3. Ke3 Kc3 4. h7 d2 5. h8D+ (*Grigoriev*)
- 10) 1. h4 (1. Kd5? Kf3=) 1. ... b5 2. Kd5 Kd3 3. h5 b4 4. h6 b3 5. h7 b2 6. h8D b1D 7. Dh7+ (*Brenev 1931*)
- 11) 1. Kg7 (1. Kg8? Kf6 2. Kh7 Kg5; 1. Kh7? Kf4 (1. ... Kf6? 2. Kh6) 2. Kg6 Kxg4) 1. ... Kf4 2. Kf7 e5 3. Kf6 e4 (3. ... Kxg4 4. Kxe5=) 4. g5

(*Marysko 1968*)

- 12) 1. Kg4! (1. Kf2 Kh1 2. a6 h2 3. a7 pat.)
1. ... Kg2 2. a6 h2 3. a7 h1D 4. a8D+
(*Salvio*)

35. Pionneneindspel - Wedren: B

- 1) 1. a4 h4 2. a5 h3 3. a6 h2 4. a7 h1D 5.
a8D+ Kg1 6. Da1+ Kh2 7. De5+ Kg2
8. Dg5+ Kh3 9. Dh5+ Kg2 10. Dg4+
Kh2 11. Kf2 (*Polerio*)
- 2) 1. ... Kg7 (1. ... Kg6? 2. d5 h5 3. d6 h4
4. Ke6 h3 5. d7 h2 6. d8D h1D 7.
Dg8+ Kh5 8. Dh7+ en wint; 1. ... Kg5?
2. Ke6 h5 3. d5 h4 4. d6 h3 5. d7 h2 6.
d8D+ en wint) 2. d5 h5 3. d6 h4 4. Ke7
h3 5. d7 h2 6. d8D h1D
- 3) 1. Kd4 Kf5 2. Kd5 Kf6 3. Kd6 Kf7 4.
c5 (4. Kd7? a5 5. c5 a4 6. c6 a3 7. c7
a2 8. c8D a1D= 4. ... Ke8 5. Kc7 a5 6.
c6 a4 7. Kb7 a3 8. c7 a2
(*Moravec 1953*)
- 4) 1. Kg1! (1. Kg2? h5 2. a5 h4 3. a6 h3+
4. Kxh3 d3=) 1. ... h5 2. a5 h4 3. a6 h3
4. a7 h2+ 5. Kxh2 d3 6. a8D
(*Zinar 1987*)
- 5) 1. ... Kg3 2. a5 Kf4 3. a6 Ke3
(*Adamson 1921*)
- 6) 1. Ke4 b3 2. Kd3 Ka4 3. g6 Ka3 4. g7
b2 5. Kc2 Ka2 6. g8D+
(*Constantin 1938*)
- 7) 1. Kg6 (1. g6? b3 2. g7+ Kg8 3. Kg6
b2 4. h6 b1D+ en wint) 1. ... b3 (1. ...
Kg8 2. h6 b3 3. h7+ Kh8 4. Kh6 - 4.
Kf7? b2 5. g6 b1D 6. g7+ Kxh7 7.
g8D+ Kh6 - 4. ... b2 5. g6 b1D 6. g7#)
2. Kf7 b2 3. g6 b1D 4. g7+ Kh7 5.
g8D+ Kh6 6. Dg6+ Dxg6+ 7. hxg6
(*Dvizov 1987*)
- 8) 1. a4! (1. Kd5? Kf4 2. Ke6 Ke4 3. a4
Kd4; 1. Kd4? Kf4 2. a4 e5+ 3. Kc3 e4
4. a5 e3 5. a6 Kg3!) 1. ... e5 2. a5 e4 3.
Kd4! Kf4 4. a6 e3 5. Kd3! Kf3 6. a7 e2
7. a8D+ (*Benko 1973*)

- 9) 1. Ke4 (1. Ke5 Kg4 2. a4 f5 3. a5 f4) 1.
... Kg4 2. a4 f5+ 3. Kd3! Kg3 4. a5 f4
5. a6 f3 6. a7 f2 7. Ke2 Kg2 8. a8D+
(*Vinje 1938*)

- 10) 1. ... Kb2 2. a5 Kc3 3. Kg3 Kd4 4. a6
Ke3 5. a7 f2 6. a8D f1D (*Reti 1922*)
- 11) 1. ... Kg4 2. a4 Kf3 3. a5 Kg2 4. a6 f3
5. a7 f2+ 6. Kd2 f1D 7. a8D+
- 12) 1. b5 Ke5 (1. ... h4 2. b6 h3 3. b7 h2 4.
b8D+) 2. b6! (2. Kc5 Ke6 3. Kc6 h4 4.
b6 h3 5. b7 h2 6. b8D h1D+) 2. ... Kd6
3. Kb5 h4 (3. ... Kd7 4. Ka6 Kc8 5.
Ka7) 4. Ka6 h3 5. b7 Kc7 6. Ka7
(*Moravec 1952*)

36. Pionneneindspel -Doorbraak: A

- 1) 1. g5 hxg5 2. f6! (2. h5? Kd6 3. f6 Ke6
4. fxg7 Kf7 0-1) 2. ... gxf6 3. h5 g4 4.
Kd3 (*Novak-Kalis CSR 1992*)
- 2) 1. c5 bxc5 (1. ... Kd5 2. c6) 2. a5 Kd5
3. a6
- 3) 1. ... e3 2. fxe3 f3 3. gxf3 h4
- 4) 1. g4 (1. f5? gxf5 2. Kf4 Kc4 3. Kxf5
b5 4. g4 b4 (4. ... hxg4 5. Kxg4=) 1. ...
hxg4+ 2. Kg3 (2. Kxg4? Kc4 3. f5
gxf5+ 4. Kxf5=)
- 5) 1. Kd2! a3 2. Kc1! Kf3 3. d5 cxd5 4.
c6 d4 5. c7 (*Herbstmann 1929*)
- 6) 1. e5 c4+ 2. Kc2 c5 3. f5
- 7) 1. ... c4 (1. ... f5 2. gxf5 g4 3. Kd2) 2.
Kb1 f5 3. gxf5 g4 4. f6
- 8) 1. e4 dxe4 (1. ... Kb6 2. f5) 2. d5 exd5
(2. ... Kb6 3. dxe6 Kc7 4. f5) 3. Kc3 (3.
f5? d4) 3. ... Kb6 4. f5 (*Pigarev 1955*)
- 9) 1. a4! (1. d5? cxd5 2. a4 d4 3. Kg4 d3
4. Kf3 bxa4 5. b5 a3 6. b6 d2 7. Ke2
d1D+ 8. Kxd1 a2 ; 1. Kg4? d5) 1. ...
bxa4 2. d5 cxd5 3. b5 (*Lewitt 1922*)
- 10) 1. c6! Kb6 2. d6! exd6 3. f5 Kc7 4. f6
Kd8 5. c7+ Kxc7 6. f7 (*Fontana 1943*)
- 11) 1. ... g4 (1. ... a4 2. g4 h4 3. Kb2 Kc6
4. Ka3 Kb5 5. Kb2 Kb4) 2. Kxb3 h4 3.
gxh4 g3 4. fxg3 a4+

12) 1. ... f4 2. gxf4+ Kd6 (2. ... Kd5? 3. a5 Kc5) 3. a5 g3 4. a6 Kc7

37. Strategie - Paard tegen loper: A

1) 1. Pa4!

Wit moet de zwarte dubbelpion blokkeren. Op die manier blijft ook de loper slecht.

1. ... De7 2. Dd4 Tfb8 3. Pc5 a5 4. a3 Kf7 5. Ta1 Tb5 6. b4 Tab8 7. c3 met groot voordeel. (*Em. Lasker-Cohn, St.Petersburg 1909*)

2) 1. Dxd4

Bij een slechte loper is het een goede strategie om overige stukken te ruilen.

1. ... Dxd4

Wit wint na 1. ... cxd4 2. Le5 Kg7 3. Lxf6+ Kxf6 4. b4 La6 5. Pf3 d3 6. cxd3 Lxd3 7. Pd4 Lb5 8. Pxb5 cxb5 9. g4 het pionneneindspel.

2. Le5+ Kh7 3. Lxd4 cxd4 4. b4 La6 5. Pxf5 d3 6. cxd3 Lxd3 7. Pd4 (*Sax-Szell, Hongarije 1984*)

3) 1. ... c4

Maakt de witte loper slecht. In een gesloten stelling komt het paard beter tot zijn recht.

2. Ph4 g5 3. hxg6ep fxg6 4. f4 h5 5. Tf3 Kd7 en zwart won.

(*Evans-Lein, South Bend 1981*)

4) 1. Pxe6

Stukken ruilen!

1. ... Lxe3 2. Pxd8 Lxd2 3. Pxd2

Taxd8 4. exf6 Txf6 5. Pb3 en wit bereikt de ideale stelling, het paard kan de pionnen blokkeren. (*Karaklajic-Hall, Bognor Regis 1968*)

5) 1. Lxf5

Ruilen om paard tegen loper over te houden.

1. ... Dxf5 2. Pxc6 Lxc6

(*Wolff,P-Wen, Canada 1991*)

6) 1. ... Lxc3

Een verrassende ruil. Vijf zetten later is de kracht ervan wel duidelijk. Na 1. ... Pe5 2. Pb5 staat wit beter en ook op 1. ... Pb6 volgt 2. Pb5.

2. bxc3 Df6 3. Ld2 Pe5 4. Tfb1 Tfb8

5. Txb3 Txb3 met groot voordeel.

(*Quinteros-Panno, Buenos Aires 1968*)

7) 1. ... Lg4

Eerst de loper ruilen.

2. Df4 Lxf3 3. Dxf3 De7

Daarna de pion op de kleur van de loper lokken.

4. e5 Pd5 met beter spel.

8) 1. ... Dxd8

Na het ruilen van de dames is de slechte koningsstand van zwart niet meer van belang.

2. Dxd8 Pd6 3. Dxxg8+ Kxxg8

9) 1. fxe5!

Zo blijft zwart met een dubbelpion zitten. Niet goed is 1. f5 Ke7 2. fxe6 h5 3. Pe2 h4!

1. ... fxe5 2. Tf6 Ke7 3. Taf1 Taf8 4.

Txf8 Txf8 5. Txf8 Kxf8 6. g3 en wit won. (*Larsen-Zuidema, Havanna 1964*)

10) 1. ... Pxe4

Stukken ruilen en een sterk veld op e5 creëren.

2. fxe4 Pg4 3. Lxxg7+ (3. Lg1!?) **3. ... Kxxg7 4. Dd4+ f6** met voordeel.

(*Gaprindashvili-Martinovic, Smederevska Palanka 1990*)

11) 1. Lc3

Het zwarte paard bewaakt d5 en moet daarom geruild.

1. ... Ld8 2. La5 Dc6 3. Lxb6 Lxb6 4. Tfd1 Lc7 en wit staat beter.

(*Andersson-Browne, Wijk a. Zee 1983*)

12) Wit ruilt alle stukken zodat hij een goed paard tegen de slechte loper overhoudt.

1. Pg6

Ook 1. Pc6 is goed; zwart heeft de extra mogelijkheid 1. ... Ld6 2. Lxf6 gxf6)

1. ... fxg6

Een pion kost 1. ... hxg5 2. Pxe7+ Kh7 3. Te5.

2. Txe6 Kf7 3. Tae1 Tfe8 4. Lxf6

Lxf6 5. Txe8 Txe8 6. Txe8 Kxe8 7.

Pd1 met een gewonnen eindspel; een looper heeft een hekel aan dubbelpionnen. (*Simagin-Keres, Moskou 1963*)

38. Loper/paard-eindspel -Techniek: A

- 1) 1. Le5+ Kd7 2. f7 Ke7 3. Ke3 (*Troitzky 1924*)
- 2) 1. Kg5 Pg4 2. Kxf5 (2. Lxg4 fxc4 3. Kxg4 Kxe7 4. Kf5 Kf7) 2. ... Pxe5 3. Ke6! (*Selesniev 1919*)
- 3) 1. Lc4+ Kc6 2. fxe6 Pd8 3. Lb5+ Kxb5 4. e7 (*Kijonka 1946*)
- 4) 1. b5 axb5 2. Lxb7
- 5) 1. ... g3 2. Pf3+ Kg4 3. Pxd4 h2+ 4. Kg2 gxf2
- 6) 1. Lf3 (1. Lg6? Pb7 2. Lxh5 Pd6 3. c5 Pf5+ =) 1. ... Pa4 2. Lxh5 (*Vaganian - Mikhailchishin. Lvov 1984*)
- 7) 1. ... Ld1 2. Kd3 Lxb3 (*Karpov-Anand, Linares 1991*)
- 8) 1. Lg5! a3 2. d7 (2. Kc2? a2 3. Kb2 Pe1 4. d7 Pc2 5. Kxa2 Pb4+ 6. Kb3 Pc6) 2. ... a2 3. Lf6! (*De Feijter, 1932*)
- 9) 1. c7 Ke8 2. Lxg5 fxc5 3. f6
- 10) 1. Ke4 Kh8 2. Kf4 Kh7 3. Kg4 Kh8 4. g6
- 11) 1. Lg4 Pf5 2. Kf8 Pg7 3. Ke7
- 12) 1. g7! Pe6+ 2. Ke5 Pxc7 3. Kf6 Pe8+ (3. ... Ph5+ 4. Kg6) 4. Kf7 a5! 5. Kxe8 a4 6. Ld6 (*Selesniev 1921*)

39. Paard/loper-eindspel - Vrijpion: A

- 1) 1. e7 Kf7 (1. ... Lxh4 2. Pf6+) 2. Pg7 Kxe7 3. Pf5+ (*Chvojkova 1946*)
- 2) 1. Ka2 Lc3 2. c7 Kd7 3. Pd6 Kxc7 4.

Pb5+ (*Pogosjants 1987*)

- 3) 1. Pg5 Ld5 2. Pe6 c5 3. Pc7+ Kd7 4. Pxd5 Kc6 (4. ... Kc8 5. Pb6+ Kb8 6. Pd7+ Ka7 7. Pxc5) 5. Kg3 c4 6. Kf3 (*Matisson 1914*)
- 4) 1. Kf1 f4 2. Pe5 Kf6 3. Pg4+ Kxg6 4. Pxb2 (*Bron 1978*)
- 5) 1. Kf3 Lg5 2. Pe6+ Kb5 3. Pxc5 fxc5 4. Kg3 (*Troitzky 1896*)
- 6) 1. a6 Lc5 2. Pb4! Lxb4+ 3. c3+ Lxc3+ 4. Kc2 (*Möberg 1928*)
- 7) 1. Kh1! en de looper valt. (*Réti 1922*)
- 8) 1. Kd2! (1. Kd1? Lb3+ 2. Kd2 La4) 1. ... e3+ 2. Kc1 Lf7 3. b7 Kc7 4. Pc6 (*Troitzky 1914*)
- 9) 1. Pe7 Lh5 2. Pc6! Lf3 3. Pd4+ (*Kopac 1943*)
- 10) 1. Pe4 La6 2. Kd2! (*Konstantinov 1959*)
- 11) 1. Pg4 c5 2. Pf6 Lb5 3. Kb6 Kc4 (3. ... c4 4. Kxb5 c3 5. Pd5 c2 6. Pb4+) 4. a3 (*F. Fischer 1950*)
- 12) 1. Kc5 Lb5 2. Pd5 Le8 (2. ... Ld7 3. Pb6+) 3. Pf6 Lb5 4. Kb6 (*Kopac 1966*)

40. Paard/loper-eindspel - Techniek: A

- 1) 1. Pf4+ Ke4 2. Pd3 Kxd3 3. h7 (*Pavitt 1862*)
- 2) 1. Pd5 Lg2 2. e4
- 3) 1. Pe4 (*Kasparjan*)
- 4) 1. Pxf4 Lxf4 2. g4
- 5) 1. Pe3 Le5 2. Pf5 gxf5 3. h7 (*Fedotov 1956*)
- 6) 1. Pf6 Lg6! 2. Pd7 Le8 (2. ... Lxd3 3. c3+ Kc4 (3. ... Ke4 4. Pc5+) 4. Pe5+) 3. c3# (*Pogosjants 1964*)
- 7) 1. c5 Lb1 2. Pe6! fxe6 3. c6 (*Berger 1890*)
- 8) 1. Kd7 La5! 2. Pb3 Lc3 3. Ke6 (*Kosek 1911*)
- 9) 1. f6 (1. Ke4? Lh8) 1. ... exf6 2. Pe5! (2. Ke4? f5+ 3. Kxf5 Lh8) 2. ... Lxe5 (2. ... fxe5 3. Ke4 ; 2. ... f5 3. Pc4+) 3.

Ke4 Lc3 4. Kf5 (*Rinck 1912*)

- 10) 1. ... a5
11) 1. Pe7! Lc2 (1. ... Ld1 2. Pc6! Lf3 3. Pe5+) 2. Pd5! Le4 3. Pf6+ (*Kubbel 1910*)
12) 1. a6 La4 (1. ... Ld1 2. Pc2!) 2. Pc2! Kxc2 3. Kd6 (*Clausen Hildebrand 1964*)

41. Loper/paardeindspel - Techniek: B

- 1) 1. f6! gxf6 (1. ... g6 2. c7 Ke8 3. Lc6+ Kf8 4. Lb7) 2. Lf5 Pd6 3. c7 (*Hayes 1914*)
2) 1. Kc3 Pd4 2. Kc4! a6 3. Lg6! (*Pogosjants 1976*)
3) 1. f6 gxf6 (1. ... Ke6 2. Lh5 g6 3. Le2) 2. g6 Ke6 3. Lh5 (*Pfau 1935*)
4) 1. Lb4 Kb5 (1. ... Pf2 2. d6 Kb6 3. Lc5+ Kxc5 4. d7 ; 1. ... Pg3 2. d6 Kb6 3. d7 Kc7 4. Ld6+) 2. Le1 Kc5 3. Kd3 Kxd5 4. Ke3 Kc4 5. Kf3 Kd3 6. Lb4 (*Fahrni 1923*)
5) 1. b7 (1. g5 Pxb6 2. g6 Pc8) 1. ... Kxb7 2. g5 Pb6 3. g6 Pc8 (3. ... Pd7 4. Le5! Pxe5 5. g7) 4. Ld6! Pxd6 5. g7 (*Prokes 1943*)
6) 1. f7 Kg7 2. Le7 Kxf7 3. Lb4 (*Dawson 1925*)
7) 1. e7 (1. c7? Kxc7 2. Lb6+ Kd6 3. Lxd8 Kxe6) 1. ... Kxe7 2. Lf6+ Kxf6 3. c7 Pb7 (3. ... Pf7 4. Kc5) 4. Kc6! (*Prokes 1941*)
8) 1. Lh7 h3 2. Le4+ Kg1 3. f5 h2 4. Lh1! Kxh1 5. Kf1 (*Troitzky 1917*)
9) 1. Kd2 Pc6 2. Kc3 Kf6 3. Lf3
10) 1. d5! exd5 2. Kd3 Kb1 3. Lxc3 bxc3 4. Kxc3 Kc1 5. Kd4 Kxc2 6. Kxd5 (*Van Wissen-Sitnik, Olomouc 1999*)
11) 1. h6 f3+ 2. Kf1 f2 3. Lc2 (3. h7 Pb3) 3. ... Pe6 4. h7 (*Pogosjants 1977*)
12) 1. Kc4 Pb6+ 2. Kb5 Pa8 3. c8D+ Kxc8 4. Kc6 g4 5. Lg3 (*Bagdarsarjan 1937*)

42. Paard/loperindspel - Verdedigen: A

- 1) 1. f6! gxf6+ 2. Kh6! d2 3. Pd6 Lc4 4. Pf7+ Lxf7 pat. (*Doesburg 1941*)
2) 1. dxc5 b5 (1. ... bxc5 2. Pg3 Lxg3 pat.) 2. Pf2 Lxf2 3. c6 Kb6 4. c7 Kxc7 pat. (*Havel 1948*)
3) 1. Ph3 Lf5+ 2. Kh4 Lxh3 3. g4 Kh2 4. Kg5 (*Van Altena 1940*)
4) 1. Pf3 h3 2. Pg5 h2 3. Pf3 Kg2 4. Pxb2 Kxh2 (*Dolci 1914*)
5) 1. Pf5 c2 (1. ... Kd3 2. Pe7 c2 3. Pc6 Lg3 4. Pb4+) 2. b8D Lxb8 3. Pd4 c1D 4. Pb3+ (*Prokes 1941*)
6) 1. Ph5 g2 2. Pf4 g1P 3. Pe2+! (3. Pxe6 Lg4) 3. ... Kd2! 4. Pxb1 Ke3 5. Ph3! Lxh3 pat. (*Selesniew 1921*)
7) 1. Pc4! bxc4 2. Kh7 Lc2 3. Kh8 Lxg6 pat. (*Mazel 1928*)
8) 1. Pb6+ Kc6 2. Pxa4! bxa4 3. g6 Kb5 4. g7! Le5+ 5. Ka3 Lxg7 pat. (*Selesniew 1940*)
9) 1. Ke3 Kxh2 2. Kf2 Kxh1 3. Kg3 Kg1 pat. (*Kubbel 1926*)
10) 1. Kd4 d2 2. Pxc3 Kb3 3. Pd1 Lxd1 4. Kd3 (*Butler 1956*)
11) 1. e4 Lxe4 2. Pd7 f2 3. Pf6+ Kf5 4. Pg4 Kxg4 pat. (*Troitzky 1908*)
12) 1. Pf4! (1. Kg3? Kxc7 2. Pf4 Kd6!) 1. ... Lc8 2. Kg3 Kxc7 3. Pxb3 (3. Kf3? Lg4+) 3. ... Lxh3 4. Kf3! (*Korn 1930*)

43. Koningsaanval – Verzwakking (g-pion): A

- 1) 1. Tf6 (1. d5 Pc5) 1. ... Tg8 2. Txf7
2) 1. Tg4+ fxg4 2. Dg5+ Kh8 3. Dh6 f5 4. Dxf8#
3) 4. Pd4 exd4 5. Lxd4
4) 1. Lf6 Lxf6 2. e5 Pxd3 3. exf6
5) 1. Te6 Txe6 2. dxe6 d5 3. Dxb6+ Ke8 4. exf7+ Kxf7 5. Dg7+ Ke6 6. Dxb6
6) 1. Lxf5 exf5 2. Txe8+ Dxe8 3. Df6+ Kg8 4. Pxf5
7) 1. Lxf6 Td5 2. Dd2 Txc5 3. Dh6

- 8) 1. e5 dxe5 2. Pce4 fxe4 3. Txf6
- 9) 1. Pfg5 fxg5 2. Pf6 Lxf6 3. Le4
- 10) 1. Pe4 Pxe4 2. f6 Pxc5 3. Dxc5 Pe6 4. Df5
- 11) 1. ... Pg5 (1. ... Txx4+ 2. Pxx4 Dxx4+ 3. Dh3) 2. Pxc5 f3
- 12) 1. Tc5 Dxc5 2. Txx7+ Pxx7 3. Dg7#

44. Koningsaanval - Toegang: A

- 1) 1. Txx7 Kxx7 2. Dh3+ Kg8 3. Pg5
- 2) 1. ... Lxx2 2. Txx2 Txx2+ 3. Kxx2 Te2+
- 3) 1. Txx7+ Kxx7 2. Txx7+ Pxx7 3. Db6+ Ka8 4. Pc7#
- 4) 1. Dxx7+ Kxx7 2. g6+ Kh8 3. Tg5 fxg5 4. hxx5#
- 5) 1. ... Pe3+ 2. fxe3 Txx2+ 3. Kxx2 Dxx3+ 4. Kh1 Dh2#
- 6) 1. Tg5 g6 2. Dh5
- 7) 1. Dh6 gxf5 2. Tg4+ fxg4 3. Lxx7+ Kh8 4. Lg6+ Kg8 5. Dh7+ Kf8 6. Dxf7#
- 8) 1. Dh5 gxx5 2. Tg3+ Lg7 3. Txx7+ Kf8 4. Txx7
- 9) 1. ... Txx2+ 2. Kxx2 De2+ 3. Kh1 Td2
- 10) 1. ... Pf4+ 2. gxf4 Th6 3. h4 Dg6+ 4. Kh3 Le7
- 11) 1. Dxx7+ Kxx7 2. exf6
- 12) 1. Pf6+ Kh8 2. Dg5

45. Koningsaanval - Uitschakelen verdediging.: A

- 1) 1. Pxc6 Pxc6 2. Pd5
- 2) 1. Pd6 cxd6 2. Txe6
- 3) 1. Lf6 gxf6 2. Dh5+ Kg7 3. Dg4+ Kh8 4. Td3
- 4) 1. Th8+ Kxx8 2. Lxf7
- 5) 1. Dg5
- 6) 1. Txe6 Pxe6 2. Pf5+ Kg8 3. Pxx6+ Kg7 4. Pf5+ Kg8 5. Pxe7+
- 7) 1. Pd5 (1. b4 Dc4) 1. ... exd5 2. Dxx5 dxe4 3. Dh6
- 8) 1. ... Lf4 2. Dd3 Dh2+ 3. Kf1 Lh3

- 9) 1. ... Lc3 2. bxc3 bxc3
- 10) 1. Td4 Db6 2. Dh6 Dxd4+ 3. Kh1
- 11) 1. Te2 Df1 2. Tf3
- 12) 1. e5 dxc3 2. Df6

46. Koningsaanval – Mix: A

- 1) 1. Le5 Pxd3+ 2. Txd3 f6 3. Pg5
- 2) 1. Pf6+ Kh8 2. Pe8
- 3) 1. Dg5 Lxe2 2. Th8+ Kxx8 3. Dh6+ Kg8
- 4) 1. Th5 gxx5 2. Ld3+ Kg8 3. Dxx6
- 5) 1. Dh7+ Kf8 2. Te6
- 6) 1. ... Txx4 2. Dxx4 Txx2+ 3. Kh1 Dxf3
- 7) 1. De8+ Kh7 2. Lh5
- 8) 1. Pxd7 Lxd7 2. Lxf6 g6 3. Dg5
- 9) 1. Pf6+ Kh8 2. Dh5 h6 3. Dg6
- 10) 1. Txx7 Kxx7 2. Lxx6+ fxg6 3. Dh6+
- 11) 1. Txx5 gxx5 2. Lf6
- 12) 1. Lh7+ Kh8 2. Lxx7+ Kxx7 3. Dg6+ Kh8 4. Lg8

47. Koningsaanval – Ongelijke lopers: A

- 1) 1. ... Lg4+! 2. Ke1 Dh1+. Minder goed is 1. ... Ld3+ 2. Ke1 Dh1+ 3. Kd2 De4 4. Te1
- 2) 1. Pg6+ hxx6 2. hxx6 Dg7 (2. ... Tb7 3. Dxx7) 3. Dxx8+
- 3) 1. ... Lf3 (1. ... Th6 2. h3 Lxx3 3. f4) 2. Tfd1 Dg4 3. Kf1 Dxx2+ 4. Ke1 Dg1+ 5. Kd2 Dxf2+ 6. Kc1
- 4) 1. Txd4 exd4 2. Pf6+ gxf6 3. Te8+ Kg7 4. Lf8+ Kg8 5. Lh6#
- 5) 1. ... Dg6 2. Kb1 Pa3+ (2. ... Dxc2+ 3. Ka1) 3. Ka1 Pxc2+ 4. Kb1 Pa3+ 5. Ka1 Db1+ 6. Txb1 Pc2#
- 6) 1. Pc6 Dg5 (1. ... bxc6 2. Dxx7+ Kxx7 3. Le5+ Kh6 4. Lg7#) 2. h4
- 7) 1. ... Lc2 2. Tf1 Ld3
- 8) 2. Txc5 Dxc5 3. Td7
- 9) 1. ... Df4 2. Td1 Txf3 3. Dxf3 Lxe4
- 10) 1. Lh6 Dxa1+ 2. Kh2
- 11) 1. Txx4 Pxx4 2. Df3
- 12) 1. Txe8+ Txe8 2. Te7

48. Koningsaanval – Ongelijke lopers: B

- 1) 1. The3
- 2) 1. ... Pf2+ 2. Kh2 (2. Txf2 Dxf2 3. Df1) 2. ... Pxd3 3. cxd3 Te2 4. Tg1 Df2
- 3) 1. Txf7+ Kxf7 2. Dg6+ Kf8 3. Tf1+
- 4) 1. ... Txh2+ 2. Kxh2 Dh4+ (2. ... Tg8 3. Db4!) 3. Kg1 Tg8+
- 5) 1. Tf6
- 6) 1. ... Pxd4 2. exd4 Df4
- 7) 1. ... Lxf2 2. De2 Td2
- 8) 1. ... Td4 2. exd4 Da4
- 9) 1. Txf5
- 10) 1. Tg8+ Kh7 2. De3 (2. Txg6 Td6!) 2. ... Te6 3. Th8+ Kxh8 4. Dxh6+ Kg8 5. Dxc6+
- 11) 1. Pf5 exf5 2. Txg7+ Kh8 3. e6
- 12) 1. Txf7 Txf7 2. Txf6 Dxf6 3. Dc8+

49. Eindspel - Mat: A

- 1) 1. Tg4+ Kh5 2. g3 Pf3 3. Th4+ Pxh4 4. g4#
- 2) 1. Pf7+ Kh7 2. Pg5+ Kh6 3. Th7+ Lxh7 4. Pf7#
- 3) 1. Pg3 a3 2. Kf5 a2 3. Kg6 a1D 4. Pf5#
- 4) 1. Tg7+ Kf6 2. Txh7 Kg6 3. Tbf7
- 5) 1. Ta7 Ld7 (1. ... Lf7 2. Txf7 Pc1 3. Pd4#) 2. Tc7+ Txc7 3. Pd8#
- 6) 1. ... Lf6+ 2. exf6 Kg6 3. g4 De1+
- 7) 1. Td5+ Pxd5 2. Le2+ Ka5 3. Ta7+ Ta6 4. Txa6#
- 8) 1. Lf2 Pe4 (1. ... Pf3 2. gxf3 gxf3 3. Le1 f2 4. b5#; 1. ... a3 2. Le1 a2 3. Lxd2 a1D 4. b5#) 2. b5+ Ka5 3. Le1+ Pd2 4. Lxd2#
- 9) 1. Pc5+ Kc8 2. Pb6+ Kd8 3. Kf8! Ta1 (3. ... Pd5 4. Pe6#) 4. Pb7#
- 10) 1. Tf1+ Kg8 2. h6 gxh6 (2. ... g6 3. Ke7) 3. Ke7 b2 4. Tg1#
- 11) 1. Dc4+ Dxc4 2. Lg2+ f3 3. Lxf3#
- 12) 1. Kf3 Pg6 2. Tf6+! Txf6 3. Pg7#

50. Eindspel - Materiaalplus: A

- 1) 1. Le5 Kd3 2. Kd7 Ke4 3. Ke6 a1D 4.

Lxa1 Kf4 5. Le5+ (*Prokes 1947*)

- 2) 1. Pb6 Kd3 2. Pa4 Kc4 3. Kg2 Kb5 4. Kf3 Kxa4 5. Ke4 Kb5 6. Kd5
- 3) 1. Kf7 h5 2. Ke6 h4 3. Kd5 h3 4. Kc4 h2 5. Lb4 h1D 6. b3# (*Fritz 1939*)
- 4) 1. Pf5! Kd3 2. Pd6 (2. Ph6) 2. ... Kd4 3. Pf7 (*Rewitz 1992*)
- 5) 1. Kd5 Kd2 2. Lxc4! Kc2 3. b3! (3. b4? Kc3 4. Kc5 bxc4 5. b5 Kd3 6. b6 c3 7. b7 c2 8. b8D c1D+) (*Kaila 1968*)
- 6) 1. Pg1 g5 2. Kf5 g4 3. Kf4 gxh3 4. Pf3# (*Makletsov 1981*)
- 7) 1. d4 a4 2. Kg7 (2. Lb1? a3 3. d5 Kc1 4. La2 Kb2 5. Lc4 Kc3 6. La2 Kb2) 2. ... a3 3. Lg8 Kc2 4. Kf6 Kc3 5. Ke5 (*Samilio 1976*)
- 8) 1. Pd4! (1. Pc3? d2 2. Kb3 Kc7 3. Kb4 Kb7 4. Kb5 Kc7) 1. ... Kb7 2. Kc3! (2. Kb3? d2 3. Kc2 Ka6 4. Pb3 Kb5 5. Kxd2 Kb4 6. Kc2 Kc4) 2. ... Ka6 (2. ... d2 3. Kxd2 Ka6 4. Pb3 Kb5 5. Kc3) 3. Kb4 d2 4. Pb3! d1D 5. Pc5# (*Godes 1955*)
- 9) 1. Ld1 Kf4 2. Kh5 b5 3. Kh4 b4 4. Kh3 b3 5. Kg2 (*Moravec 1960*)
- 10) 1. b4 (1. Pa6? Kc3 2. b4 Kc4 3. Ke4 d5+!; 1. Pxd7? Kc3 2. Pc5 Kb4; 1. Ke4? Kc3) 1. ... Kc3 2. b5! Kb4 3. b6 Kb5 4. Pxd7 Kc6 5. Ke4 Kxd7 6. Kd5 Kc8 7. Kc6 (*Kopac 1943*)
- 11) 1. Lf6+ (1. Kd7? Kh7 2. Lg5 a5 3. Ke6 a4 4. Kf5 a3 5. Kg4 a2 6. Lf6 Kxh6) 1. ... Kh7 (1. ... Kg8 2. Kd7 a5 3. Ke6 Kh7 4. Lg7 a4 5. Kf5 a3 6. Kg5) 2. Lg7 a5 3. Kd7 a4 4. Ke7 Kg6 5. Kf8 a3 6. Kg8 a2 7. h7 (*Heuücker 1939*)
- 12) 1. Pg6 g3 2. Ph4 e4 3. Pg2 e3 4. Pf4 g2 5. Pd5 g1D 6. Pc7# (*Voja 1950*)

51. Eindspel – Afwikkelen: A

- 1) 1. Th8+ (1. a6 Le3) 1. ... Kg6 2. Tg8+ Kh5 3. Txg5+ Kxg5 4. a6 g3 5. a7 g2 6. a8D g1D 7. Dg8+

(Van Zuylen van Nyevelt)

- 2) 1. Kxg4 (1. Df4+ Kh5)
- 3) 1. Dd8+ Kh7 2. Dd3+ Kg8 3. Db3+
- 4) 1. De5+ Kf2 2. Dg3+ Kf1 3. Dd3+
(D'Hondt 1931)
- 5) 1. Tf1! (1. Td5+? f5 2. Td4 f4+ 3. Txf4 Pf5+ 4. Kf3 Ph6) 1. ... Pf5+ (1. ... f5 2. Tf4) 2. Txf5+ Kxf5 3. Kh4 Ke4 4. h6
- 6) 1. ... Df4+? 2. Dxf4+ Kxf4 3. Kh3!
(Tabidse 1955)
- 7) 1. ... Dxb4? 2. axb4 axb3 3. Kb2 Kc4 4. Ka3 b2 5. Ka2!
- 8) 1. Tf6 c4 2. Th6+
- 9) 1. ... Tc4+ 2. f4 (2. Kg3 Tc3) 2. ... Ta4 3. Txa4 bxa4 4. Kf3 Kg5 5. Ke3 Kf6 6. Kd4 Kf5 7. Kc5 Kxf4 8. Kb5 Ke5 9. Kxa4 Kd6
- 10) 1. Th1! Kxh1 (1. ... Kxh3 2. Kf2) 2. Kf2 (Pogosjants 1976)
- 11) 1. Th8 (1. Kg3 Ke6 2. Tg5 Pf6 3. Tg6 Ke5) 1. ... Kg7 2. Kg5! (2. Txg8+ Kxg8 3. Kg4 Kf8 4. Kf4) 2. ... Kxh8 3. Kg6 (Pogosjants 1961)
- 12) 1. Db2+ Kd1 2. Db1+ Ke2 3. Db7

52. Eindspel - Vrijpion bedwingen: A

- 1) 1. Pc3 c1D 2. Pb5+ Ka8 3. Pc7+ Ka7 4. Ta6#
- 2) 1. La2 Tc1 2. Tg1
- 3) 1. ... Lxg3 (1. ... La7 2. Kf4 Kg7 3. g4 hxg4 4. Kxg4 Kh6 5. Kh3 Lb8 6. g4 La7) 2. a7 Lf2 3. Kf4 Lxa7
- 4) 1. Pd2+ Kd3 2. Pe4 Kxe4 3. b8D h1D 4. Db7+ (Ericsson 1965)
- 5) 1. Pd1 Kd2 (1. ... Kxd1 2. h7 g2 3. h8D g1D 4. Da1+) 2. Pe3 Kxe3 3. h7 g2 4. h8D g1D 5. Dd4+ (Hasek 1929)
- 6) 1. Pd1 (1. Pxc2? pat) 1. ... c1D+ 2. Pc3+ Ka3 3. Ta5+ Kb2 4. Ta2#
- 7) 1. Pd3 b1D (1. ... b1P 2. Lc5 Pc3 3. Pf2+ Kg1 4. Pe4+ Kh1 5. Pg3#) 2. Pf2+ Kg1 3. Pe4+ Kh1 4. Pg3#
(Pogosjants 1964)

- 8) 1. Lb6 Kxb6 2. Kc4 f2 3. Pd5+ Kc6 4. Pe3 (Prokes 1941)
- 9) 1. Pc3 h2 2. Pxe4! Kxe4 3. a7 h1D 4. a8D+ (Jespersen 1909)
- 10) 1. Te1 a1D 2. Tg1+ Dxxg1 3. Tg8+
- 11) 1. Pg6+ Kh7 (1. ... Kg8 2. Pe7+ Kf8 3. g6 h1D 4. g7+ Ke8 5. g8D+ Kd7 6. Dc8+ Kd6 7. Pf5+ Kd5 8. Dxb7+) 2. Pe7 h1D 3. g6+ Kh6 4. Pf5+ Kh5 5. Pg3+ (Kuzmichev 1984)
- 12) 1. Lc4 (1. e7 f1D 2. e8D Dc1+ 3. Kd7 Dd2+ 4. Kc7 Dxb4) 1. ... bxc4 2. e7 f1D 3. e8P! (Völlmer 1933)

53. Eindspel - Zetdwang: A

- 1) 1. Ka3 g4 2. Pf4#
- 2) 1. Kg2
- 3) 1. Pb6! Ka5 2. b3! (2. b4+? Ka6 3. b5+ Ka5) 2. ... Ta6 (2. ... Ka6 3. b4) 3. b4#
(Pogosjants 1980)
- 4) 1. c7 Td6+ 2. Ka7! Td8 3. Kb7
(Halberstadt 1936)
- 5) 1. Kb4! (1. Kc3? Kf7 2. Kd3 (2. Kd4? Ke6) 2. ... Ke7) 1. ... Kf7 2. Kc5 Ke6 3. Kd4 (Bähr 1936)
- 6) 1. g7 Lxh7 2. h3 Kg6 3. h4 Kh6 4. h5
- 7) 1. c5 b5 2. a3
- 8) 1. Kh6 g5 2. Kh5 g4 3. Kh4 g3 4. Kxg3
- 9) 1. a7 Kb5 (1. ... Pb6+ 2. Kc7! Kb5 3. Kb7) 2. Kb8! (2. Kb7? Pb6 3. Kc7 Ka6 4. Kb8 Pd7+ 5. Kc7 Kxa7 6. Kxd7 Kb6) 2. ... Pb6 3. Kb7! (Fritz 1964)
- 10) 1. f3 Kg8 2. f4 Kh8 3. Kf7
- 11) 1. Dg6+ Kxh3 2. Kf3! (Lommer 1967)
- 12) 1. Td4 Kb8 2. Pa6+
(Kralin, Sokolenko 1983)

54. Strategie - Goede + slechte lopers: A

- 1) **1. Lh6!**
Afruil van de lopers van de zwarte velden komt wit ten goede. De zwarte loper is actief.

- 1. ... Dxb6 2. Dxe5 Dg7 3. Dd6 f4 4. Ld5+ Kh8 5. Tae1 Lf5 6. Te7 Dd4 7. De5+**
Een zwak moment. Met een onveilige koningsstand moet je dames op het bord houden. Heel sterk is 7. g4! Lc2 (7. ... Lxg4 8. Dc7 en wint.) 8. Tfe1. Wit won het eindspel wel. (*Reshevsky-Shainswit, New York 1938*)
- 2) **1. ... Pa7**
Het paard staat niet goed op c6 en op a7 bereidt het een nuttige loperruil voor. Wit speelt het vervolg niet op zijn best, het is wel leerzaam.
2. Pe5 (2. Dd3 De8) **2. ... Lb5 3. Lb2 Lxc4 4. Dxc4 Dd5 5. Dxd5 exd5 6. Tc1 Pb5 7. 0-0** (7. Tc5!?) **7. ... Pe4 8. Tc2 Ped6 9. Lc1** en zwart staat uitstekend (*Blumin-Fine New York 1939*)
- 3) **1. Le2**
De loper op c8 bestrijkt de verzwakte velden. Dus ruilen is het juiste plan.
1. ... Dh6 2. Lg4 Pd7 3. Pf3 Pb6 4. Lxc8 Texc8 5. Db3 Lf6 6. Ph4 Df8 7. Pf5 en wit had niet veel moeite meer. (*Ståhlberg-Wade, Birmingham 1951*)
- 4) **1. ... b5!**
De witte pionnen worden op zwart vastgelegd. De gespeelde zet is beter dan 1. ... g5 2. Tf2 g4 3. a4.
2. Df3
Wit wil niet lijdzaam afwachten en geeft een pion.
2. ... bxc4 3. Dxc6 Dxf4 4. Dxc4 e5 5. De2 exd4 6. Td3 dxc3 7. Txd7 Txd7 8. Txd7 Ld4+ 9. Kh1 Dc1+ en wit geeft het op. (*Kmoch-Aljechin, Kecskemet 1927*)
- 5) **1. ... Lg4!**
Niet de loper op d6 is het slechtste stuk op het bord, maar de loper op g3. Na de ruil op f3 krijgt deze loper levenslang.
- 2. h3 Lxf3 3. Dxf3 Dxf3 4. gxf3 f6 5. Kg2 a5 6. a4 Kf7 7. Th1 Ke6 8. h4 Tfb8.** Op de damevleugel speelt zwart met een loper meer. (*Winter-Capablanca, Hastings 1919*)
- 6) **1. ... Lf8!**
Zwart activeert zijn slechte loper. De zet is mogelijk omdat na 2. Txf6 Le7 de toren ingesloten is.
2. Td2 Kg7 3. Ld3 Lb4 4. Kc2 Pc5 5. a3 Lxc3 6. Lxf6+ Kxf6 7. Kxc3 Td8 met een ideale stelling voor zwart. (*Tarrasch-Euwe, Bad Pistyan 1922*)
- 7) **1. g4!**
Wit heeft het voordeel van de goede loper. Hij moet een tweede front maken. Slecht is 1. b4 a5 (of 1. ... Ta8) en zwart krijgt tegenspel.
1. ... Lc8 2. h4 g6 3. Th1 Kg7 4. h5 Th8 5. Tfh2 Ld7 6. g5 en wit besliste de strijd op de koningsvleugel. (*Tarrasch-Teichman, San Sebastian 1912*)
- 8) **1. ... Da4**
Zwart dwingt torenruil af. De vrije c-pion besliste. Weinig levert 1. ... Txc2+ 2. Dxc2 Dc4 3. Db2 Kg7 4. Ld2 op.
2. Txc4 dxc4 3. Db1 c3 4. Lc1 Dd1 (*Korotylev-Neverov, Petersburg 1993*)
- 9) **1. c3!**
Zwart dreigde met Lb5 de lopers te ruilen.
1. ... Lb5 2. Lb1 Pc6 3. Lc2 Taa8 4. a4 La6 5. b4 b5 6. Teb1 Tac8 7. Ld3 Pa7 8. Ta3 Te7 9. a5 en de loper op a6 is nu een pion (die wel schuin achteruit mag slaan). (*Sokolov-Vaganian, Minsk 1986*)
- 10) **1. La4!** (*Kasparov-Giorgadze, Minsk 1979*)
- 11) **1. ... Lxc3**
Loper c6 is beter dan die op g2.
2. Dxc3 De5 en zwart staat iets beter.

(Najdorf-Bronstein, Budapest 1950)

12) **1. ... Dd7!**

De loper op d2 is het probleemkind, niet de loper op e7. Nu kan wit met de passieve loper wel leven, maar dan moet de toren van f1 meedoen. Dat verhindert de damezet. De tempowinst 1. ... Td8 2. Tc1 Dd7 3. Le1 is daarom niet zo goed.

2. Lc1

Op 2. Td1 volgt 1. ... Td8.

2. ... a4 3. Dc2 Tc8 4. De2 Dd5 5. a3 b3 6. e4 Dc4 7. De1 Dc2 8. f4 Lc5+ 9. Kh1 Ld4 10. f5 Lxb2 11. Lxb2 Dxb2

Wit geeft het op.

(Tylor-Aljechin, Hastings 1936)

55. Eindspelstrategie - Goede + slechte lopers: A

- 1) 1. ... b2 2. Lxb2 Kb3 3. Lc1 La5
(Lakos-Anka Balaton 1993)
- 2) 1. Lf1 Le8 2. Lh3! (2. Lg2 Lg6) 2. ... Kb7 (2. ... Lf7 3. Lc8+) 3. Lg2+ Ka6 4. Lc6 (Averbach 1954)
- 3) 1. a7! (1. Lh2? La7 2. Ka5 Kc8 3. Lf4 Kd7 4. Lb8 Lxb8 5. Kb6 La7+! 6. Kb7 h6) 1. ... Lxa7 2. Lh2 Kc8 3. Ka5!
(Havasi 1922)
- 4) 1. ... d5 2. exd5 Lf7
- 5) 1. Le2 Lg6 2. Ld3 Lh7 3. Lb1 Lg6 4. Lc2 Lh7 5. Lb3 Lg8 6. Ld1 Lf7 7. Lf3
- 6) 1. Le5+ Kg8 2. f5 e6 3. f6 La3 4. f7+
(Horwitz 1884)
- 7) 1. ... b5 2. a4 b4 3. Lf2 Lc7 4. Le1 Lb6 5. Lf2 e5
- 8) 1. ... f5 2. gxf5 Kg7 3. Kd4 Kf6 4. Kc5 Kxf5 5. Kb6 Kf4 6. Lg2 d4
(Nunn-Ribli, Luzern 1985)
- 9) 1. g4 (1. Lf8 Ld6 2. Kg6 g4 3. Kf7 Lxg3) 1. ... Kb4 2. Lf8 Ld8 3. Kg6 Kc5 4. Kf7 Kd6 5. Lxe7+! Lxe7 6. Ke8!
(Evreinov 1970)
- 10) 1. ... d5 2. Lxd5 Lxf5 3. h5 Le6 4. Lc4

Lxc4 5. bxc4 a6 (Tartakower-Seitz, Debrecen 1925)

- 11) 1. ... dxc4? (1. ... bxc4! 2. bxc4 Lc6 3. Lxd5 Ld7 4. c5+ Kc7 ½-½) 2. Lxa8 cxb3 3. Le4 b2 4. h5 b4 5. Kc4 1-0
(Matanovic-Uhlmann, Skopje 1976)
- 12) 1. Kc2 Kd4 2. Kb3 Kc5 3. Kc3 La6 4. La8 Kb5 (4. ... Le2 5. Lb7) 5. Kd4
(Takacs 1931)

56. Lopereindspel (gelijk) - Vrijpion: A

- 1) 1. La5! Lxa5+ 2. Kd3 Lc7 3. Ke4
(Dawson 1925)
- 2) 1. e5 fxe5 2. Lc3+ Lxc3 3. b7
(Kok 1938)
- 3) 1. h4! Kg6 2. Lb1 Lxb1 (2. ... d3 3. Lxd3 Kh5) 3. b7 (Troitzky 1909)
- 4) 1. Lf7 La8 2. Ld5 c6 3. c5+
(Queckenstadt 1920)
- 5) 1. g6! hxg6 2. f6 Lf3 3. Lc4! Kxc4 4. f7 (Kosek 1921)
- 6) 1. a7 Ld5 2. c4 Lb7 3. Lf3 Lxf3 4. d5
(Karstedt 1915)
- 7) 1. c6 bxc6 2. Lf3 Lxf3 3. e7
(Bacca 1921)
- 8) 1. g7 Lf7+ 2. Kc5 Lxa2 3. b4+ axb3 4. g8D
- 9) 1. h6 gxh6 2. f6! Le6 3. f7 (3. Lb3+? Ke5 4. f7 Lxb3+) 3. ... Lxf7 4. Lb3+
(Selesniev 1921)
- 10) 1. La5 Kb3 2. Lc3! (Réti 1925)
- 11) 1. Lf4 Lg1 2. Ld6 Ld4 3. f7 Lg7 4. Le5+ (Prestigiacomo 1975)
- 12) 1. e6 (1. Ld7 Kxf4 2. Lxf5 Kxe5 3. h6 Kf6) 1. ... Lxe6 (1. ... Kxf4 2. e7 Kg5 3. La4) 2. h6 Lf5 3. Ld7 Lh7 4. f5

57. Lopereindspel (gelijk)-Techniek: A

- 1) 1. Kb4! Kd5 2. e4+ Kxe4 3. Lxd1 Kd3 4. Kc5 e4 5. Kd5 (Pogosjants 1976)
- 2) 1. h5 (Kovchan-Antal, Hongarije 1995)
- 3) 1. Lc2+ Ka5 2. b4+ Ka6 3. Lf5 Lc6 4. Lc8 Lb7 5. b5+ (5. Ld7? Lc6)

(*Pogosjants 1981*)

- 4) 1. Le8 Ke7 2. Ke5 Lg4 3. Lg6 Ld7 4. Lxh7 c6 5. dxc6 Lxc6 6. Lxe4 Lxe4 7. Kxe4 Kf6 8. f4
- 5) 1. Ke2 Lc1 2. g4
- 6) 1. b6+ Lxb6 2. Kb5
- 7) 1. Lg6 (1. Kxc5 f2 2. Lc4 Kxh7; 1. Ld5? f2 *Euwe-Lilienthal, Stockholm 1937* 0-1) 1. ... f2 2. Ld3 f1D 3. Lxf1 Kxh7 4. Kxc5
- 8) 1. Kg3! (1. Ke3? Lg5+) 1. ... f4+! (1. ... Ke6? 2. Kf4) 2. Kf3 (2. Kxf4? Ke6 3. Ke4 (3. Kf3 Kf5) 3. ... Lxg7 4. hxg7 f5+) 2. ... Ke6 3. Kxf4 Ke7 4. Kf5 (*Szczep 1987*)
- 9) 1. Kf6 Kh6 (1. ... Ld1 2. Kg7) 2. Lg6 Ld1 3. g4 Lxg4 4. hxg4 (*Bernstein 1904*)
- 10) 1. ... b5 2. Lxb5 (2. axb5 Ld5 3. Lxd5 exd5) 2. ... Lxb5+ 3. axb5 Kc7
- 11) 1. Lb3 Le6 2. Ld1 Lf7 3. Lf3 (*Robinson 1947*)
- 12) 1. d7+ Kxd7 2. Le5 Kc8 3. Kf4 Lb8 (3. ... Kd7 4. Kg5 Ke7 5. Kg6 Kd7 6. Kf7 enz.) 4. Lxb8 Kxb8 5. Ke5 Kc7 6. Kxe6 (*Hasek 1908*)

58. Lopereindspel (ongelijk) - Vrijpion: A

- 1) 1. ... Le4 2. Kf2 b4 3. Ke2 b3 4. Kd2 b2
- 2) 1. d5+! Lxd5 (1. ... cxd5 2. e4! dxe4 (2. ... Lxe4 3. Ke3 Kf5 4. Kd4) 3. Ke3 d5 4. a7 d4+ 5. Kf4) 2. e4 Lxe4 3. f3 Lxf3 4. Lc5 (*Beyer 1984*)
- 3) 1. e7 a2 2. Le3+ g5 3. Ld4 (*Apschenek 1933*)
- 4) 1. Lf4+ Kg7 2. Le5+ Kf7 3. Ld4 cxd4 4. a7
- 5) 1. Lf5+ Kf6 2. Ke8 Le7 3. Lh3 (*Herbstmann 1928*)
- 6) 1. Lb1 (1. a7? Lxa7 2. Kxa7 Ke3 3. Lb1 Kd2 4. Kb6 Kc1 5. Ld3 Kd2 6. Lb1 Kc1) 1. ... Ld4 2. a7 Lxa7 3. Kxa7

Ke3 4. Kb6 (*Rubinstein-Grünfeld, Karlsbad 1929*)

- 7) 1. ... Lf8 (1. ... Kf4 2. Lc8 Lf8 3. Kxd4 g4 4. Lxg4 Kxg4 5. h6) 2. Lc8 (2. Lh3 Lg7 3. Ke2 Kf4) 2. ... Lg7 3. Ld7 Kf4
- 8) 1. d4 Lxd4 2. d6+ Kxd6 3. Lf5 gxf5 4. h7
- 9) 1. Lc5+ Ka6 2. Kc7 La8 3. Kc8 Lb7+ 4. Kb8 (*Dobrescue, Nestorescue 1976*)
- 10) 1. ... g1D 2. Lxg1 Kg2 3. Kg4 La8 4. Kh4 Lf3
- 11) 1. ... Le3 (1. ... g4? 2. Kf5 Le3 3. Kxg4 Lxf2 4. Kh3 a2 5. Lxa2 Kxa2 met de verkeerde looper!) 2. Kxh6 (2. f3 a2 3. Lxa2 Kxa2) 2. ... g4+ 3. Kg6 Lxf2
- 12) 1. Ka7 (1. Lf6? Kf7 2. Lg5 -2. Lc3 g5- 2. ... Ke6) 1. ... Lc8 2. Ka8 La6 3. Kb8 (*Dragan 1925*)

59. Lopereindspel (ongelijk) - Verdedigen: A

- 1) 1. ... Ke7 2. h7 g6+ 3. Lxg6 (3. Kxg6 Lh8) 3. ... Lg7
- 2) 1. Lf3 (1. Le4 Kf4 2. Ld3 h4 3. Kb1 Kg3 4. Lf1 Kf2 5. Lc4 Lf6 ; 1. Lf7 h4)
- 3) 1. f5 Lxf5 2. Lg3 d5 3. Ld6 Kf7 4. Kd4 4) 1. g4 hxg4 2. Kc1
- 5) 1. Ka3 c1D+ 2. Lxc1 Kxh4 3. Lb2
- 6) ... Ld6 2. Lb3 Lc5 3. b7 Ld6 4. Kd5 Lb8 5. Kc6 Ke7
- 7) 1. ... Kc8! (1. ... Kc6? 2. e7 Kd7 3. b7 Lxb7 4. Kf7 ; 1. ... Ke8? 2. Ke5 Lb7 3. Kd6 La8 4. Lb8 Lb7 5. Lc7 Lf3 6. e7 Lg2 7. Ld8 ; 1. ... Kd8 2. Lb8) 2. e7 Lc6 3. Kf7 Kb7 4. e8D Lxe8+ 5. Kxe8
- 8) 1. ... Lb5! (na 1. ... Kc8? kunnen de pionnen in gesloten formatie oprukken: 2. Kc5 Lf3 3. b5 Le2 4. Kb6 Ld3 5. Ka5 Le2 6. b6) 2. a7 Lc6 3. Kc5 La8
- 9) 1. ... Kg5 en wit kan niet meer binnendringen.
- 10) 1. Lf5! Ka2 2. Le6! Kb2 3. Lf7 Ka3 4. Lg6

- 11) 1. g6 (1. h5? Lxg5 2. Le2 Kf2 3. Ld1 Ke3 4. Lc2 Kd2 5. Lb1 Kc3 6. La2 Kxd3 ; Goed is 1. Kg1 of een normale loperzet. Na slaan op h4 is dan 2. g6 wel aangewezen.) 1. ... fxg6 2. h5 gxh5 3. Lg2
- 12) 1. ... a5

**60. Loperindspel (gelijk) –
Verdedigen: A**

- 1) 1. a6 Lb8 2. Lc3 La7 (2. ... dxc3 3. a7 Lxa7 pat.) 3. Lxd4+ Lxd4 4. a7 Lxa7 pat. (*Dawson 1913*)
- 2) 1. Ke6 Lf8 2. Kd5 Kd2 3. Kc4 Kc2 4. Lg7! (4. Kb5? Kb3 5. Lc1 Lg7 6. Ka5 Lf6 7. Kb5 Lc3) 4. ... Le7 5. Lf6! Ld6 6. Le5! (*Buzandjan 1955*)
- 3) 1. Lc3! (1. Lf6? Ld2 2. Lg7 Lc1 3. Le5 Kc2) 1. ... Lxc3? 2. bxc3 Kc2 3. c4 Kb3 4. c5 Kxa3 5. c6 Kb2 6. c7 a3 7. c8D
- 4) 1. Lg6! c4 2. Lh7! Lxh7 (2. ... Kf7 3. Lg8+ Kf8 (3. ... Kg6 4. Lxc4 Lxc4 pat.) 4. Lxc4 Lxc4 5. g6 Ld3 6. Kh7 Lxg6+ 7. Kxg6 Kg8) 3. g6 c3 4. gxh7 (*Nerong 1932*)
- 5) 1. g5 (1. Lf4 Lh4 2. Le3 Lg3 3. Lg1 Lf4 4. Kb3 Kb6 5. Ka4 Lc1)
- 6) 1. Lxe3 Ld2 2. Lg5 Kf5 3. f4 Lxf4 4. Kh5
- 7) 1. f3! Lxf3 2. Kf2 h2 3. Ld1! Lxd1 (3. ... h1D 4. Lxf3+) 4. Kg2 (*Prokes 1946*)
- 8) 1. c6! Lxc6 (1. ... Ke7 2. c7 Kd7 3. La4!) 2. La4! bxa4 3. Kd2! (3. Kd1? Le4! 4. Kc1 a3) 3. ... a3 (3. ... Le4 4. Kc3!) 4. Kc2 (*Ojanen 1957*)
- 9) 1. g6 Lc5 (1. ... Ld4 2. f5 exf5 3. Lf6) 2. Lf6! Lf8 3. f5! exf5 4. Le7! Lxe7 pat. (*Selesniev 1917*)
- 10) 1. Kxf4 Lxh3 2. La6! bxa6 (2. ... Lg2 3. Lxb7 Lxb7 4. Ke3 Kd5 5. Kd2 Kc4=) (*Breider 1950*)
- 11) 1. Ke5 (1. La2 Kf6) 1. ... Lf7 2. Kxd4

- Lxc4 3. Kc3 (naar *Holm 1932*)
- 12) 1. Lh3 Lc6 2. Lg2 Lxg2 3. d7 h1D+ 4. Kd2

**61. Verdedigen - Verdedig tegen
koningsaanval: A**

- 1) 1. ... Dc4 2. Dxh5? (2. Le7 f5 3. Lxf8 Txf8) 2. ... Dxf1+
- 2) 1. ... Dh2+ 2. Kf1 (2. Kxh2 fxg3+) 2. ... Dxxg2+ 3. Kxxg2 f3+
- 3) 1. ... Le4 (1. ... Kg8 2. Lxh6 Le4 3. Lxg7=) 2. Lxh6 Lg6
- 4) 1. ... Dc2+! (vooral niet 1. ... Kxh7? 2. Pg5+ Kg8 3. Dh3) 2. Kxc2 (2. Ka1 Dd1+ 3. Ka2 Pb4+ 4. Ka3 Da1# ; 2. Ka2 Pb4+ 3. Ka3 Pd3+ 4. b4 Lxb4+ 5. Ka2 Dxb2#) 2. ... Pxe3+ 3. fxe3 Kxh7
- 5) 1. ... Dc5+ 2. Kh1 Df2
- 6) 1. ... Da6! (1. ... Lg7? 2. Txf7 Txf7 3. Lxf7+ Kh8 4. Lxe8 ; 1. ... g5 2. Lc4 De4 3. Ld3 Dh4 4. Lxh7+ Kh8 5. Dxh4 gxh4 6. Le4 ; 1. ... De4! 2. Ld5 en wit staat iets beter).
- 7) 1. ... Dh7 2. Th4 Dxh4 3. gxh4 Tg8
- 8) 1. ... Pxb5! (1. ... Lf6? 2. Pxc7 Dxc7 3. Lxf8 ; 1. ... Pxc4? 2. Lxc4 Lxh6 3. Dxh6 Pxb5 4. hxg6) 2. Lxg7 Kxg7 3. hxg6 hxg6 4. Dh6+ Kf6 en zwart leeft.
- 9) 1. ... Dxf2+ 2. Kh1 Dxe1+ 3. Txe1 Pf2+
- 10) 1. ... Ld3 2. Txd3 fxe5 3. Dh6+ (3. e4 Dh4 4. Tg3 Dh7 5. Dg4 Ta6) 3. ... Kg8 4. Dg6+ (4. e4 Df6)
- 11) 1. ... h5 (1. ... Lxg7 2. f6) 2. Tg5 Lxg7 3. Dc3 De5
- 12) 1. ... Kf6 (1. ... Kf8 2. Dg5 ; 1. ... Kg8 2. Ta8 Tc8 3. Txc8)

**62. Verdedigen - Verdedig tegen
koningsaanval: B**

- 1) 1. ... Dxd1 2. Lxd1 Pe4
- 2) 1. ... Dxe4 2. Lxe4 Le8
- 3) 1. Pxf3 exf3 2. Dg7+

- 4) 1. Dxf7+ Kh8 2. Le5
- 5) 1. ... Dxc1+ 2. Dxc1 Lxb2
- 6) 1. ... Db1+
- 7) 1. Dxb7+? Kxh7 2. Ld3+ Le4!! 3.
Txe4 Tg8. Zwart gaf op na 1. Dxb7+ in
S. Horvath-Kroeze
- 8) 1. Td2 (1. d4 De2) 1. ... Txd2 2. d4
De2 3. Lc1
- 9) 1. ... Le4! (1. ... Pf6? 2. Pd7! Le4 3.
Pxf6+ gxf6 4. Dxe4 ; 1. ... g6 2. Pxd7
Dxd6 3. Pxb8 Dxb8 4. Td1) 2. Dxe4
Pf6 3. Dd4 Tfd8
- 10) 1. ... Ld2! (1. ... Dxb6? 2. Dxf8+ Lg8
3. Lh5! De6 (3. ... Dg5 4. h4 Df4+ 5.
Kg2) 6. Dg7# (*Chigorin-Tarrasch, St.
Petersburg 1893*) 2. Txf6 Lxh6 3. Txb6
b3 4. Ld1 b2 5. Lc2 Te8
- 11) 1. ... Pxe4 2. Dxe4 Lxf2+ 3. Kxf2
Pg5+. Slecht is 1. ... h6? 2. Pxf6+ Lxf6
(2. ... Dxf6 3. Dxd4) 3. De4 Pd6 4.
Dxe6+.
- 12) 1. ... De8 (1. ... Te8 2. Th3 ; 1. ... Pe5 2.
Lf6 exf6 3. Th3) 2. Lf6 (2. Th3) 2. ...
Pxf6 3. Th3 Ph5 4. Txb5 gxh5 5. Dg5+

63. Verdedigen – Stuk (♖♗♘) tegen vrijpion: A

- 1) 1. Pe6! (1. Kd4? Kxg5 2. Ke3 Kh4 3.
Kf2 Kh3 4. Kg1 Kg3) 1. ... g3 (1. ...
Kxe6 2. Kd4 Kf5 3. Ke3 Kg5 4. Kf2
Kf4 5. Kg2) 2. Pd4+ Ke4 3. Pe2
(*Hannemann 1949*)
- 2) 1. Kd3! (1. La2? Ke5! ; 1. Kc3+? Ke5 ;
1. Kd2+? Kf4 2. La2 Ke5) 1. ... Ke5 (1.
... Kf4 2. Kd4 h2 3. Le4) 2. Ke3 h2 3.
Le4 (*Selivanov 1994*)
- 3) 1. Tf5 Kxf5 2. g4+
- 4) 1. Ke7 f5 2. Kd6 f4 3. Pc7 f3 4. Pd5 f2
5. Pe3
- 5) 1. Lh7 Kd5 2. Ld3! (2. Lf5? h2 3. Lc8
Kc6) 2. ... h2 3. La6 Kc6 4. Kc8 h1D 5.
Lb7+ (*Selivanov 1991*)
- 6) 1. Pb3+! (1. Ka4? Kb1! 2. Pb3 Kb2 3.

- Kb4 b5) 1. ... Kb2 (1. ... Kb1 2. Kb4
Kb2 3. Ka4 b5+ 4. Kb4) 2. Ka4! b5+ 3.
Kb4 (*Hasek 1929*)
- 7) 1. Pd6 (1. Kf8 g3 2. Pd6 g2 3. Pf7+
Kh7 4. Pg5+) 1. ... g3 2. Kf8 g2 (2. ...
Kh7 3. Pe4 g2 4. Pg5+) 3. Pf7+ Kh7 4.
Pg5+ Kg6 5. Pf3 (*Hanneman 1927*)
- 8) 1. Lg2! (1. Lf1? Ke5 2. Ke7 Kf4 3. Kf6
(3. Lg2 Ke3 4. Kf6 Ke2) 3. ... Kf3) 1.
... Ke5 2. Ke7 Kf4 3. Kf6 Ke3 4. Kf5
Ke2 5. Kf4 f1D+ 6. Lxf1+ Kxf1 7.
Kxg3
(*Kling, Horwitz 1853*)
- 9) 1. Kf3 d2 2. Tc4+! Kd3 3. Td4+ Kxd4
4. Kxe2 Kc3 5. Kd1 Kd3 pat. (*Prokes
1939*)
- 10) 1. Kg7! (1. Kf7? d3 2. Pg6 d2 3. Pf4+
Kh6!) 1. ... d3 2. Pg6 d2 (2. ... Kg5 3.
Pe5 d2 4. Pf3+) 3. Pf4+ Kg4 (3. ... Kg5
4. Ph3+ ; 3. ... Kh4 4. Pg2+) 4. Pd5! (4.
Pg2? Kf3) 4. ... d1D 5. Pe3+
(*Von Altna 1941*)
- 11) 1. Kc6 h5 2. Kd5 h4 3. Pd2 Kxd2 4.
Ke4 (*Selman 1941*)
- 12) 1. Td4+! Ke6 (1. ... Kc6 2. Tc4+ Kb5
3. Kxe2 Kxc4 4. Kd2 Kb3 5. Kc1 Kc3
pat.) 2. Te4+ Kf5 3. Kxc2! Kxe4 4.
Kd2 Kf3 5. Ke1 Ke3 pat.
(*Maksimovskikh e.a 1987*)

64. Verdedigen - Verdedig tegen tactiek: A

- 1) 1. Tf8+ Kxf8 2. Pe6+ Kf7 3. Pxd4
- 2) 1. Le3 (1. La3? Pc3! 2. Lxd6 Pe2+ 3.
Kf1 Pxc1)
- 3) 1. Th8+ Kxh8 (1. ... Kg6 2. Ta6+ Kf7
(2. ... Kf5 3. Tf8+ ; 2. ... Kh5 3. Ta5+
g5 (3. ... Kg6 4. h5+ Kf7 5. Tf8+ Ke7
6. Te8+) 4. Txb5+ Lxb5 5. hxb5) 3.
Tf8+ Ke7 4. Te8+ Kf7 5. Txe3) 2.
a8D+ Kh7 3. De4+ g6 (3. ... Kg8 4.
Ta8+ Kf7 5. De8+ Kf6 6. Ta6+ Kf5 7.
De6#) 4. De7+ (*Cozio*)

- 4) 1. ... Lf6 2. exf6 Dd4
- 5) 1. Tae1 Dxe4 2. Lh6
- 6) 1. Da1! Ta4+ 2. Pe2+!
- 7) 1. ... Lxh2+ 2. Kh1 (2. Dxh2 Dxe4 ; 2. Kxh2 De5+) 2. ... Lg3
- 8) 1. ... Pc6 (1. ... c6)
- 9) 1. ... Df2
- 10) 1. ... e5 2. dxc6 b6
- 11) 1. ... Lf5
- 12) 1. Le4! Dxe4 2. Df7

65. Toreneindspel - Activiteit en kwetsbaarheid: A

- 1) 1. Kxf6 Th5 (1. ... Te8 2. Kf7) 2. Kg6 (*Selesniev 1940*)
- 2) 1. ... Kb6
- 3) 1. Th2+ (1. Txc7 a5+ 2. Kc5 Tc1+ 3. Kd6 Txc7 4. Kxc7 a4 5. b6 a3 6. b7 a2 7. b8D+ Kc2) 1. ... Kc1 2. Kb3 Ta5 3. Th1+ Kd2 4. Kb4 Ta2 5. Th2+
- 4) 1. e4 Kxe5 2. Tb5+ Kxe4 3. Txb5 Kf4 4. Txb2 (*Pogosjants 1971*)
- 5) 1. ... Td6 2. Txa7+ (2. Txd6 Kxd6) 2. ... Ke6
- 6) 1. Kf6 h6 2. Kg6 Tg5+ 3. Kxh6 Tg8 4. Th7# (*Blandford 1964*)
- 7) 1. d8D+ Kxd8 2. Ke5 f4 3. Ke6 Te8+ 4. Kd6 (*Minev 1974*)
- 8) 1. Ka7 Kc7 2. Tc1+ Kd8 3. e6 dxe6 4. Kb7 Kd7 5. Td1# (*Pogosjants 1980*)
- 9) 1. b5+ cxb5 2. b4! Txb4 3. Te7 Ka5 4. Txa7# (*Tarasjuk 1990*)
- 10) 1. Kc6 Txa6+ 2. Kb5 Ta8 3. Ta4+ Txa4 4. bxa4 d5 5. a5 d4 6. a6 d3 7. a7 d2 8. a8D+ (*Prokes 1950*)
- 11) 1. ... a4 2. bxa4 b3 3. cxb3 (3. c4 Kf3) 3. ... Kf3
- 12) 1. ... Kc6! 2. Tc1+ Kd7 en mat.

66. Toreneindspel - Vrijpion: A

- 1) 1. Ta8 Tb2+ 2. Ke3 Tb3+ 3. Ke4 Tb4+ 4. Ke5 g5 5. f7 Tf4 6. f8D+ Txf8 7. Txf8 (*Kekely 1989*)

- 2) 1. Txa7 Txa7 2. b6
- 3) 1. Tg6 (1. h7? Kc2 2. Tc6+ Kb1 3. Tb6+ Kc2 ; 1. Kg1 Tc3 2. Tb1 Tc7) 1. ... Ke2 2. Txg3 Txg3 3. h7 (*Lauer 1977*)
- 4) 1. Tf4+ (verleidelijk maar niet goed is 1. g3 Ta6! 2. Tf4+ Ke5 3. Tg4 Te6 met remise) 1. ... Kxf4 (1. ... Kd5 2. Tg4 Te2 3. g7 Te8+ 4. Kc7 Tg8 5. Kd7 a5 6. Ke7 a4 7. Kf7) 2. g3+ Kxg3 3. g7 (*Wotawa 1936*)
- 5) 1. h6 Ta3 (alternatieven reddend zwart evenmin: 1. ... Ta7 2. Ta4 Tf7 3. h7 Txb7 4. Ta8+ Kc7 5. Ta7+ ; 1. ... Ta1+ 2. Kg2 Ta7 3. Ta4 ; 1. ... Ta6 2. h7 Th6 3. Ta4 ; 1. ... Kd7 2. Tc8! Kxc8 3. h7 Kd7 4. h8D) 2. Ta4! (een noodzakelijk torenoffer want 2. h7? Tg3+! 3. Kf2 Tf3+ 4. Kg2 Tf8 5. Ta4 Ke7 is remise.) 2. ... Txa4 (met de witte toren op de a-lijn is schaak nu niet genoeg 2. ... Tg3+ 3. Kf2 Tf3+ 4. Kg2 Tf8 5. Ta7!) 3. h7 (*Troitzky 1923*)
- 6) 1. Kc4 Ka5 (1. ... Ka3 2. h7 Th3 3. Tb3+ Txb3 4. h8D Ka2 5. Dh2+ Ka3 6. Dd2) 2. Tb5+ Ka6 3. Th5 gxf5 4. h7 (*Troitzky, Chéron 1962*)
- 7) 1. Tg3 Th6 (1. ... Tf6 2. Ta3 Kg6 3. a7) 2. Tg8 Kxg8 3. a7 (*Prokes 1948*)
- 8) 1. f6 Txe2 2. Th5+ Kb6 3. Tf5 exf5 4. f7 (*Rinck 1906*)
- 9) 1. Tg7 Kc2 2. Tg2+ Kb3 3. Ta2
- 10) 1. ... f3 2. Kg5 Ke8
- 11) 1. b7 (1. Tc1 Tg2+ 2. Kf6 Kd7) 1. ... Ta7 2. Te1+ Kd8 3. Te7 Kxe7 4. b8D (*Fritz 1953*)
- 12) 1. a7 Te8 (1. ... Te5+ 2. Kg6 Ta5 3. Tc1) 2. Te1! (een noodzakelijke tempo-winst: 2. Ta1 Ta8 ; 2. Tc1 Kf7) 2. ... Ta8 3. Te7 Kf8 4. Tb7 (*Prokop 1925*)

67. Toreneindspel - Vrijpion: B

- 1) 1. Tc2 Txb7 2. Ta2+ Kb4 3. Tb2+ Ka3 4. Txb7
- 2) 1. Ta8 Txa8 2. b7
- 3) 1. Tc1 Txc1 2. h7 (*Fahrni 1917*)
- 4) 1. ... Tb1
- 5) 1. d5 cxd5 2. Th4 Txb4 3. f8D
- 6) 1. Tb6 Ka5 2. Tb2 (*Richter 1955*)
- 7) 1. e5 Kb6 2. Ta7 Kxa7 3. e6 Kb7 4. e7 Txd7 5. e8D (*Buzandjan 1984*)
- 8) 1. Tf5 (1. Tg5 Ta5) 1. ... Kxf5 2. g7 (*Troitzky, Lazard 1903*)
- 9) 1. Ta8 Kh4 2. Ta4 Txa4 3. g8D Tg4 4. Dd8+ Tg5 5. De7 (*Richter 1953*)
- 10) 1. Tc1 Kh4 2. Tc4 (*Katsnelson, Mavskimovskikh 1983*)
- 11) 1. b6 axb6 2. Ta5 bxa5 3. a7
- 12) 1. b4 Ke6 2. Th6+ Kd7 3. Th8

68. Toreneindspel - Techniek: A

- 1) 1. Te7 Kc8 2. f7 Kd8 3. Ta7 Tf8 4. Kxh2 (*Cvejic 1969*)
- 2) 1. c8D+ Txc8 2. Te7+ Txc7 3. bxc7 a2 4. c8D+ (*Stamma*)
- 3) 1. Tg5
- 4) 1. Ta7 Kd8 2. b7 Kc7 3. b8D+ Kxb8 4. Txd7
- 5) 1. ... Kf5 2. Tg7 Tf4+ 3. Kc5 Tg4
- 6) 1. b6 axb6 2. Ta8+ Ke7 3. Ta7+ Ke6 4. Txf7 Kxf7 5. c7
- 7) 1. Tc1+ (1. a8D Txa8 2. Kxa8 d5 3. Kb7 d4=) 1. ... Kb5 2. Td1 Kc5 3. a8D Txa8 4. Kxa8 d5 5. Kb7 d4 6. Kc7 Kd5 7. Kd7
- 8) 1. ... Td3+ (1. ... Th4 2. Te4 Txe4 3. Kxe4 Kb7 4. Kd3 Kc7 5. Kc3 ; 1. ... Ta3 2. Te4)
- 9) 1. a6 Ta1 2. a7 Kf7 3. Th8 Txa7 4. Th7+
- 10) 1. b5 (1. Txe5+ Kf6 2. Txe6+ Kxe6 3. Kd4 Kd6 4. Kc4 Kc6=) 1. ... Kf6 2. b6 Te8 3. Kd5 Ke7 (3. ... e4 4. b7 e3 5. Tc8 Te5+ 6. Kd4 e2 7. Tf8+) 4. Tc7+

Kd8 5. Ta7

- 11) 1. Te7 Kc5 2. Te5+ (*Eisenstadt 1932*)
- 12) 1. Tf5+ Kg7 2. Tf2 Kg6 3. Tc2 Kf7 4. Kc7

69. Toreneindspel - Techniek: B

- 1) 1. b5 cxb5 2. Tf8
- 2) 1. ... Te8 2. Ta7 Te6 3. Ta5 Te7
- 3) 1. Tb1
- 4) 1. ... Td2 2. Tc8 Kd5
- 5) 1. ... Tb6
- 6) 1. h7 Th2 2. Ta4
- 7) 1. ... Tf5 (1. ... Tf2 2. Ta3 Kxg2 3. Txb3+ Kxg3 4. Kxa7 Kf4 5. b6 Ta2+ 6. Kb8 Ke5) 2. Ta5 Kxg2 3. Kxa7 Kh3
- 8) 1. Tc7 Tf6 2. Td7 Tf5 3. Ke4 Tf6 4. Ke5 (*Kaminer 1926*)
- 9) 1. h3 Kh7 2. h4 Kh6 3. Ta8 Txb7 4. Th8# (*Marwitz 1939*)
- 10) 1. c6 Td8 2. Kf3 a4 3. Ke4 a3 4. Ke5 Td3 5. c7 a2 6. Txa2 Tc3 7. Kd6 Td3+ 8. Kc6 Tc3+ 9. Kb7 Tb3+ 10. Ka8 Tc3 11. Ta7
- 11) 1. f8D+ Txf8 2. Td1 Tc8 3. Td7+
- 12) 1. Kh3 (1. a5 Kxa5 2. Txb3+ Kb6 3. Tg7 Kc6 4. Kg3 Tf1 5. Kg4 Kd6 6. Kg5 Ke7=) 1. ... Kb6 (1. ... Th4+ 2. Kg3 Tf4 3. a5) 2. Kg3 Ka6 3. a5 (*Janosi, Benko 1987*)

70. Toreneindspel - Toren vóór de pion: A

- 1) 1. Ke4 Kg7 2. Tg8+
- 2) 1. Kd6 Kd4 2. Kc6 Kc4 3. Tc8 Txa7 4. Kb6+
- 3) 1. f6 Tb5 2. Th8
- 4) 1. g4+ Kh4 2. g5 hxg5 3. Th8+ Kg3 4. c8D Txc8 5. Txc8 g4 6. Kc2 Kf2 7. Kd2 g3 8. Tf8+
- 5) 1. Td8 Txa7 2. Td7+ Txd7 3. Kxd7 Kf7 4. Kd6 Kg7 5. Ke6
- 6) 1. f5 gxf5 2. g6 fxg6 3. Tg8 g5 4. a8D Txa8 5. Txa8
- 7) 1. ... h5

- 8) 1. ... a4+ 2. Kc2
- 9) 1. ... g5 (1. ... Ta3+ 2. Kg4 Ta5 3. h3 Ta3 4. Kg5 Ta4 5. h4 Ta1 6. Kf6 Ta6 7. Ke5 Ta4 8. Kxe6 en wit maakt met h5 de f-pion vrij.)
- 10) 1. Kg5! Tg1+ 2. Kh6 a1D 3. Ta8+ Dxa8 pat. (*Ponziani 1910*)
- 11) 1. ... Tb1 (of 1. ... Tb4) 2. f4 e2
- 12) 1. ... Ta3 2. Kd6 Td3+ 3. Kc6 Ta3 4. Kd5 Td3+

72. Mat - Matbeeld (♠♔): A

- 1) 1. Pd7+ Lxd7 2. Dxc8+ Lxc8 3. Te8#
- 2) 1. Da8+ Txa8 2. Txa8+ Kh7 3. Th8+ Pxb8 4. Tg7#
- 3) 1. Pc7+ Pxc7 2. Dd8+ Kxd8 3. Lg5+ Ke8 4. Td8#
- 4) 1. Dh6+ gxb6 2. Txf6+ Kg7 3. Lxh6+ Kg8 4. Tf8#
- 5) 1. ... Th1+ 2. Kxh1 Lxf2 3. Pd2 Th8#
- 6) 1. Txx7+ Kxx7 (1. ... Kh8 2. Dh6 Dd7 3. Lxf6) 2. Dg5+ Kh8 3. Dxf6+ Lxf6 4. Lxf6+
- 7) 1. Pf6+ gxf6 2. Df8+ Kxf8 3. Lh6+ Kg8 4. Te8#
- 8) 1. ... Txx3+ 2. gxx3 Dh2+ 3. Kxx2 Tf2+
- 9) 1. ... Ld3+ 2. Dxd3 Dh1+ 3. Pxx1 Txx1+ 4. Ke2 Te1#
- 10) 1. ... Tg8 2. Txf3 Ld4+ 3. Kf1 Tg1#
- 11) 1. Dxd7+ Txd7 2. Tb8+ Ld8 3. Lf6 Kf8 4. Lxd7
- 12) 1. Pxx5+ hxx5 2. Le4+ Kh6 3. Th8+ Lxh8 4. Th7#

73. Mat - Matbeeld (♠♔): B

- 1) 1. ... Df2+ 2. Txf2 Te1+ 3. Tf1 Txf1+ 4. Kxf1 Te1#
- 2) 1. Dxx7+ Kxx7 2. Th3+ Kg8 3. Pg6 Txe3 4. Th8#
- 3) 1. ... Tf2+ 2. Kh1 Th2+ 3. Kxx2 Pf3+ 4. Kh1 Txx1#
- 4) 1. ... Dxx2+ 2. Kxx2 Pg4+ 3. Kh1

Th3+ 4. Lxh3 Th2#

- 5) 1. Db7+ Pxb7 2. Pc6+ Ka8 3. axb7+ Kxb7 4. Txa7#
- 6) 1. Dxf8+ Lxf8 2. Te8+ Kxe8 3. Pd6+ Kd8 4. Te8#
- 7) 1. Pc8+ Pc5 2. Dxc5+ Dxc5 3. Td8#
- 8) 1. Pe6+ Ke8 2. Dd8+ Lxd8 3. Tf8+ Txf8 4. Pg7#
- 9) 1. ... Taxg2 2. Pxxg2 Tg3 3. Ph4 Tg1#
- 10) 1. Pd6+ Kb8 2. Tc8+ Ka7 3. Tc7+ Lxc7 4. Tb7#
- 11) 1. Le8+ Pxe8 2. Kg5 Pf6 3. Tf8#
- 12) 1. ... Dg2+ 2. Txxg2 Pf3+ 3. Kh1 Td1+ 4. Tg1 Txx1#

74. Mat - Matbeeld (♠♔): C

- 1) 1. Dg8+ Kxx8 2. Pe7+ Kf8 3. P7g6+ hxxg6 4. Pxxg6#
- 2) 1. ... Dg5 2. Tg1 Dxxg1+ 3. Pxxg1 Pxf2#
- 3) 1. Dh6+ Dxx6 2. Pf6+ Kg5 3. Pe4+ Kh5 4. Lg4#
- 4) 1. ... Dd2+ 2. Ka1 Dd4+ 3. Lxd4 Lxd4+ 4. Kb1 Pa3#
- 5) 1. Dd8+! Txd8 2. Te8+! Kxe8 3. Pf6#
- 6) 1. Dh7+ Kxx7 2. Txxg7+ Txxg7 3. Pf6+ Kg6 4. Lh5#
- 7) 1. Pf7+ Kg8 2. Pxx6+ Kh8 3. Dg8+ Pxxg8 4. Pf7#
- 8) 1. Pg4 Le7 2. Pexf6+ Lxf6 3. Te8+ Dxe8 4. Pxf6#
- 9) 1. Dd8+ Txd8 2. Pe7+ Lxe7 3. Pb6#
- 10) 1. Dh5 Lxd5 2. Txd5 Dxd5 3. Dxf7+ Dxf7 4. Pd7#
- 11) 1. Pf6+ Kc5 2. Lc6! Ld6+ 3. Kb7 e1D 4. Pd7#
- 12) 1. Pd5+ Kc8 2. Ke7 Ta6 3. Ke8 b5 4. Pe7#

75. Mat - Matbeeld (onderste rij): D

- 1) 1. ... Pe2+ 2. Pxe2 Txf1+ 3. Kxf1 Td1#
- 2) 1. Dh8+ Kxx8 2. Lf6+ Kg8 3. Txe8+ Txe8 4. Txe8#
- 3) 1. Dc6 Dc8 2. Td8 Tg7 3. Txc8#

- 4) 1. Pe7+ Kh8 2. Dc8 Txc8 3. Txc8#
- 5) 1. Pf5+ Kg8 2. Df8+ Kxf8 3. Tc8#
- 6) 1. Txc7+ Pxc7 2. Df7+ Kh8 3. Df8+ Txf8 4. Txf8#
- 7) 1. De7+ Txe7 2. Tg8+ Kxc8 3. Td8+ Te8 4. Txe8#
- 8) 1. Le7+ Txe7 2. Td8+ Te8 3. Txe8+ Kxe8 4. Tg8#
- 9) 1. ... Pf3+ 2. exf3 Dxf1+ 3. Kxf1 Lh3+ 4. Kg1 Te1#
- 10) 1. Dxf7+ Txf7 2. Tb8+ Tf8 3. Le6+ Kh8 4. Txf8+ Pg8 5. Txc8#
- 11) 1. ... Dd1+ 2. Kf2 De2+ 3. Kg1 Del+ 4. Pxe1 Pe2+ 5. Kh1 Tf1#
- 12) 1. ... Df3 2. Df1 Ta1 3. Tb1 Txb1 4. Pc1 Txc1 5. b4 Dg2#

76. Mat - Matbeeld (mix): E

- 1) 1. g4+ fxg4+ 2. Pxc4+ g5 3. De8+ Dg6 4. Pf6#
- 2) 1. ... Dxc2+ 2. Kxc2 Th5+ 3. Kg1 Lh2+ 4. Kh1 Pg3#
- 3) 1. Db6+ Ke8 2. Txf8+ Kxf8 3. Dd8#
- 4) 1. ... Dg4+ 2. Lg2 Ph3+ 3. Kh1 Pxf2+ 4. Kg1 Dxc2#
- 5) 1. Ph5 Kh8 2. Pf6 Dxc7 3. Tg8#
- 6) 1. ... Pb3+ 2. Ka2 Pc1+ 3. Ka1 Txa3+ 4. bxa3 Ta2#
- 7) 1. De7 Pf5 2. Txf5 Pxc6 3. Txf8+ Txf8 4. Txf8#
- 8) 1. Txe6 Dxf5 2. Tg6#
- 9) 1. Pg6+ Ke8 2. Dxf7+ Pxf7 3. Lg8 Pd4 4. Lxf7#
- 10) 1. Txc6+ Kxc6 2. Dg5+ fxg5 3. hxc5+ Kh7 4. Th2#
- 11) 1. Dh6+ gxc6 2. f7+ Kh7 3. f8P#
- 12) 1. Tc5+ Lc4 2. Txc4+ Txc4 3. Td3+ Txd3 4. Pe2#

77. Mat - Matbeeld (mix): F

- 1) 1. ... Th2+ 2. Kxc2 Dh7+ 3. Kg2 Dh3#
- 2) 1. ... Pf3+ 2. gxf3 Td5+ 3. Kc1 Txe1#
- 3) 1. Dh5+ Kg7 2. Dh7+ Kf8 3. Dxf7#

- 4) 1. Lg6+ Kxc6 2. Tg4+ Kf7 3. Txc7#
- 5) 1. Da6+ Pxa6 2. Lxb7+ Ka7 3. Pc6#
- 6) 1. Pc7+ Dxc7 2. Dxf7+ Lxf7 3. Lxf7#
- 7) 1. Lc6+ Ld7 2. Txe6+ fxe6 3. Dxf8#
- 8) 1. Td8+ Txd8 2. Txd8+ Kxd8 3. Dg8+ Te8 4. Dxe8#
- 9) 1. Txd5+ cxd5 2. Pd3+ exd3 3. f4#
- 10) 1. ... Lf2 2. Lxf2 De4+ 3. Dg2 Dxc2#
- 11) 1. ... Pf3+ 2. gxf3 Th1+ 3. Kxc1 Dxf3+
- 12) 1. ... Dxc2+ 2. Kxc2 Ph3+ 3. Tf2 Txf2+ 4. Kxc3 Txc2#

78. Dubbele aanval - Mix: A

- 1) 1. ... T8xb3 2. axb3 Txd2 3. Txd2 Lxe3+
- 2) 1. Tb5+ Ka4 2. Txb4+ cxb4 3. Dxa7+
- 3) 1. Lxf7+ Kxf7 2. Txc7+ Dxc7 3. Dh7+
- 4) 1. dxe5 Dxe5 2. Dxc8+ Kxc8 3. Lxf6+
- 5) 1. ... Txc4+ 2. Dxc4 Df3+ 3. Dxf3 exf3+ 4. Kh3 fxe2
- 6) 1. Lxc7+ Kxc7 2. Txe7+ Dxe7 3. Dxa7+
- 7) 1. ... Pxc4 2. dxe4 Txb1 3. Txb1 Lxe4+ 4. f3 Lxb1
- 8) 1. ... Pxe3 2. Kxe3 Txb3+ 3. Kf2 e3+
- 9) 1. Pxc6+ Lxc6 2. La3+ Ke6 3. Txf8
- 10) 1. ... f3 2. gxf3 Txa7 3. Txa7 Le3+ 4. Kh2 Lxa7
- 11) 1. Ta8+ Tb8 2. De8+ Txe8 3. Txe8+ Txe8 4. Txe8#
- 12) 1. Ta8 Dh7 2. Lg6

79. Dubbele aanval - Mix: B

- 1) 1. ... Dxd2 2. Dxd2 Pf3+ 3. Kh1 Pxd2
- 2) 1. ... Pef4+ 2. gxf4 Pxf4+ 3. Kf2 Ph3+
- 3) 1. Txe8+ Kxe8 2. Db8+ Dd8 3. Dxa7
- 4) 1. Pd5 Dxb3 2. axb3 Kd8 3. Pb6
- 5) 1. Th4 Dd7 2. Txc7+ Kxc7 3. Dh4#
- 6) 1. Txf6 gxf6 2. Dxd7+ Kxd7 3. dxc5+
- 7) 1. Lh5+ g6 2. Txe8 Kxe8 3. Pf6+
- 8) 1. Dxf6 Dxe4 2. Dxf7+ Txf7 3. exf7+ Kxf7 4. Lxe4
- 9) 1. Pd5

- 10) 1. e5 dxe5 2. fxe5 Lxe2 3. exf6+ exf6
4. Pxe2
- 11) 1. Pd4
- 12) 1. Lc5 Txc1 2. Lxd6+ Kf7 3. Pxc1

**80. Uitschakelen verdediging -
Weg+mat: B**

- 1) 1. Dc5 Lc5 2. Td8+ Dg8 3. Tgx8#
- 2) 1. Td1 De7 2. Lxe6+ Dxe6 3. Txd8+
- 3) 1. ... Dxe4 2. Dxe4 Pg3+ 3. hxg3 Th5#
- 4) 1. ... Txd4 2. cxd4 Lb4 3. Df2 Dxf2+
- 5) 1. Dd2 Dxd2 2. Pe7+ Kh8 3. Pf7#
- 6) 1. Txe3 Txe3 2. h4
- 7) 1. Td7 Dxd7 2. h6+ Kh8 3. Dxf6+
- 8) 1. Lb8 Db7 2. Lxa6 Dxa6 3. Dc7#
- 9) 1. ... Lh4 2. g3 Lxg3 3. hxg3 Th5+
- 10) 1. Td8 Db1+ 2. Kh2 Lxd8 3. Dg4+
Kh8 4. Pxf7#
- 11) 1. Tg5 Dxf6 2. Dd4 Dxd4 3. Pxf7#
- 12) 1. ... Dc4+ 2. Lxc4 Txx2

**81. Uitschakelen verdediging -
Weg+hout: A**

- 1) 1. dxe5 Dxe5 2. Pxd6 cxd6 3. Dxf4
- 2) 1. ... Lxc3 2. bxc3 g5 3. Ph3 Txe2
- 3) 1. ... Pf3+ 2. Kh1 Pxd4 3. Dxc6+ Pxc6
- 4) 1. Txc7+ Txc7 2. Pb6+ Kb8 3. Dxd8+
- 5) 1. Pe5+ fxe5 2. Tfd1+ Ke7 3. Txc8
- 6) 1. ... De8 2. Td4 Lxf4+ 3. Dxf4 Dxe2
- 7) 1. Lxg7+ Txx7 2. Te8+ Lxe8 3. Dxd5
- 8) 1. ... Pxc3 2. bxc3 Lxf3 3. Dxf3 Dxx5
- 9) 1. ... dxc4 2. Dxc4 Le6 3. Dc5 Dxd3
- 10) 1. Dd4 Dxd4 2. cxd4 P5c6 3. Pxc7+
- 11) 1. ... Txe3+ 2. Kxe3 Lxd4+
- 12) 1. ... b3 2. Lxb3 Lxe4 3. Dxe4 Txb3

82. Uitschakelen verdediging - Mix: A

- 1) 1. g4 Lg6 2. Pxx6 Txx6 3. Dxe4
- 2) 1. Ph5 Dxd3 2. Pxf6+ Kg7 3. cxd3
- 3) 1. ... Txf3 2. exf3 Dxx2+ 3. Kxx2 Th5#
- 4) 1. ... Ld3 2. Lxd3 Dxd6
- 5) 1. ... Td1+ 2. Kxd1 Pxc3+ 3. Kc2 Dxb4
- 6) 1. ... Dh6 2. Dxe4 dxe4 3. Lxh6 Pf2#

- 7) 1. ... Dxe4 2. Dxe4 Pg3+ 3. hxg3
hxg3#
- 8) 1. ... Tg3 2. Dxx3 Lh4 3. Dxx4 De3+
- 9) 1. ... Pe1+ 2. Txe1 Th2+ 3. Kxx2
Dxx2+ 4. Kh1 Th8#
- 10) 1. Pf5 Dg5 2. Dg3 Dxx3 3. Pe7+ Kh8
4. Txd8
- 11) 1. c5 Pxa4 (1. ... Pd7) 2. Pa2
- 12) 1. ... Te8! 2. Lxx7 (2. Dxe8 Dh3+ 3.
Ke2 Dd3#; 2. Le7 Txe7) 2. ... Dh1+ 3.
Ke2 Txe6+

83. Toets - Mix: A

- 1) 1. Pd5! (1. Ld5 Pxf3 2. Lxc6 Lxc6 3.
gxf3 Lxf3+ 4. Kg1 en wit staat alleen
maar beter) 1. ... exd5 2. Th3
- 2) 1. Pg5 fxx5 2. Dxx5+ Kh8 3. Df6+
Kg8 4. Dg5+
- 3) 1. Txd6 Txd6 2. Dc8+ Pxc8 3. Te8#
- 4) 1. De7
- 5) 1. Ld4! Txd4 2. e4+ Txe4 (2. ... fxe3 3.
Txd4) 3. fxe4+ Kxx4 4. exd5
- 6) 1. ... b3 2. Dc4 Pb4
- 7) 1. Pxx6 Kxx6 2. Lh5+
- 8) 1. ... Txa7 2. Dxa7 Lf8 3. Kh1 Lc5
- 9) 1. ... Pf3+ 2. gxf3 Txd2 3. Txd2 Dg5+
- 10) 1. Pf5 Pxd2 2. Pxx3
- 11) 1. Th8 Lg5 2. Th7+ Kxx6 3. Txb7
- 12) 1. Pxx5+ hxg5 2. Dxx5 Pe8 3. Td6

84. Toets - Mix: B

- 1) 1. Lg5 Txd1 2. Taxd1
- 2) 1. Le5+ Kh6 2. Te6#
- 3) 1. Lg8 De7 2. Txd8+
- 4) 1. ... Dxx3 2. hxg3 Kg7
- 5) 1. ... Pxd5 2. exd5 Txf2+
- 6) 1. Td7 Lxd7 2. Lxh7+ Pxx7 3. Dxf7+
Kh8 4. Pg6#
- 7) 1. ... Tb4 (dreilingen La6, d5, Txc4) 2.
c3 Txc4+ 3. Kxc4 La6+
- 8) 1. Txf7 Txf7 2. Tc8+ Lf8 3. Txf8+
Kxf8 4. Dd8#
- 9) 1. Pd6 d2 2. Kf8 d1D 3. Pf7+ Kh7 4.

Pg5+ Kh8 5. Pf7+

- 10) 1. La6 (1. Pxg7 Lf6) 1. ... Dxa6 2. Dg4 g6 3. Ph6#
11) 1. Pf6+ gxf6 2. Dg4+ Kf7 3. Dg7#
12) 1. ... Lxd4+ 2. cxd4 Txf3 3. Pg3 Txf1+

85. Toets - Mix: C

- 1) 1. h3 Td7 2. g4
2) 1. ... Th5+ 2. Kg1 Le3+ 3. Txe3 Th1+ 4. Kxh1 Txf1#
3) 1. Dc7+ Ka7 2. Dxa5+ Kb8 3. Tc8+ Lxc8 (3. ... Kxc8 4. Dc7#) 4. Lc7#
4) 1. ... Pexf3 (1. ... Phxf3) 2. gxf3 Dxd1+ 3. Txd1 Txd1+ 4. Kxd1 Pxf3+
5) 1. ... h5 2. gxh5 Dxf5 3. g4 Df2
6) 1. Lc3 Tc4 2. Txc5 Txc5 3. Lb4
7) 1. ... Lxg4 2. fxg4 Th3+ 3. Ke2 (3. Kd2 Tc3) 3. ... Dh4
8) 1. Te6+ Txe6 2. Da6+ Kd5 3. Dc4+ Ke5 4. Dc3+
9) 1. Pd6+ Dxd6 2. Te7+ Dxe7 3. Dc7+ Ka6 4. Dxb6+ Kxb6 pat
10) 1. ... Lb4 2. Pxb4 b2
11) 1. ... Pf3 2. Dd1 Dxd3 3. Dg1 Dxd2+ 4. Dxd2 Pxf2#
12) 1. ... De8 2. Pb6 Lb5

86. Toets - Mix: D

- 1) 1. g4 (1. Lg5 Pf6) 1. ... Df6 2. Lg5
2) 1. Lxf8 Kxf8 2. Lxf7 Kxf7 3. Pd6+
3) 1. ... Df4 2. Txf4 Txd3#
4) 2. Lxf7+ Lxf7 3. Te5 Lg6 4. Txe2
5) 1. ... Dxd4 2. Lxd4 Pf3+ 3. Kf1 Lb5+
6) 1. Db8 Kd8 2. Le3
7) 1. ... Txa2 2. Dxa2 Dh5+ 3. Th3 De5+ 4. Kh1 De1+ 5. Kh2 Dg1#
8) 1. ... Pxd4 2. Lxd4 Da5+ 3. Pc3 Dxc3+ 4. Lxc3 Lxc3+ 5. Dd2 Lxd2+ 6. Kxd2
9) 1. Lxg6 Kxg6 2. Ph4+ Kg7 3. Tg3+
10) 1. Dh1 Kxf7 2. Dh7+ Ke8 3. Dg8+ Kd7 4. Dxb8
11) 1. Df8+ Dg7 2. Th5+ gxh5 3. Dd6+ Dg6 4. Df8+

- 12) 1. Tf6 Dxf6 2. Dxe2

87. Toets - Mix: E

- 1) 1. Pe2 f1D+ 2. Pg1+ Kf2 pat
2) 1. ... Txd3 2. Txd3 e2
3) 1. ... Dxd2+ 2. Pxd2 Pe2+ 3. Kh2 g3+ 4. Kh1 Tf1#
4) 2. ... d3 3. Tc8+ Txc8 4. Dxc8+ Kg7
5) 1. Dxf6 gxf6 2. Lh6
6) 1. Lf1 Tfd8 2. Tc1 Dh5 3. Pf6+
7) 1. Lxc4 (1. Dxc4 Dxc4 2. Lxc4 Txc4 3. Txd5) 1. ... Dxc4 2. Dxc4 Txc4 3. Txd5
8) 1. ... Dh3+ (of eerst 1. ... Tc4) 2. Kg1 Tc4
9) 1. Lxg6 hxg6 2. Th8+ Kxh8 3. Pf7+
10) 1. Te8+ Txe8 2. Dxd5+ Kh7 3. Dxd5+
11) 1. Dxd7 Txd7 2. Te8+ Kh7 3. Tcc8
12) 1. Pe5 Dxe7 2. Pg6+ hxg6 3. Th3+

88. Toets - Mix: F

- 1) 1. ... Da1+ 2. Dc1 Td1+ 3. Dxd1 Dxd1+ 4. Lxd1 Tf1#
2) 1. Ld1 Pe4 2. Tc1
3) 1. Pd7 Pxd7 (1. ... Dd6 2. Pxf6+ Pxf6 3. Lxf6) 2. Dxd5 gxh5 3. Lxd7#
4) 1. Dh7+ Kf8 2. Dh8+ Ke7 3. Pf5+ exf5 4. Lc5#
5) 1. Dh6+ Kg8 2. Dxd7+ Dxd7 3. gxf3
6) 1. Lb2+ Kb4 2. La3+ Kc3 3. Lb2+
7) 1. ... Db1 2. Dxb1 Pf2#
8) 1. ... Ld4 (1. ... Le5 2. Txe2 Dh2+ 3. Kf3 Dh3+ 4. Ke4 Dxf1) 2. Txe2 Dxe2+
9) 1. ... Td3+ 2. Ke2 Txf3 3. Kxf3 b3
10) 1. ... Pg3+ 2. hxg3 Dh5+
11) 1. Txd4 exd4 2. Lxd4 Dxd4 3. Pxf5+
12) 1. Da4 Pc7 2. Da1+

89. Toets - Mix: G

- 1) 1. ... Lg2+ 2. Txd2 Df1+ 3. Tg1 Pg3+ 4. hxg3 Dh3#
2) 1. Te2 Tf8 2. Te5+

- 3) 1. Dd7 Lxd7 2. e8D+ Lxe8 pat
- 4) 1. Dxd7+ Dxd7 2. Txb8+ Dd8 3. Lb5#
- 5) 1. ... Pxb4 2. axb4 Txc1+ 3. Kxc1 Txa2
- 6) 1. Tc7 Lxc7 2. dxc7 Txc7 3. Pd5+
- 7) 1. Td6+ Dxd6 2. Lg5+ Ke5 3. Lf4+
Kf6 4. e5+ Dxe5 5. Lg5#
- 8) 1. Tf5 Kg8 2. Tf8+ Txf8 3. Dxc6
- 9) 1. Pc7+ Ke7 2. Txd8 Txd8 3. Txd8
Kxd8 4. Pe6+
- 10) 1. ... Dxd2 2. Txd2 Lb4 3. Tdd1 Tc2
- 11) 1. f7+ Dxf7 2. Lxh7+ Pxh7 3. g6
- 12) 1. Lc6 Pb6 2. Lb4

90. Toets - Mix: H

- 1) 1. ... e3 2. Lxe3 d4
- 2) 1. ... f5 2. Db3+ Kh8
- 3) 1. ... Dxb2+ 2. Dxb2 Lxb2+ 3. Kxb2
- 4) 1. ... Txb2+ 2. Dxb2 Df1+
- 5) 1. Lh3 Pb6 2. Pxc8
- 6) 1. ... Td7 2. Dxd7 Pxf3+ 3. Pxf3 Dxd7
- 7) 1. ... Ta1 2. Txa1 Pxc2+ 3. Ke2 Pxa1
- 8) 1. ... Lh3+ 2. Kxh3 Kf3 3. a6 e2
- 9) 1. Dxc7+ Ke8 2. Dxe7+ Kxe7 3. Tg7+
Ke8 4. Pf6#
- 10) 1. Pf6+ Kh8 2. Pe8
- 11) 1. ... Tf2 2. Dh1 Txf1+ 3. Kxf1 Dd1+
4. Kg2 Df3+ 5. Kh3 g2+ 6. Kh2
gxh1D#
- 12) 1. ... Txd7 2. Txd7 Tb8 3. h3 Tb1+ 4.
Kh2 Pg3

91. Toets - Mix: I

- 1) 1. Te8+ Txe8 2. Ld4+
- 2) 1. Lh6 f5 2. Lg7
- 3) 1. Ph7 Kxh7 2. Dxb5+ Kg8 3. Dh7#
- 4) 1. ... Txe3+ 2. Kxe3 Lf4+ 3. Kxf4
Dxd2+
- 5) 1. Txd6+ Dxd6 2. Dxe8+ Kc7
- 6) 1. g4 Pf6 2. Ph3
- 7) 1. Txf6 gxf6 2. Dg3+
- 8) 1. ... Dg1+ 2. Kxg1 Lc5+ 3. Kh1 Pf2+
4. Kg1 Pxe4+ 5. Kh1 Pf2+ 6. Kg1
Pxd1+

- 9) 1. ... g5 2. Lg3 g4
- 10) 1. Dc2+ dxc2 2. d4+ Kxd4 3. Lc3+
- 11) 1. ... Dxd5 2. Lxd5 Lxd5
- 12) 1. ... Dxa1 2. Dxa1 a3

92. Toets - Mix: J

- 1) 1. f3 Kf7 2. Dd2
- 2) 1. Dxc4+ fxc4 2. Tg5+ Kf7 3. Tg7#
- 3) 1. ... Th2+ 2. Kxh2 Txb4+ 3. gxh4
Dxb4+ 4. Th3 Df2+ 5. Tg2 Dxc2#
- 4) 1. ... Dxe3 2. fxe3 Lg3
- 5) 1. ... Pf3+ 2. gxf3 Txc1+ 3. Dxc1 Dh2+
4. Kf1 Dxf2#
- 6) 1. Pf5 gxf5 2. Dxf5 Kg7 3. Dh7+ Kf6
4. Dxb6+ Ke7 5. Dg5+ f6 6. Dg7+ Ke8
7. e7
- 7) 1. ... Dxb2+ 2. Kxb2 Tb5+ 3. Tb3
Txb3+ 4. Ka2 Ta3+
- 8) 1. Te7 Txe7 2. Dd6+ Kc8 3. Tc1+ Kb7
4. Dc6#
- 9) 1. Txf6 Lxf6 2. Df3
- 10) 1. ... Th8 2. Dg2 Dxd1+ 3. Lxd1 Te1+
4. Df1 Th1+
- 11) 1. Da8 Txa8 2. Pxe7+ Kf7 3. Pxc8
- 12) 1. ... Dxe5+ 2. Dxe5 Td2+

93. Toets - Mix: K

- 1) 1. Lc3 Pc6 2. Ta1
- 2) 1. ... Pd3+ 2. Dxd3 Dc1+ 3. Txc1
Txc1#
- 3) 1. Txe6 Dxe6 2. Dg4 Dd7 3. Ph6+
- 4) 1. Lxc6 hxc6 2. Dh8+ Kf7 3. Dxe5
- 5) 1. ... Dxe4 2. Dxe4 Pxb3+
- 6) 1. Lg5 hxc5 2. Lxe4 Lxe4 3. Pxc5+
- 7) 1. ... Da4 2. Ld3 Lxd3 3. Dxd3 Pxd3+
- 8) 1. ... Th1+ 2. Kxh1 Dh7+
- 9) 1. ... Td3 2. Db2 Df3+
- 10) 1. Dd4 Df4 2. De3+ Dxe3 pat
- 11) 1. Lxf7 Txf7 2. Pg6+ Kg8 3. Pxe5
- 12) 1. Pxf7 Txf7 2. Db3 Df8 3. Lxf7+

94. Toets - Mix: L

- 1) 1. Lg5 hxc5 2. hxc5 Pf4 3. gxf6 Pxe2

4. fxe7 Pc1 5. Kd2
- 2) 1. f6 gxf6 2. Lxg5
 - 3) 1. Lf5 Dxf5 2. De7 Dg6 3. De6+
 - 4) 1. Da4 Tc7 2. Txe6+
 - 5) 1. Dxa7 (1. Dxd6 Dxd6 2. Te8+ Df8) 1. ... Dxa7 2. Te8+ Lf8 3. Ld4+ Dg7 4. Txf8#
 - 6) 1. ... Txh2+ 2. Dxh2 Lf3+
 - 7) 1. Dxg6 hxg6 2. Txf8+ Kxf8 3. Pe6+
 - 8) 1. ... Th5+ 2. Kxh5 Dh3+ 3. Dh4 Df5+ 4. Kh6 Dg6#
 - 9) 1. Le7+ Kh6 2. Txh7+ Kxh7 3. Lf8+
 - 10) 1. ... Tf1+ 2. Kxf1 Dc4+ 3. Kf2 Dd4+
 - 11) 1. ... Pxe5 2. fxe5 Dxc4+ 3. Kf2 Le1+
 - 12) 1. Txf7 (1. g6 hxg6 2. Pg5 Pf6 3. Pxf7 Pxd7=) 1. ... Txf7 2. Td7 Tf8 3. Txf7 Txf7 4. g6

95. Toets - Mix: M

- 1) 1. Df8+ Txf8 2. Txf8+ Kxf8 3. Pxd7+ Ke8 4. Pxe5
- 2) 1. ... a5 2. b4 La6
- 3) 1. Ta6 Dxa6 2. Pc7+
- 4) 1. ... Td1 2. De2 Dxd2
- 5) 1. Ta1 Dxa1 2. Pe4+ Ke8 3. Pd6#
- 6) 1. Le1+ Kc5 2. Lf2+ Kd6 3. Lg3+ Ke7 4. Lh4+
- 7) 1. Txe5 dxe5 2. Lc4+ Kh8 3. Pg6+ hxg6 4. Th1+
- 8) 1. ... Pe2+ 2. Kg2 Lh3+ 3. Pxx3 Dg3+ 4. Kh1 Dxx3#
- 9) 1. ... Pxb4 2. axb4 Txc3
- 10) 1. ... Te1 2. Tb2 (2. Pxe1 Dxa3+ 3. Kxa3 Ta7#) 2. ... Te2 3. Dxe2 Pc1+
- 11) 1. Dxf6 gxf6 2. Te8+ Kg7 3. Tg8#
- 12) 1. Td6 Dc7 2. Txe8+ Txe8 3. Txg6+

96. Toets - Mix: N

- 1) 1. ... Td1+ 2. Kg2 Tg1+ 3. Kxg1 Pf3+
- 2) 1. ... Tfb8 2. Pd2 Tb6
- 3) 1. Pg6+ Kg8 2. Dg7+ Txg7 3. Ph6#
- 4) 1. e5 dxe5 2. Dxd8+ Kxd8 3. Pe4
- 5) 1. Te8+ Lxe8 2. Pe7+ Kf8 3. Pg6+

hxg6 pat

- 6) 1. Txc6 Ld4+ 2. Lf7
- 7) 1. ... Pd6 2. Txf8 Pe4
- 8) 1. Dh6 Pxb3 2. Pfg5 Lxg5 3. hxg5
- 9) 1. ... Dxf2+ 2. Pxf2 Lh2+ 3. Kf1 Pg3#
- 10) 1. Da8 Txa8 2. fxe7
- 11) 1. ... Lb4 2. Pxb4 Db6+ 3. Kh1 Pf2+
- 12) 1. Df3 Dxf3 2. gxf3 Txf1+ 3. Kg2

97. Toets - Mix: O

- 1) 1. Td8 (of 1. Ph6+ Kh8 2. Td8) 1. ... Dxd8 2. Ph6+ Kh8 3. Pxf7+
- 2) 1. ... Dxf2+ 2. Txf2 Tb1+ 3. Tf1 Ld4+ 4. Kh1 Txf1#
- 3) 1. Lh3 c6 2. Lxf6
- 4) 1. Dxh6+ Kxh6 2. g5+ Kh7 pat
- 5) 1. Lb6 Db8 2. Da4+ Kc8 3. Dg4#
- 6) 1. Pf6+ Lxf6 2. Dxh6+ Kxh6 3. Th3+
- 7) 1. ... De3 2. Dg3 Dxx5
- 8) 1. Te1+ Kd3 2. Txe4 Kxe4 3. b7
- 9) 1. ... Lxg2 2. Pxx2 Te1+ 3. Txe1 Txe1+ 4. Pxe1 Dxh3
- 10) 1. ... f5 2. exf5 h5 3. Df3 h4
- 11) 1. Pf5 exf5 2. Txf6
- 12) 1. Tb1 Dxa7 (1. ... Dxb1 2. a8D+ Kd7 3. Dd8+ Kc6 4. Dc8+) 2. Te1+ Kd7 3. Te7+

98. Toets - Mix: P

- 1) 1. Pg6+ Kh7 2. Pf8+ Kh8 3. Dh7+ Pxx7 4. Pg6#
- 2) 1. ... Lc4 2. Pc1 Pxe2+ 3. Pxe2 Dxd1 4. Txd1 Lxe2
- 3) 1. dxe6 Dxd1 2. e7 Dxc2 3. exd8D+
- 4) 1. f3 Dxx5 2. h4 Dh5 3. Pg7+
- 5) 1. Txe6 Txe6 2. Dxx7+ Kxx7 3. Pxe6+
- 6) 1. ... h4 2. g3 h3
- 7) 1. ... Td5 (1. ... Df2 2. Lxa6 Td5 3. Tf1=) 2. Txd5 Df2
- 8) 1. ... Td3+ 2. Txd3 Dh6+ 3. Kg2 f3+
- 9) 1. ... Tg3 2. Df1 Dxf1 3. Pxf1 Txd3
- 10) 1. Pxb5 cxb5 2. Lb4 Da6 3. Pc5
- 11) 1. Txg7+ Kxx7 2. Tg1+ Kh8 (2. ... Kh7

3. Pg4 f5 4. Dxh6+ Kg8 5. Pf6+ Kf7 6.
Tg7#) 3. Pd5 (3. Pg4 f5 ; 3. Pf5? f6)
12) 1. Le8 Kxe8 2. Pd6+ Kf8 3. Pxc8

99. Toets - Mix: Q

- 1) 1. Tg3! en zwart is machteloos tegen 2.
Lh6
2) 1. Tb8+ Kg7 2. Tg8+ Kxg8 3. Pe7+
Kf8 4. Pxc6
3) 1. Tf5+ Txf5 2. De8+
4) 1. Pd5 Txc1 2. Pe7+ Kh8 3. Pxc6
5) 1. c5 Lxb2 2. Ta2 (2. Tf3)
6) 1. ... De5 2. Dg3 Lxg4+ 3. Kxg4 Df5#
7) 1. Pe5 Dxc2 2. Pxg4+ Kh5 3. Pxf6+
Kh6
8) 1. ... Dxd4 2. Dxd4 Pg3+ 3. Kg1 Pe2+
4. Kh1 Pxd4
9) 1. ... Txe7 2. Dxe7 Lxb2+ 3. Kxb2
Dc2+ 4. Kal Dc3#
10) 1. ... Dxf3+ 2. Kh4 Kh6
11) 1. Tg5 Dxh4 2. Tg4
12) 1. Ld3+ Kh6 2. g5+ Kxg5 3. Lc1#

100. Toets - Mix: R

- 1) 1. Lh3 Tc7 2. Lxc5
2) 1. Txg7+ Kxg7 2. Lh6+ Kxh6 3. Dg5#
3) 1. ... Dxg5 2. Dxg5 Pxe2+ 3. Kh1
Pxf2+ 4. Txf2 Td1+
4) 1. ... Dxh2+ 2. Kxh2 Th6+ 3. Lh3 g4 4.
Kg1 Txh3
5) 1. ... Lxd1 2. Txa2 Lc2
6) 1. ... Lxf2+ 2. Kxf2 Txd2 3. Dxd2
7) 1. Pxc6 bxc6 2. La6 Ta8 3. Lb7
8) 1. Dd8 Kf7 2. Dxd7 Txa8 3. De6+ Ke8
4. Dg8+
9) 1. Pxe7 Pxe7 2. Dxf6+ Kxf6 3. Ld4+
Kg5 4. Le3+ Kf6
10) 1. La6 Txb4 2. Lc4+
11) 1. ... Te1+ 2. Pxe1 Df1+ 3. Kh2 Le5+
4. g3 Dxh3+ 5. Kg1 Ld4+
12) 1. Pf3 Tg2+ 2. Kh1

101. Toets - Mix: S

- 1) 1. Txg7+ Kxg7 2. Txe7+
2) 1. Le5+ fxe5 2. bxa7+ Ka8 3. Dxh6
3) 1. Pc6 Lxc6 2. Txe7+ Dxe7 3. Dxc6+
4) 1. Ld3 Lxd3 2. c6 bxc6 3. e7
5) 1. Pe7+ Txe7 2. Dc8+ Pf8 3. Dxf8+
Kxf8 4. Th8#
6) 1. Lxf7+ Kxf7 2. Pg5+ Kg8 3. Pxh3
7) 1. Txd4 exd4 2. Lf5+ g6 3. Le6
8) 1. Lxe4 Txf1 2. Lf5 Te1 3. Le6+
9) 1. Dg6 De8 2. Dxe8 Txe8 3. g4
10) 1. ... De2 2. Tdxe2 (2. Pf6+ Txf6 3.
exf6 Dxd2) 2. ... Pxe2+ 3. Kh1 Tf1+
11) 1. Txg7+ Kxg7 2. Ld4+ Kg8 3. De6+
Kh7 4. Df7+
12) 1. Lf7+ (1. Pf5 Pe6+ 2. Lxe6 g1D 3.
Pg7#) 1. ... Pxf7 2. Pf5 g1D 3. Pg7#

102. Toets - Mix: T

- 1) 1. ... Pb4 2. Dxc6 Pxc2#
2) 1. ... Ph3+ 2. gxh3 Df2+ 3. Kh1 Df1+
4. Kh2 Tf2+ 5. Kg3 Dg1+ 6. Lg2
Dxg2+ 7. Kh4 Dg5#
3) 1. Th7+ Lxh7 2. Pg4+ Kg8 3. Ph6#
4) 1. Dxe6 fxe6 2. Txh7 Kxh7 3. Th1
5) 1. a7 Lxa7 2. Kxc3
6) 1. Ld4 Lxd4 2. Txd4
7) 1. ... Td1 2. Dxd1 Df3+ 3. Kg1 Ld4+
8) 1. ... Dg4+ 2. Txg4 Txh2+ 3. Kxh2
Pxc4+
9) 1. ... Th1+ 2. Kg3 Txh3+ 3. Kg4 Th4+
4. Kg3 Th3+
10) 1. Pf4 Dh4 2. Dd4+
11) 1. La3 bxa3 2. Df3 Tf8 3. Dxa3+
12) 1. Pxh6+ gxh6 2. Txd7 (2. Dg6+ Kh8
3. Dxh6+ Kg8 4. Txd7) 2. ... Lxd7 3.
Dg6+

103. Toets - Mix: U

- 1) 1. Pc3 Da3 2. Tb3
2) 1. Txf6+ Kxf6 2. Lxe5+ Kxe5 3. Dxd3
3) 1. Pe7+ Kh8 2. Txf7
4) 1. Txf7+ Txf7 2. Dxh6+ Kg8 3. Dh8+

- Kxh8 4. Pxf7+
- 5) 1. Txf7+ Kxf7 2. Pg5+
 - 6) 1. ... Df3 2. bxc5 Lc6
 - 7) 1. e6 Txd5 2. Txd8 Pxd8 3. e7
 - 8) 1. Dxb5+ Kxb5 2. g4+ Kxg4 3. Le2+ Kf5 4. Ld3+
 - 9) 1. ... Td2 2. Te1 Te2 3. Dg3 De4+
 - 10) 1. Txb7+ (1. Txd7 Lh6) 1. ... Kxg7 2. Tf7+ Pxf7 3. Pe6+ Kg8 4. Dg6#
 - 11) 1. e8P+ Kf5 2. Pg7+ Kf4 3. Pxb5+ Kf5 4. g4#
 - 12) 1. Ke3 Lf7 2. Kd4 Le8 3. a7 Lc6 4. Ld7 Lxd7 5. a8D+

104. Toets - Mix: V

- 1) 1. Pc4 Txd3 2. Txd3
- 2) 1. Dxb7+ Txb7 2. Td8+ Tg8 3. Txb8+ Kxb8 4. Pe7+
- 3) 1. Td1 c6 2. Pxf6 (2. Lxf6+ is ook goed)
- 4) 1. ... Txb2+ 2. Kxb2 g5
- 5) 1. Ph6+ Kxb6 2. Tg8
- 6) 1. ... Txe2 2. Kxe2 Te8+
- 7) 1. ... Te1 2. Lxe1 Pb2
- 8) 1. Txb6+ Lxb6 2. Dxe5+ Lg7 3. Dh2+
- 9) 1. Th4+ Kxb4 2. Pf5+ Lxf5 3. g3+ Kxb3 4. Pf4#
- 10) 1. Lc1 Lxc1 2. Txc1 Lb7 3. Da7
- 11) 1. ... Lh3+ (1. ... e2 2. Kxf2) 2. Kxb3 e2
- 12) 1. ... e4 2. Lxe4 Pxe4 3. Dxe4 d5

105. Toets - Mix: W

- 1) 1. Lc4 Dd7 (1. ... Dg6 2. Dxb6 hxb6 3. Tf3) 2. Tad1
- 2) 1. ... Lf5 2. Txb7 Lxe4+ 3. Lf3 Lxb7
- 3) 1. ... Lf1 2. De1 Dh3 3. Dxf1 Dh2#
- 4) 1. ... Tb2 2. Dxb2 Tg8+
- 5) 1. ... Te1+ 2. Lxe1 Dxe1+ 3. Kh2 Pg3
- 6) 1. Da5 Te8 2. Dg5
- 7) 1. g4 Dxe5 2. Pd3 Dd6 3. Lf4
- 8) 1. Txf6+ Kxf6 2. Pd5+
- 9) 1. Tf6+ Kh7 2. Th6+ Kg8 3. Tg6+ Kf8

4. Tf6+ Ke7 5. Pf5+ Kxf6 6. Pxb3
- 10) 1. Dc1+ Txc1 2. Ld2+ Txd2 3. Df4+ Pxf4 4. g5#
- 11) 1. Ta2 (verhindert 1. ... Lb5). De zwarte toren en loper staan 'eeuwig' vast.
- 12) 1. Da4 d6 2. b4

106. Toets - Mix: X

- 1) 1. Lh1 Kd6 2. c7 Kxc7 3. Lxa8
- 2) 1. Dxd6 cxd6 2. Pg6+ hxb6 3. Tc8+ en mat
- 3) 1. ... Da5 2. Dd1 Pb3+ 3. Dxb3 Dd2#
- 4) 1. Ped7+ Kg7 2. Pe8++ Kh7 3. Pdf6+ Kh6 4. Df4+ (4. Pg4+ hxb4 5. Dxb8#) 4. ... g5 5. Dxb5#
- 5) 1. ... Db5 2. Td2 (2. Pxb5 Pb3#) 2. ... Pxc3
- 6) 1. Dg7+ Txb7 2. fxb7+ Kg8 3. Pf6+ Kxb7 4. Pxd5
- 7) 1. ... Lc3 2. Tb1 Lxe5
- 8) 1. e5 Lxd1 2. Dxe8+ Txe8 3. exf6
- 9) 1. ... Ph3+ 2. gxb3 Lxf2+ 3. Kg2 Dc6+
- 10) 1. Pe3+ Lxe3 2. Lh5+ Kxb5 3. Txd5+ Dxd5\$
- 11) 1. ... Pd3 2. Dxc7 Lxf2+ 3. Kh1 Pxe1
- 12) 1. ... Ph7 2. Lf4 g5 3. Lg3 g4

107. Toets - Mix: Y

- 1) 1. Td8+ Kh7 2. Dxb6+ gxb6 3. Pf6+ Kg7 4. Tg8#
- 2) 1. Ph6+ gxb6 2. Tg2+ Kh8 3. Dxd8 Txd8 4. Lxf6#
- 3) 1. Txc6 bxc6 2. De8+ Kg7 3. Pe6#
- 4) 1. Pe6+ fxe6 2. Df8+ Kc7 3. Dxe7+
- 5) 1. ... Dxb2+ 2. Kxb2 Th4+ 3. Kg1 Pg3
- 6) 1. hxb6+ Dxb6 2. Tf5 Tf8 3. Th5+
- 7) 1. h4 Dh6 2. Pg4 Dh5 3. Pxf6+
- 8) 1. g4+ hxb4 2. Td5+ exd5 3. Dc8+ Dxc8 pat
- 9) 1. Dxe4 Txe4 2. T1c6
- 10) 1. ... Pxc2 2. Dxc2 Txd3 3. Txd3 Pb4
- 11) 1. Lf7 Txc3 2. Pg6+
- 12) 1. Pa4 b5 2. a3 Dxa4 3. b3

108. Toets - Mix: Z

- 1) 1. D_{xh}7+ K_{xh}7 2. Th1+ K_g8 3. Th8+ K_f7 4. P_g5#
- 2) 1. T_g3 D_c5 (1. ... Tag8 2. D_{xh}7+ T_{xh}7 3. T_{xg}8#) 2. P_{xh}7 T_{xg}3 3. P_g5+ K_g7 4. Dh7+ K_f6 5. D_xf7+ K_{xg}5 6. D_g6+ K_f4 7. D_{xg}3#
- 3) 1. P_xc5 b_xc5 2. T_xb7 D_xb7 3. L_xc6+
- 4) 1. L_xe5 f_xe5 2. D_d5+ D_xd5 3. P_xe7+
- 5) 1. P_d5 (1. e5 L_xc4 ; 1. L_g5+ K_g8 2. P_d5) 1. ... L_xd5 2. L_g5+ K_g8 3. L_xd5+ P_e6 4. P_xd4
- 6) 1. L_b2 D_xb2 2. f6
- 7) 1. ... T_c3 (1. ... T_c6 2. L_xc6) 2. T_xd2 T_xb3 3. T_xb3 P_e6
- 8) 1. L_xf7+ T_xf7 2. Dh8+ K_{xh}8 3. P_xf7+
- 9) 1. P_xe6 f_xe6 2. D_xf8+ T_xf8 3. T_xf8+ K_xf8 4. c7
- 10) 1. ... d1D 2. D_xd1 D_{xh}3+ 3. g_{xh}3 Th2+ 4. K_{xh}2 pat
- 11) 1. T_xc6 T_xc6 2. L_xf7+ D_xf7 3. T_xd8+ K_g7 4. T_d7
- 12) 1. P_g2 T_f7 2. T_f1

109. Eindspel - Mix: A

- 1) 1. P_g3+ K_g1 2. Kh3 P_e3 3. T_g2+ P_{xg}2 pat (*Pogosjants 1977*)
- 2) 1. P_e6 (*Amelung 1895*)
- 3) 1. Da8 T_xa8 (1. ... T_c4 2. D_d8+ K_h5 3. P_f4#) 2. P_f3+ K_h5 3. P_f4# (*Sansom 1963*)
- 4) 1. P_e7! P_{xh}7 2. D_g8+ D_{xg}8 3. P_g6# (*Pogosjants 1979*)
- 5) 1. P_b2+ K_b5 2. a4+ K_c5 3. P_d3+ (*Puljan 1914*)
- 6) 1. P_c6+ (1. D_xf5+? D_xf5 2. P_xf5 K_a4 3. K_a2 b5) 1. ... D_xc6 (1. ... K_a4 2. D_f4+ K_b5 3. P_a7+ K_c5 4. D_c7+) 2. D_d2+ K_b5 3. D_b4# (*Prokes 1936*)
- 7) 1. h6 g_{xh}6 (1. ... D_f2+ 2. T_ac5 D_b2+ 3. T_b5 D_f2+ 4. K_c6+) 2. T_a8+! D_xa8 3. T_h7 (*Cohn 1929*)
- 8) 1. L_g4! K_{xg}4 2. P_c4 d1D 3. P_e3+ P_xe3

pat (*Jespersen 1896*)

- 9) 1. L_d5 e4! 2. K_f7 h1D (2. ... K_g4 3. L_xe4 K_{xh}4 4. L_h1) 3. L_e6+ K_e5 4. L_g3# (*Rinck 1918*)
- 10) 1. Th8+ T_d8 2. D_g3+ K_a8 3. D_g2 T_b8+ 4. T_xb8+ K_xb8 5. Dh2+ K_a8 6. Dh8+ (*Rinck 1926*)
- 11) 1. T_a1 T_xb3 2. K_c4 T_b7 3. L_c7# (*Pogosjants 1979*)
- 12) 1. c7 K_xc7 2. a_xb6+ K_xb8 3. b7 (*Kliatskin 1924*)

110. Eindspel - Mix: B

- 1) 1. T_e6+ K_xe6 (1. ... K_f4 2. T_e4+ K_xe4 (2. ... K_f3 3. P_d4+) 3. P_d6+ ; 1. ... K_d5 2. c4+ D_xc4 (2. ... K_xc4 3. P_d6+) 3. P_e3+) 2. P_d4+ (*Prokes 1947*)
- 2) 1. Th3+ (1. g_xf7 D_xd7 2. f8D K_e3+) 1. ... K_d4 2. K_d2 (*Platov 1904*)
- 3) 1. T_e5 f1D 2. P_c2+ L_xc2 3. T_e1+ D_xe1 pat (*Milolap 1987*)
- 4) 1. e3+ K_e4 (1. ... K_{xg}4 2. P_e5+ K_h4 3. P_f3+ K_g4 4. T_g5#) 2. T_c8 D_xc8 3. P_d6+ (*Paoli 1948*)
- 5) 1. e3+ K_xe3 2. L_e5 d4 3. K_g3 a1D 4. L_f4# (*Pogosjants 1978*)
- 6) 1. T_e6+ K_d8 2. T_a5! D_f3+ 3. T_d5+ (*Prokes 1947*)
- 7) 1. L_h6 D_f2 (1. ... K_b4 2. P_d3+ ; 1. ... D_xe4+ 2. P_xe4) 2. L_d2+ D_xd2 3. P_b3+ (*Tobben 1931*)
- 8) 1. L_d7 P_d6 2. K_d3 P_b7 (2. ... P_e4 3. L_c6+ ; 2. ... P_f7 3. L_e6+ ; 2. ... P_c4 3. L_e6+) 3. L_c6+ (*Rinck 1926*)
- 9) 1. T_e8 D_f7+ 2. P_e6 D_xe8 3. P_g7+
- 10) 1. K_f2+ K_h2 2. Th1+ D_{xh}1 (2. ... K_{xh}1 3. D_b1+ K_h2 4. Dh7#) 3. D_{xg}8 (*Stubbs 1926*)
- 11) 1. c6 (1. K_c7 T_c3 2. c6 L_b5 3. b7 T_xc6+) 1. ... T_xb6+ (1. ... K_xe6 2. K_c7! (2. b7? L_xb7! 3. c_xb7 K_d7 4. e6+ (4. K_a8 K_c7) 4. ... K_c6 5. e7 T_xb7+) ; 1. ... T_c3 2. c7 K_xe6 3. b7 L_xb7 4. K_xb7

Ke7 5. e6) 2. Kc7 Tb1 pat (*Cohn 1940*)

- 12) 1. Pc3+ Ka5 2. Tg5+! Dxcg5 3. Pc6#
(*Puig y Puig 1922*)

111. Eindspel - Mix: C

- 1) 1. c7+ Kxc7 (1. ... Dxc7 2. La5 Dxa5
3. Pc6+) 2. Lf4 Dxf4 3. Pd5+
(*Bone 1836*)
- 2) 1. Tc8 (1. Ta3? Lh1 2. Ta1 Lf3 3. Tf1
g4) 1. ... Lh1 2. Th8 (*Barendregt 1963*)
- 3) 1. Kc4! (1. Kc5 Ka4 2. Dd1+ Ka3) 1.
... Ta7 (1. ... Ka4 2. Dd1+) 2. Kc5 Ta6
(2. ... Tb7 3. Da8+) 3. Dd2+
(*Efron 1957*)
- 4) 1. Ta3 (1. Tc8? Lf3) 1. ... Lh1 2. Ta1
(*Barendregt, Van Reek 1963*)
- 5) 1. Lh1 Lxb6+ 2. Kg2 Lxa7 pat
(*Gallischek 1958*)
- 6) 1. Tc3 b2 2. Lc1 b1D 3. Ta3#
(*Reti 1929*)
- 7) 1. Tg7 Db8 2. Tcc7 h2 3. Ta7+
(*Prokes 1959*)
- 8) 1. Tf5+ Dxf5 2. b4+ Kd5 (2. ... Kc6 3.
Pe7+; 2. ... Kc4 3. Pd6+; 2. ... Kb5 3.
Pd6+) 3. Pe7+ (*Langstaff 1920*)
- 9) 1. c7 Tc1 (1. ... Lxb5 2. c8D Lxa6 3.
Dh3+ Kg1 4. Dg3+ Kf1 5. Df4+ Kg2
6. Dg5+ Kh3 7. Dh6+ Kg2 8. Dxcg6+
Kh1 9. Dh6+ Kg2 10. Dg7+) 2. a7 Le4
3. Tb1 (*Prokes 1937*)
- 10) 1. Dc1+ Db1 2. Ld1 Dxc1 pat (2. ...
exd1D+ 3. Kxd1 Dxc1+ 4. Kxc1 pat)
(*Apschenek 1913*)
- 11) 1. Dc4! (1. Dg4? Tb6+ 2. Kc5 Tc6+ 3.
Kxc6 Dxa8+) 1. ... Tb6+ 2. Kc3 Dxa8
3. Dg8+ (*D'Hondt 1932*)
- 12) 1. Pf4+ Lxf4 2. Kf3 e1D 3. Th6+ Lxh6
pat (*Prokes 1943*)

112. Eindspel - Mix: D

- 1) 1. f8D (1. Lb5? Tb2+ 2. Kc1 Tc2+ 3.
Kb1! (3. Kd1 Tf2) 1. ... Txf8 2. Lf7
(*Yates 1921*)
- 2) 1. Te5+ Kg4 2. Te4+ Kh5 3. Th4+
Kxh4 4. Pf5+
- 3) 1. Kb5! Kc1 2. Pb3+! (2. Ka4? Kb1! 3.
Pb3 Kb2 4. Kb4 b5) 2. ... Kb2 3. Ka4!
b5+ 4. Kb4 (*Hasek 1929*)
- 4) 1. Pd7 Txd7 2. Th6+ Kg5 3. Tg6+
Kxg6 4. f8P+ (*Gorgiev 1930*)
- 5) 1. Tb5 Pc7+ (1. ... Lxb5 pat; 1. ... Lb4
2. Kc4+! (2. Kc6+? Pc5! (2. ... Kg4? 3.
Kb6; 2. ... Lc5? 3. Kd5!)) 3. Kb6 Lxb5
4. Kxb5 Pd3 5. Kc4 Ke4) 2. ... Lxb5+
3. Kxb5) 2. Kxc5 Lxb5 (2. ... Pxb5 3.
Kb4) 3. Kb6 (*Prokes 1941*)
- 6) 1. De2 Kxa4 2. Db2 Ka5 3. Da1+ Kb5
4. c4+ (*Kubbel 1928*)
- 7) 1. Pd7+ Ka8 2. Kc7 Pc6 (2. ... Pb5+ 3.
Pxb5 Pe7 4. Pb6#) 3. Pxc8 Pa5 4.
Pdb6# (*Prokop 1929*)
- 8) 1. Ke2+ Kg2 (1. ... Pb6 2. Lxb6+ Txb6
3. a7 Tb2+ (3. ... Te6+ 4. Kd2 Ta6 5.
a8D Txa8 6. Txa8 h1D 7. Ta1+) 4. Ke3
Ta2 5. a8D Txa8 6. Txa8 h1D 7. Ta1+)
2. Txh2+ Kxh2 (*Lazard 1946*)
- 9) 1. Te4 Dxe4 (1. ... Dg3 2. Tg4+ Dxcg4
3. Pf6+; 1. ... Dd8 2. Te8+ Dxe8 3.
Pf6+) (*Völlmer 1932*)
- 10) 1. g7 Db3 (1. ... Da8 2. Dh2+ Kg6 3.
Dg2+ Dxcg2 4. g8D+) 2. Dh2+ Kg6 3.
Dg3+ Dxcg3 4. g8D+
(*Somov Nasimovich 1933*)
- 11) 1. Kc6 Tb8 2. Kb5! Kb7 3. Th7+ Kxc8
4. Kc6 (*Wolf 1930*)
- 12) 1. Lxe6 Kxe6 2. Te5+ Kf6 3. Te3 f1D
4. Tf3+ Dxf3 pat (*Gebr. Platov 1912*)